

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטרול) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; מצות ההשערת: אתנן, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; זרנא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; זרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ...; זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט); תלישא-קטנה = טרסא – דרוש בפסוק ששור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו ששור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.

1.1 ויקרא אחרי מות טז,א

ויקרא אחרי מות טז,א:

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל-מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן

בְּקִרְבָּתָם לְפָנָיו וַיִּמָּתוּ:

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל-מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת – פעמיים זקף בין שני קיסרים, כעין דבר החוזר וקורה, או כעין בנין אב ללמד כמובא ב-

תורה תמימה (א) אַחֲרֵי מוֹת וגו' – תניא, למה הוא מזכיר מיתתן ביום הכפורים, ללמדך שכשם שיום הכפורים מכפר על ישראל כך

מיתתן של צדיקים מכפרת על ישראל^(א) [ירושלמי יומא פ"א ה"א]:

תורה תמימה הערה (א) לא נתבאר ערך הענין שמיתת צדיקים מכפר ומה טעם בדבר. ונראה ע"פ מ"ש בפרד"א פ' י"ז בענין מיתת

שאלו דכתיב ביה (ש"ב כ"א) ויקברו את עצמות שאול ויעתר אלהים לארץ אחרי כן, וז"ל, כיון שראה הקב"ה שגמלו לו חסד [שצמו

ובכו וספדו לו, כמבואר בפסוק] מיד נתמלא רחמים, שנאמר ויעתר אלהים לארץ וכו', ע"כ. מבואר מזה שלא המיתה בעצמה מכפרת

אלא הכבוד והאבל שנוהגין במיתת צדיקים, דכבוד זה הוא כבוד ה':

בעל הטורים (טז,א) ויאמר ה' אל משה, והלא כבר נאמר (א,טז) "וידבר"; אלא הדיבור הראשון לומר לו מעשה פרה שגם היא צריכה

פרישה ז' ימים קודם, זה כעין דבר החוזר וקורה ומתאים לנוכחות פעמיים זקף בין שני קיסרים באותו חלק של הפסוק.

אחרי מות שני, ר"ת בגימטריא פרה אדומה,

טט – אחרי מות שני- גי' ר"ת עולה 341, פרה"ה אדומה"ה גי' עולה 341

ספרא אח"מ פרשה א (א) וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל-מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן מה תלמוד לומר לפי שנאמר ויקחו שני בני אהרן נדב

ואביהוא איש מתחתו / מחתתו, (חלוקה לסעיפים ע"י טט)

(א) בְּנֵי אֶהֱרֹן לא נטלו עצה מאהרן, **(ב) נדב ואביהוא לא נטלו עצה משה**, (ג וד) איש מחתתו איש מעצמו עשו, לא נטלו

עצה זה מזה

אפשר כי **וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל-מֹשֶׁה** – זקף-קטן בתפקיד של שתיים **אַחֲרֵי מוֹת** – זקף-קטן בתפקיד של שתיים, שתי פעמים שתיים שהן

ארבע סיבות שתיים שלא נטלו עצה מאהרן ומשה, ושתיים שלא נטלו עצה זה מזה ללמד

מנין שכשם שעבירת שניהם שוה כך מיתת שניהם שוה תלמוד לומר **אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן**.

בתורה תמימה לומד זאת מיתור מילת שני **תורה תמימה הערה (ב)** עבירת שניהם בודאי היתה שוה שהורו הלכה בפני משה

כמבואר בפ' שמיני, ודרשי שגם מיתת שניהם היתה שוה בערך ובזמן, ויליף מיתור לשון שני, דהא ידוע הוא ששנים מתו, ומבואר

לפנינו בכ"כ הדיכ"ב דבא המספר שני במקום שא"צ לגופיה בא להורות על השתוותם, כמש"כ לעיל בפ' מצורע בפ' שתי צפרים

חיות ובסמוך בענין שני שעירי יוהכ"פ, יעו"ש:

ספרא אח"מ פרשה א (ב) בְּקִרְבָּתָם לְפָנָיו וַיִּמָּתוּ, רבי יוסי הגלילי אומר על הקריבה מתו ולא מתו על ההקריבה, רבי עקיבה

אומר כתוב אחד אומר בקרבנתם לפני ה' וימותו, וכתוב אחד אומר ויקריבו לפני ה' אש זרה, הכריע בהקריבם אש זרה לפני ה' הוי על

הקריבה מתו, ולא מתו על ההקריבה, ר' אלעזר בן עזריה אומר כדאי קרבה לעצמה וכדיי קריבה לעצמה.

בְּקִרְבָּתָם לְפָנָיו – מרכא טפחא, בתפקיד יתור לרבות אפשר כמאמר ר' אלעזר בן עזריה אומר כדאי קרבה לעצמה וכדיי קריבה

לעצמה.

וַיִּמָּתוּ – סלוק, מגביל, מיתתם הייתה מפני **בְּקִרְבָּתָם לְפָנָיו** ולא מסיבה אחרת ואפשר כי לכן הירושלמי יומא פ"א ה"א לומד מהם

מיתתן של צדיקים מכפרת על ישראל

ויקרא אחרי מות טז,ב:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל-אֶהֱרֹן אַחִיךָ

וְאֵל-יִבְא בְּכָל-עַת אֶל-הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת

אֶל-פְּנֵי הַפָּתַח אֲשֶׁר-עַל-הָאָרֶץ וְלֹא יָמוּת בִּי בְעֵינֵי אֶרְצָה עַל-הַכֹּפֶרֶת:

לימוד המתחיל מ- **תורה שלמה (כא) אבות דרבי נתן פ"ב ה"ג** אבל מסיק מאדר"נ מסקנה נוספת. **וַיֹּאמֶר ה'** – קדמא ואולא **אֶל-מֹשֶׁה** –

רביע, כעין כלל מלמד על ארבעה דברים שעשה משה מדעתו והסכימה דעתו לדעת המקום. ובכולם עשוי היה להיות גם מאמר מפי הגבורה

שמשמעו היה שכיון שעלה בדעתו של משה לעשות דבר מסוים אז היה גם מאמר מפי הגבורה שצווהו כך.

(א) לפני מתן תורה המקום צווהו על שני ימי פרישה ומשה הוסיף לבני ישראל יום שלישי לפרישה מאשה ונמצאו מקבלין תורה בטהרה.

(ב) משה עצמו מדעתו פירש מן האשה והסכימה דעתו לדעת המקום. ורבי יהודה בן בתירא אומר שנאמר לו מפי הגבורה לפרוש ועל כך

פירש מאורי אור ע"פ תוס' בשבת פז,א כי משה נתן דעתו לפרוש מן האשה ולכן נאמר לו מפי הגבורה לפרוש מן האשה ושפיר שייך

למימר והסכימה דעתו לדעת המקום.

(ג) ושבר את הלוחות והסכימה דעתו לדעת המקום. ורבי יהודה בן בתירא ועוד תנאים אומרים שנאמר לו מפי הגבורה לשבור, ומתוך

מאורי אור כי בשבת פז,א דרשו מאותם נימוקים שמרע"ה עשה מדעתו וכן יוצא ע"פ נוסח הגר"א.

(ד) פירש מאהל מועד והסכימה דעתו לדעת המקום. והמקור לכך במקרא **(ויקרא אח"מ טז,ב) וְאֵל-יִבְא בְּכָל-עַת אֶל-הַקֹּדֶשׁ** אמר ומה

אהרן אחי שמשוח בשמן המשחה ומרובה בגדים ומשתמש בהם בקדושה, אמר לו הקב"ה **דַּבֵּר אֶל-אֶהֱרֹן אַחִיךָ וְאֵל-יִבְא בְּכָל-עַת**

אֶל-הַקֹּדֶשׁ אני שאני מזומן לכך על אחת כמה וכמה שאפרוש מאהל מועד. פירש מאהל מועד והסכימה דעתו לדעת המקום.

ספרא אח"מ פרשה א (ו) אַחֲרֵי בַאֵל יִבּוּא, ואין משה בכל יבוא, או אַחֲרֵי בַאֵל יִבּוּא ואין הבנים בלא יבוא, אמר רבי אלעזר ודין הוא

ומה אם שנצטוו לבוא נצטוו שלא לבוא, מי שלא נצטוו לבוא אינו דין שנצטוו שלא לבוא, תמימים ויכחו שנצטוו לבוא אל אהל

מועד ונצטוו לבוא שלא שתויי יין ושכר. (ז) אבל בעלי מומים שלא נצטוו לבוא לא נצטוו לבוא שלא שתויי יין (אבל) [אף] כאן

המצוה נצטוו תלמוד לומר דַּבֵּר אֶל-אֶהֱרֹן שאין תלמוד לומר אַחֲרֵי ומה תלמוד אַחֲרֵי לרבות את הבנים.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טו"ד) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: **אתנה**, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשוט – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרשא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זק-קטן – 2; זק-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ...; זק-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

דבר אל-אתהרן אהרן – זרקא מונח סגול, כעין מוסיף מהענין על הענין כנדרש בתו"כ ומה תלמוד אהרן לרבות את הבנים. הוספה מאהרן אחיך עליו אלו בניו ומצאנו בניו שנקראים אחים (בראשית ויצא לא, נד) **ויזבח יעקב זבוח ביהר ויקרא לאחיו לאכל-לחם ויאכלו לחם ויילינו ביהר**:

ואל-יבא ככל-עת אל-הקדש מבית לפרכת – מהפך פשטא זק-קטן טפחא אתנה שתי דרשות ע"פ **תו"כ (ח) ואל-יבא ככל-עת**. זה יום הכיפורים. **אל-הקדש** לרבות שאר ימות השנה.
 (א) שלא יבוא כ"ג אל קה"ק בכל ימות השנה (לפי בבלי מנחות לצורך עבודה ובדרך כניסה עם הפנים מערבה)
 (ב) ע"פ **אור חיים ואל-יבא ככל-עת**, **אז יזכה לבא בעת** היא אשר אנכי מצוין, **ואם יבא בעת אחר לא יבא בכל עת אפילו בעת הרשיעין**, ודקדק לומר **ככל-עת**, דרשו רבותינו ז"ל (בתו"כ) שבא לאסור אפילו ביום הכיפורים עצמו לא יכנסו אלא לדברים הרשומים בכתב אמת, להקטיר ולהזות:

ע"פ **בבלי מנחות כזב**, אפשר כי **ויקרא אח"מ טזב**: **דבר אל-אתהרן אהרן** – זרקא מונח סגול אפשר כי מרמז גם לתוספת דרכי כניסה אל קדש הקדשים לצורך כלשהו שאינו בגדר כניסה אל-פני הכפרת.
 רבי יהודה אומר: כל היכל כולו ו- **מבית לפרכת** - בארבעים, ו- **אל-פני הכפרת** - במיתה. ובהמשך הגמרא רבי יהודה מבהיר כי בארבעים זה באזהרה **אל-פני הכפרת** דכתב רחמנא למה לי? ש"מ: **אל-פני הכפרת** במיתה, **מבית לפרכת** באזהרה. – אתנה, מגביל אין מלקות ארבעים ללא אזהרה אבל אין בכניסה לאזור זה מיתה

ורבנן? ה"נ דלא צריך, והאי דכתב רחמנא **אל-פני הכפרת**, למעוטי דרך משופש, כניסה באופן כללי עם הפנים למערב ולא דווקא מול הכפרת היא במיתה, אבל כניסה עם צידוד הפנים לצפון או לדרום או למזרח אינה במיתה וזה על בסיס בנין האב הזה שלמד תנא דבי ר"א בן יעקב: **אל פני הכפרת קדמה - זה בנה אב**, כל מקום שנאמר **פני** - אינו אלא פני קדים. מפסוק (**ויקרא אח"מ טז, יז**) **על-פני הכפרת קדמה** וגם שינה ממלת "על" למלת "אל"

ורבי יהודה? (אבל רבי יהודה למד מ- (**ויקרא אח"מ טז, יז**)) לימא קרא **פני**, מאי **אל**? ש"מ **אל דוקא**, כלומר דווקא כניסה עם הפנים למערב ודווקא מול פני הכפרת שעל ארון העדות למזרח היא במיתה. אבל כל כניסה אחרת לצורך אינו במיתה. ואפשר כי **אל-פני הכפרת** – קדמא אזלא מלמד על בנין אב כי אחריו **אשר על-הארץ וקרא ימות פי בענין** פעמיים זק-קטן בין שני קיסרים, על דרך כניסה **פי** – יתיב, בתפקיד דווקא כך, כניסה עם הפנים מערבה מול הכפרת שעל הארון.

בנין אב זה ממלמד על הזיות דם פרה אדומה. לשיטת רבנן מתוך הביורור של מלת אל חוזרת הגמרא ל"אל" נכח פני אהל מועד בהזאת דם פרה אדומה - רבנן "אל" לא דווקא במדויק רק בכיוון כללי מערבה מול ההיכל ובכך יצא, כמו כל כניסה עם פנים מערבה במיתה, ואילו לרבי יהודה יהיה מוכרח להסביר **והזיה אל-נכח** דווקא בהזאות מדויקות יצא, ואחרת לא יצא.

רש"י עה"ת פי בענין ארצה על-הכפרת: כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לבא זהו פשוטו, ומדרשו לא יבא כי אם בענין הקטרת ביה"כ: **שפת"ח** ולפירושו רבותינו משמש כי **דהכא בלשון אלא**, כלומר "אל יבא אל הקדש אלא בענין הקטרת ביה"כ כי עשן הקטרת דומה לענין ולאפוקי פירושו **עמוד הענין** דלעיל שפירושו שהשכינה שורה בו **רמב"ן** ... וזה טעם, **פי בענין ארצה על-הכפרת**: שלא יכנס רק בקטרת שיעלה עננו שם, כמו שאמר (**בפסוק יב**), וכסה ענן הקטרת את הכפרת: **פי בענין** - יתיב - דווקא כך, תן הקטרת על הגחלים דווקא בקדש הקדשים ואז יהיה גלוי ה' בענין כמו בסיני (הנני בא אליך בעב הענן – זרקא סגול) ובמשכן.

ויקרא אחרי מות טזג: בנאת יבא אתהרן אל-הקדש בפר בן-בקר לחטאת ואיל לעלה: **בנאת** - תביר ממעט בתדירות הביאה אל הקדש גם עם קטרת וקרבות מתאימים כפי **רש"י** - **ואף זו לא בכל עת** כי אם ביה"כ כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי בעשור לחדש. ועוד דרך למעט כפי **תורה תמימה אל-הקדש** - לרבות קודש שאין בו ארון וכפורת^(א) [תו"כ]:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסוד"ל) כי במצוות האמתי – הוללים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; זרנא – מחרף; תבר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרנא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקף-קטן – 2; זקף-גדול; 3 – רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.**

1.2 ויקרא אחרי מות טז,א

ויקרא אח"מ טז,ב:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן אַחִירְךָ

וְאֶל-יָבֵא כָכָל-עַתָּה אֶל-הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרֶכֶת אֶל-פְּנֵי הַכַּפְּרֶת אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲזֵן אָרָאָה עַל-הַכַּפְּרֶת:

ויקרא אח"מ טז,ג:

וַנִּתֵּן אֶת-הַקֹּטֶרֶת עַל-הָאֵשׁ לִפְנֵי ה' וְכִסְתָּהּ עֵנַן הַקֹּטֶרֶת אֶת-הַכַּפְּרֶת אֲשֶׁר עַל-הָעֲדוּת וְלֹא יָמוּת:

כִּי בַעֲזֵן אָרָאָה עַל-הַכַּפְּרֶת: – יתיב זקף-קטן טפחא סלוק

כִּי יתיב מורה על דווקא כך, אָרָאָה טפחא ללא מרכא, רבוי או התפשטות גלוי או השפעת הטפחא אל הכתוב לפניו ללא הגבלה.

לרבנן היה מקום לפרש (וי' אח"מ טז,ב) **כִּי בַעֲזֵן אָרָאָה עַל-הַכַּפְּרֶת**, שמשמעו שיבוא עם ענן הקטורת אל קדש הקדשים, אבל כיון שהתורה כתבה גם הפסוק (וי' אח"מ טז,ג) **וַנִּתֵּן אֶת-הַקֹּטֶרֶת עַל-הָאֵשׁ לִפְנֵי ה'** שיעלה עשן הקטורת לפני ה' ב קדש הקדשים, לכן אין ללמוד מפסוק (טז,ב) על מקום הדלקת הקטורת אלא דרשה אחרת ב- (**יומא נגא**) מלמד שנותן בה מעלה עשן (נתינת עיקר (שורש) מעלה עשן) בקטורת. ולהבדיל הכהן הצדוקי ב-**בבלי יומא יט,ב** התעלם ממשמעות פסוק (טז,ג) וממשמעות פסוק (טז,ב) שנדרש ממנו נתינת מעלה עשן בקטורת וסבר כי המלים **לִפְנֵי ה'** (וי' אח"מ טז,ג) מתארות מקום בקדש ולא בקדש הקדשים כי למשל בטהרת מצורע ובסוטה הן מתארות עמידה בשער ניקנור בכניסה לעזרת ישראל, וזה שאמר. כל ימי הייתי מצטער על המקרא הזה (וי' אח"מ טז,ב) **כִּי בַעֲזֵן אָרָאָה עַל-הַכַּפְּרֶת**: ופעל ע"פ פשט הפסוק (טז,ב) על הדלקת הקטורת לפני הכניסה לקדש הקדשים.

בבלי יומא נגא, תנו רבנן: (וי' אח"מ טז,ג) **וַנִּתֵּן אֶת-הַקֹּטֶרֶת עַל-הָאֵשׁ לִפְנֵי ה'** - שלא יתקן מבחויץ ויכניס, להוציא מלבן של צדוקין שאומרים יתקן מבחויץ ויכניס. מאי דרוש (מה דרשו הצדוקים): ? (וי' אח"מ טז,ב) **כִּי בַעֲזֵן אָרָאָה עַל-הַכַּפְּרֶת**: - מלמד שיתקן מבחויץ ויכניס. אמרו להם חכמים: והלא כבר (נאמר) (טז,ג) **וַנִּתֵּן אֶת-הַקֹּטֶרֶת עַל-הָאֵשׁ לִפְנֵי ה'**. אם כן מה תלמוד לומר (טז,ב) **כִּי בַעֲזֵן אָרָאָה עַל-הַכַּפְּרֶת** - מלמד שנותן בה מעלה עשן. ומניין שנותן בה מעלה עשן - שנאמר (טז,ג) **וְכִסְתָּהּ עֵנַן הַקֹּטֶרֶת אֶת-הַכַּפְּרֶת**. הא לא נתן בה מעלה עשן, או שחיסר אחת מכל סמניה - חייב מיתה. - **ותיפוק ליה דקא מעייל ביאה ריקנית** (אולי תסיק מסקנה אחרת שחייב מיתה על ביאה עם פריט חסר) ! - אמר רב ששת: הכא במאי עסקינן - כגון ששגג בכיאה (שגג – שכה שאסור וטעה וחשב שמוותר לבוא עם פריט חסר), והזיד בהקטרה (נזכר ובכל זאת הביא במזיד קטורת ללא מעלה עשן). רב אשי אמר: אפילו תימא הזיד בזו ובזו (הזיד בכיאה ריקנית (חסר פריט) והזיד בקטורת ללא מעלה עשן, חייב על ביאה ריקנית), כגון דעייל שתי הקטרות, אחת שלימה ואחת חסירה. אביאה לא מיחייב - דהא עייל ליה שלימה, אהקטרה מיחייב - דקא מקטר קטורת חסירה (הביא קטורת מושלמת והביא קטורת חסרת מעלה עשן, חייב על הקטרת החסרה).

רש"י תיפוק ליה - דאי נמי לא כתב הכא (לגבי מעלה עשן וכסה ענן הקטורת) (טז,ג) **וְלֹא יָמוּת** מיחייב מיתה אקטורת חסירה, דאשכח דעייל ביאה ריקנית שלא לצורך (היה חייב מיתה בגלל ביאה ריקנית), וכתוב (טז,ב) **וְאֶל-יָבֵא כָכָל-עַתָּה ... וְלֹא יָמוּת** (רש"י הביא מקור לאיסור ביאה ריקנית)

מלת דקא מכוונת ב-עין משפט אל רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ה הלכה כה

חסר מן הקטרת אחד מסמניה או מעלה עשן חייב מיתה עליה שנאמר (טז,ב) **וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲזֵן אָרָאָה עַל-הַכַּפְּרֶת**, וכן חייב מיתה על ביאתו בלא מצוה, לפיכך אם שגג בכיאה והזיד בקטרת, או שנכנס בקטרת שלימה עם החסירה חייב מיתה. ו-**לחם משנה הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ה הלכה כה** תמה על שהרמב"ם הביא מקור מקרא (טז,ב) **וְלֹא יָמוּת** כי בגמרא משמע דנפקא ליה הא מקרא ד- (טז,ג) **וְכִסְתָּהּ עֵנַן הַקֹּטֶרֶת ... וְלֹא יָמוּת** אבל קרא ד- (טז,ב) **וְאֶל-יָבֵא כָכָל-עַתָּה ... וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲזֵן** וכו' הך לא איירי אלא בכיאה ולא בחיסור סמניה וא"כ קשה על רבינו דהביא קרא ד- (טז,ב) **וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲזֵן** וכו' דאיתיה גבי ביאה גבי חיסור סמניה (שהרמב"ם הביאו לגבי שני דברים, ואילו מהגמרא משמע כי מדובר בדבר אחד – ביאה ריקנית) ואפשר לתרץ רמב"ם (טז,ב) **וְלֹא יָמוּת** – מונח זקף-קטן, בתפקיד שתיים, רמב"ם מביא קרא זה ללמד כי מלת ימות עבור שתי עבירות: (א) ביאה ריקנית ללא צורך, (ב) הקטרה ללא מעלה עשן. (הגמרא חוזרת שוב לענין מתן מעלה עשן בקטורת שקודם למדנו אותו באופן כללי ועתה לימוד בפרטים) אמר מר: ומניין שנותן בה מעלה עשן - תלמוד לומר (טז,ג) **וְכִסְתָּהּ**. קרא לקרא (שתי מקראות לדרשת החיוב שיהיה בקטורת מעלה עשן אחד ארוך לעיל ואחד במלה אחת **וְכִסְתָּהּ**) ? - אמר רב יוסף, הכי קאמר: אין לי אלא עלה מעלה עשן (היית סבור שצריך רק עלים של מעלה עשן מניין הידיעה כי צריך גם), עיקר (שורש) מעלה עשן מניין? תלמוד לומר (טז,ג) **וְכִסְתָּהּ** (לרב יוסף המלה **וְכִסְתָּהּ** מרבה את שורש מעלה עשן בקטורת). אמר ליה אב"י: והא איפכא תניא, דתניא: נתן בה עיקר מעלה עשן (ההלכה הפשוטה שנותנים בקטורת שורש מעלה עשן, וזה כנראה נדרש מהקרא (וי' אח"מ טז,ב) **כִּי בַעֲזֵן אָרָאָה עַל-הַכַּפְּרֶת**); , היה מתמר ועולה כמקל עד שמגיע לשמי קורה. כיון שהגיע לשמי קורה - ממשמש ויורד בכותלים עד שנתמלא הבית עשן, שנאמר (יש"ד) **והבית ימלא עשן**. אלא אמר אב"י: הכי קאמר, אין לי אלא עיקר מעלה עשן, עלה מעלה עשן מניין? תלמוד לומר (טז,ג) **וְכִסְתָּהּ**. (אב"י לומד ממלה זאת על אפשרות להוסיף עלי מעלה עשן לקטורת) **רש"י מעלה עשן** - שם עשב שגורם לעשן לעלות זקוף כמקל. טט – טעם פסק במלת **וְכִסְתָּהּ** מתאר היתמרות העשן זקוף כמקל והסתרת ארון העדות מעיני הכהן, אפשר שלכן מזה נדרש הצורך במעלה עשן.

והא איפכא תניא, שהשורש יפה מן העלין.

עֵנַן הַקֹּטֶרֶת – מונח רביע מצייר כיווני התפשטות העשן אחד עד הקורה וארבעה כותלים בירידה ובהגיעם לרצפה נוצר הענן הששי על הרצפה, בלשון **בבלי יומא נגא**, כיון שהגיע לשמי קורה - ממשמש ויורד בכותלים עד שנתמלא הבית עשן, כפי **רש"י ממשמש בכתלים** - כן דרך העשן כשאינו יכול לצאת כנגדו מתפשט למעלה תמיד עד שמתמלא חלל הבית למעלה מכותל לכותל, וכשאיין לו עוד מקום ממשמש ויורד אצל הכתלים.

ב"ה טוב טעם ודעת ומדני (טטור) ל"י כי במצוות האמתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; **מפקד פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא = מארד, דרנא** – מצרף; **תבר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא = טרשא** – שנוי משמעות, רבוי משמעות; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרנא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיהי לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיהי לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסקו** – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; **זקא טגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול**: 3 – רביע – 4; **מונח רביעי** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא = גרש = גרשי"ם** – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט); **תלישא-קטנה = תרסא** – דרוש בפסוק שגור. מחיצה, עמירה, שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה = תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שגור. מחיצה, עמירה, שגגה = שכהה; **פור** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

ע"פ **זוהר ויקרא דף נט/א ד"ה ובספרא דרב המנונא סבא כתיב**, ... (וי' אח"מ טז,ב) **בִּי בְעֵינֵי אֲרָאָה עַל-הַכְּפָרֶת**, הענין משמעו ענין המכסה על כבוד השכינה (ענין השראת השכינה) והקרא **בִּי בְעֵינֵי** לא מציין איך להיכנס לקה"ק (אחת המשמעות של המלה **כי** היא **אלא** והצדוקי כנראה למד **אלא** בענין אראה שהכהן צריך להיכנס עם ענין וגו') והקרא לא מציין איך להיכנס אלא נתינת טעם (**כי** במשמעות **הרי**) לנאמר **וְאֵל-יָבֵא בְּכָל-עַתָּה אֶל-הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת** כי בפנים נמצא ענין השכינה ויש תנאים לזמן הכניסה וכיצד נכנסים.

ועל דרך זו, כי הענין הוא המכסה את כבוד השכינה, פירשו רבינו בחיי ואור החיים **וְלֹא יָמוּת בִּי בְעֵינֵי אֲרָאָה** – ע"פ **רבינו בחיי** באר כי לאחר שיבא שם בענין (עשן הקטורת) **ישמט הכבוד מן הענין** (ענין המכסה על השכינה) **יִהְיֶה מֵתֵרָאָה עַל הַכְּפֹרֶת**, ו-**אור החיים** באר כי כבוד ה' מכוסה בענין כמו ב- (**שמות בשלח טז,ג**) **וַיֵּרָא כְבוֹד ה'**, (אבל בקדש הקדשים ביה"כ) הודיע כי לא בחינה זו לבד היא הנמצאת בפנים **אלא** בחינה גדולה אור עליון, כי גבוה מעל גבוה שומר, והוא אומר **אֲרָאָה עַל-הַכְּפָרֶת**

ויש לומר כי **אֲרָאָה** – טפחא, ללא מרכא כעין רבוי בלתי מוגבל מרמות לגלוי גבוה מאד של כבוד ה' בחינת אור עליון. ומפני גלוי כל כך עליון **אֲרָאָה** – טפחא, ללא מרכא באה ללמד שתי אזהרות, כדרך לימוד **רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ה הלכה כה** מהקרא (טז,ב) **וְלֹא יָמוּת בִּי בְעֵינֵי אֲרָאָה עַל-הַכְּפָרֶת**, שתי מיתות כי מלת **יָמוּת** – זקא-קטן בתפקיד של שתיים עבור שתי עבירות: (א) ביאה ריקנית ללא צורך, (ב) הקטרה ללא מעלה עשן. ואין מיתות בלא אזהרה, לכן **אֲרָאָה** – טפחא, ללא מרכא באה ללמד שתי אזהרות

ע"פ **זוהר ויקרא דף נט/א ד"ה ובספרא דרב המנונא סבא כתיב**, ... א"ר אבא מה בעא הכא (וי' אח"מ טז,ב) **בִּי בְעֵינֵי אֲרָאָה עַל-הַכְּפָרֶת**, וכתיב (וי' אח"מ טז,ב) **בְּיָמֵי יָבֵא אֶהְרֹן**, והא כהנא לא חמי לשכינתא בשעתא כד הוה עאל (הכהן לא ראה השכינה כאשר נכנס לקה"ק), אלא עננא הוה נחית ... (כנפי הכרוכים שעל הכפורת היו סוגרים ופורסים כנפיהם ואומרים שירה) וקלהון הוה שמע כהנא במקדשא כדיון (וכאשר הכהן שמע קול שירתם במקדש) שוי קטרת באתריה (היה נותן הקטורת במקומה על הגזילים ומעלה עשן) ואתכוון במה דאתכוון בגין דיתברך כלא (וכיוון מה שכיוון כדי שיתברך הכל). (וקלהון) וגדפי כרוביאי סלקין ונחתין וזמרי שירתא ((וקולותיהם) וכנפיהם עולים ויורדים בזמרים שירתם) ואפשר כי הטעם הפותח הקרא (וי' אח"מ טז,ג) **וַיִּתֵּן אֶת-הַקֶּטֶר עַל-הָאֵשׁ, וַיִּתֵּן** – דרגא, מתאר עלית וירידת כנפי הכרוכים בשירתם ולקולם הכהן מעלה עשן הקטורת.

ויקרא אח"מ טז,ג: וַיִּתֵּן אֶת-הַקֶּטֶר עַל-הָאֵשׁ לִפְנֵי ה' וַיִּכְסְהוּ עַנְן הַקֶּטֶר אֶת-הַכְּפָרֶת אֲשֶׁר עַל-הַעֲדוּת וְלֹא יָמוּת: וַיִּתֵּן – הנותן הוא אהרן וענין הקטורת הראשון מתחיל בו, ולכן הוא ראש לשבעה עננים והששה האחרים כלולים בענין שהוא מעלה. **וַיִּתֵּן אֶת-הַקֶּטֶר עַל-הָאֵשׁ** – דרגא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים מצטרפים, ע"פ פ' **הסולם רס/ב** כי בקטורת היו שבעה עננים מקושרים יחד, ואהרן הוא הראש לכל השבעה עננים, ועל כן נחשבים העננים שהם בזכות אהרן, להיותו בחינת חסד שהוא ראש העננים, וכולל אותם.

רמז לשבעה עננים (א) **וַיִּכְסְהוּ עַנְן הַקֶּטֶר** – מונח לגרמיה (פסק) מונח רביעי, כעין מדה סדור שנחלק. בקריאה עם פסק רמז לענין הראשון הכולל את שאר ששה העננים, והפסק גם מרמז להיתמרות הקטורת כקורה כלפי מעלה וזה ענין אחד, בקריאה ללא פסק רמז לשאר ששה העננים, כיצד? מונח רביעי בתפקיד של חמש, מונח לגרמיה עוד שניים, סה"כ שבעה עננים.

עַנְן הַקֶּטֶר – מונח רביעי מצייר כיווני התפשטות העשן, ענין אחד עולה עד הקורה, ענין אחד מתפשט תחת הקורה, ארבעה עננים ממשמשים ויורדים בארבעה כתלים, ובהגיעם לרצפה מתפשטים מעליה ונוצר הענין הששי על הרצפה, בלשון **בבלי יומא נגא**, כיון שהגיע לשמי קורה - ממשמש ויורד בכותלים עד שנתמלא הבית עשן, כפ'

(ב) **זוהר ויקרא דף נט/א דכתיב (ישעיה ד,ה) וברא יי על כל מכוון הר ציון ועל מקראיה ענין יומם ועשן**, [ה] **וַיִּבְרָא ה' עַל-כָּל-מְכוּוֹן הַר-צִיּוֹן וְעַל-מְקָרְאָהּ עַנְן** ו **יוֹמָם וָעֶשֶׂן וַיִּנְהַא אֵשׁ לְהִבָּה לְלִילָה כִּי עַל-כָּל-כְּבוֹד הַפָּה: [ו] וַסְּפֶה תְהִיָּה לְצַל-יוֹמָם מִחֶרֶב וּלְמַחְסֶה וּלְמַסְתָּוֶר מִזֶּרֶם וּמִמְקָטֶר: פ רש"י** ... ושבע חופות יש כאן: ענין, עשן, נוגה, אש, להבה, חופת, שכינה.

הגמרא דרשה את הלכות העלאת הקטורת, הזוהר דורש את התכלית של קיום המצוה כהלכתה ענין העלאת ענין הקטורת ע"י כהן גדול ביה"כ נדרש בוזהר בין היתר בפרשות אמר ואח"מ **זוהר ויקרא אמר (הסולם רס/ב)** בקטורת היו שבעה עננים מקושרים יחד, ואהרן הוא הראש לכל השבעה עננים, ועל כן נחשבים העננים שהם בזכות אהרן, להיותו בחינת חסד שהוא ראש העננים, וכולל אותם.

ונקשר ידיעה זאת אל הנאמר ב- **זוהר כרך ג ויקרא אח"מ דף נח/ב - נט/א (הסולם מח - ג)**. בחינת החסד של אהרן שהוא ראש העננים, וכולל אותם **מקיפה** בענין הקטורת שלו את כנסת ישראל – היא המלכות, שבכניסת יום הכפורים היא בלי חסדים (ולכן) נמשכים ממנה דינים קשים עד כדי-מות. אהרן הכהן הגדול ואחריו בניו הכהנים הגדולים, מעלה את כנסת ישראל – היא המלכות על כל מדרגותיה, באמצעות ענין להתדבק בחסדים של הקב"ה והתקשרות זאת ממתקת הדינים (1) החשובה לפני הקב"ה, מכל הקרבנות והעולות. ואומרת כנסת ישראל (שהיא המלכות) **משכני אחרין נרוצה** וגו' ו- (בשעה שכנסת ישראל שמחה ומתברכת, כולם שמחים, והדין אינו שורה אז בעולם), ועל דא כתיב (תהלים צו) **ישמחו השמים ותגל הארץ**,

וכעין זה אפשר להבין מ- **שפת אמת וירא תרנו' ד"ה המכסה אני מאברהם** ... ומדת הדין צריכין רק להעלותה אל השורש ששם נמתק הדינים, לכן כתיב והעלהו (כמו העלאת ענין הקטורת הישר) ... ולמעלה בשורש נמתק גם מדת הדין ומזכה אותנו, אבל בעולם הזה חסד יבנה ... שמדתו של אברהם אבינו ע"ה מתפשט עד סוף כל דרגין (כששה העננים הממלאים את קה"ק בחסדים) כמובן למשכילים. **שפת אמת וירא תרנו' ד"ה המכסה אני מאברהם** ... כי מסר הקב"ה את יצחק תחת יד אברהם להיות מדת החסד גובר על מדת הדין.

והנה לאברהם נאמר לך וכו' התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי מדת החסד צריך להתפשט ביותר ... ומדת הדין צריכין רק להעלותה אל השורש ששם נמתק הדינים, לכן כתיב והעלהו (טט - לעולה על יצחק) ... ולמעלה בשורש נמתק גם מדת הדין ומזכה אותנו, אבל בעולם הזה חסד יבנה ונשענין בזכות אברהם אבינו ע"ה וזה שכתוב כך חותמין שמדתו של אברהם אבינו ע"ה מתפשט עד סוף כל דרגין כמובן למשכילים.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמיתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מרצא = מארץ, רבוי; דרנא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרצא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרצא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תבר מרצא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקר-קטן – 2; זקר-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקר-קטן ... זקר-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות.

1.3 ויקרא אחרי מות טו,א

ויקרא אחרי מות טו,ב:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן אַחִיךָ

וְאֶל-יָבָא בְּכָל-עֵת אֶל-הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת

אֶל-פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר-עַל-הָאָרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעֵן אֶרְאֶה עַל-הַכַּפֹּרֶת:

אור החיים וַיֹּאמֶר ה', טעם לשון אמירה, לצד שהאזהרה באה בתוקף, שאם יבוא ימות, כמו שדרש רבי אלעזר בן עזריה, לזה הודיעו כי אין זה אלא חיבה יתירה, כדרך הוואקא שמשתדל לזוה החולה לבל ימות, וכדמיון רבי אלעזר בן עזריה והוא מה שרמזו בלשון אמירה:

או ירצה כי ה' גדל ורמס את משה שגם דיבור הנוגע לאהרן לבדו, לא דבר ה' עם אהרן, אלא אל משה, והוא אומר וַיֹּאמֶר ה' אֶל-

מֹשֶׁה, על דרך ה' האמירך (**דברים כו,ח**) ותמצא שאמרו ז"ל (**במדבר יד,ט**) שאפילו במקום שאמר הכתוב **וידבר ה' אל משה ואל אהרן**

הכוונה בו למשה שיאמר לאהרן, וזה לך האות שאפילו מצות אהרן לא נאמרה לאהרן, ואם היה ה' מדבר עם אהרן לא היה צריך לצוותו על ידי שליח:

בבלי עירובין נד,ב תנו רבנן, כיצד סדר משנה? משה למד מפי הגבורה, נכנס אהרן ושנה לו משה פירקו. נסתלק אהרן וישב לשמאל

משה. נכנסו בניו ושנה להן משה פירקן, נסתלקו בניו, אלעזר ישב לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן. רבי יהודה אומר: לעולם אהרן

לימין משה חוזר. נכנסו זקנים ושנה להן משה פירקן, נסתלקו זקנים, נכנסו כל העם ושנה להן משה פירקן. נמצא ביד אהרן ארבעה,

ביד בניו שלשה, וביד הזקנים שנים, וביד כל העם אחד. נסתלק משה, ושנה להן אהרן פירקו. נסתלק אהרן שנו להן בניו פירקן.

נסתלקו בניו, שנו להן זקנים פירקן. נמצא ביד הכל ארבעה. מכאן אמר רבי אליעזר: חייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים. וקל

וחומר, ומה אהרן שלמד מפי משה, ומשה מפי הגבורה – כך, הדיוט מפי הדיוט – על אחת כמה וכמה.

לפניהם (מלת פנים במובן שיהיו ענין ראות את מוריך ותלמד מההדגשות בפני המלמד ותנועות גופו והתלהבותו של המלמד והמלים הנוספות לסבר

הענין). וליגמרו כולהו ממשא (שילמדו הכל ממשא בלבד) ! – (ללמד שה' רוצה שילמדו מאחרים) כדי לחלוק כבוד לאהרן ובניו, וכבוד לזקנים.

(הגמרא מציעה) וניעול אהרן וניגמר ממשא, וליעיילו בניו וליגמרו מאהרן, וליעיילו זקנים ולילפו מבניו, וליזלו וליגמרינהו לכולהו

ישראל (יבוא אהרן וילמד פעם אחת ממשא, יבוא בני אהרן וילמדו פעם אחת מארן, יבואו זקנים וילמדו פעם אחת מבני אהרן, יבואו העם וילמדו פעם

אחת מהזקנים) ! – כיון דמשה מפי הגבורה גמר – מסתייעא מלתיה (עדיף ללמוד ממשא כי למד מא-לקים וזה מסייע לדבריו להתקבל).

וַיֹּאמֶר ה' – קדמא ואולא, כעין כלל מלמד כי **אֶל-מֹשֶׁה** – רביע, אפשר (א) כי ה' לימד למשה ארבע פעמים (כמסקנה אפשרית מ-

בבלי עירובין נד,ב) (ב) מלמד כי משה מסר את דבר ה' ארבעה פעמים, (א) אהרן (ב) בני אהרן (ג) הזקנים (ד) עם ישראל. מרומז

מכאן מסקנת **בבלי עירובין נד,ב** נמצא ביד הכל ארבעה. מכאן אמר רבי אליעזר: חייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים

משמעות הכתוב **דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן אַחִיךָ** היא שאפילו מצות אהרן לא נאמרה לאהרן אלא אל משה שיאמר לאהרן. במסירה לאהרן

משה מוסיף הסבר על דבר ה' כמרומוז בתבנית זרקא מונח סגול בתפקיד מוסיף מענינו על ענינו כגון בהדגשות פניו ותנועות גופו

והתלהבותו והסבריו הנוספים, וכשם שמוסיף לאהרן כך מוסיף ברבוי הולך וגדל לבניו, לזקנים, לבני ישראל. וכל אחד מהמלמדים

יוסיף כך ללומדים ממנו.

דברים וילך לא,ט: ועתה כתבו לכם את-השירה הזאת ולמדה את-בני-ישראל שירה בפניהם למען תהיה-לי שירה הנזאת לעד בבני ישראל:

אור החיים וְאֶל-יָבָא, אמר וא' בתחילת דיבור, מלבד מה שכתבנו למעלה, נראה עוד לומר כי לצד שקדם משה ואמר לאהרן ביום א'

למשיחתו (**לעיל ט,ט**) **קרב אל המזבח ועשה וגו'**, משמעות הדברים יגידו כי למזבח יקרב ולא לפניו מן המזבח, ואמרו מאורי עולם

שהם רבותינו ז"ל (**חולין פא,א**) כי לאו הבא מכלל עשה עשה, ומעתה הרי קדם לו על הכניסה עשה, לזה הוסיף כאן לאו על הדבר ואמר

וְאֶל-יָבָא: **בְּכָל-עֵת**, אבל יש עת שיבא בה, והוא מה שאמר אחר כך (**3,10**) **בְּנֵזֶת יָבָא וגו'** אחת בשנה, וטעם שהקדים **וְאֶל-יָבָא בְּכָל-עֵת** קודם

מצות ביאתו אחת בשנה, לומר אם **לא יבא בכל עת**, אז יזכה לבא בעת ההיא אשר אנכי מצוך, **ואם יבא בעת אחר** לא יבא בכל עת

אפילו בעת הרשינו, ודקדק לומר **בְּכָל-עֵת**, דרשו רבותינו ז"ל (בתו"כ) שבא לאסור אפילו ביום הכיפורים עצמו לא יכנס אלא

לדברים הרשומים בכתב אמת, להקטיר ולהזות:

ולדרך זה הרווחנו דקדוק נכון אחר בתוספת וא' של **וְאֶל-יָבָא**, לומר מלבד אזהרת ימות השנה עוד מוסיף לומר שאפילו ביום

כיפורים עצמו לא יבא, ואזהרת שאר ימים דרשוהו ז"ל (שם) מהפסוק עצמו שאמר **אֶל-הַקֹּדֶשׁ** ולא הספיק לומר **מִבֵּית לַפָּרֹכֶת**,

ומובן המקום אשר יצוה עליו, ואל יקשה בענין הקדמת הוא ו', כי כן דרך הכתוב, ובמקומות אחרים הארכתי בהוכחת הדברים:

וְאֶל-יָבָא בְּכָל-עֵת אֶל-הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת – מהפך פשטא זקר-קטן טפחא אתנה

שתי דרשות ע"פ תו"כ (ח) **וְאֶל-יָבָא בְּכָל-עֵת**. זה יום הכיפורים. **אֶל-הַקֹּדֶשׁ** לרבות שאר ימות השנה.

(א) שלא יבוא כ"ג אל קה"ק בכל ימות השנה (לפי בבלי מנחות לצורך עבודה וברך כניסה עם הפנים מערבה)

(ב) ע"פ **אור חיים וְאֶל-יָבָא בְּכָל-עֵת**, אז יזכה לבא בעת ההיא אשר אנכי מצוך, **ואם יבא בעת אחר** לא יבא בכל עת אפילו בעת

הרשינו, ודקדק לומר **בְּכָל-עֵת**, דרשו רבותינו ז"ל (בתו"כ) שבא לאסור אפילו ביום הכיפורים עצמו לא יכנס אלא לדברים

הרשומים בכתב אמת, להקטיר ולהזות:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ...; זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצנת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשאא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.

ספרא – תורת כהנים פרשה א

(י) מבית לפרכת להזהיר על כל הבית (היכל – קדש). יכול על כל הבית במיתה תלמוד לומר **אל-פני הכפרת אשר על-הארץ וקלא ימות**. הא כיצד **אל-פני הכפרת** במיתה. ושאר כל הבית באזהרה:

מבית לפרכת – הכתוב הוא סמיכות, אבל אם טעם טפחא במלת **מבית** הוא רק בתפקיד מפסיק הקריאה אינה סמיכות. לכן אפשר כי טעם טפחא הוא בתפקיד של רבוי ובתפקיד שינוי משמעות, כדרשת תו"כ **(י) מבית לפרכת להזהיר על כל הבית**. שינה משמעות **(י) מבית לפרכת** שפשוטו קדש הקדשים וריבה אזהרה לביאה לכל הבית ביום הכפורים, שלא תהא ריקנית.

לפרכת – אתנח, מגביל ביאה ריקנית וכתוצאה מכך את המיתה, למעבר לפרכת אשר **אל-פני הכפרת אשר על-הארץ**, ולא פרוכת אחרת, (א) כגון בכניסה למשכן, (ב) **משנה מסכת יומא פ"ה, מ"א** הוציאו לו את הכף ואת המחטה וחפן מלא חפניו ונתן לתוך הכף הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו וכך היתה מדתה נטל את המחטה בימינו ואת הכף בשמאלו היה מהלך בהיכל עד שמגיע **לבין שתי הפרוכת המבדילות בין הקדש ובין קדש הקדשים** וביניהן אמה ר' יוסי אומר לא היתה שם אלא פרוכת אחת בלבד שנאמר (שמות כ"ו) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים החיצונה היתה פרופה מן הדרום והפנימית מן הצפון וגו'

בבלי מנחות כזב, וטהורים שנכנסו לפניו ממחיצתן להיכל כולו – בארבעים, מבית לפרכת אל פני הכפרת – במיתה; רבי יהודה אומר: כל היכל כולו ומבית לפרכת – בארבעים, ואל פני הכפרת – במיתה. במאי קא מיפלגי? בהאי קרא: **(י"א אח"מ טו, ב)** **ויאמר ה' אל-משה דבר אל-אתרן אחיך ואל-יבא בקל-עת אל-הקדש מבית לפרכת אל-פני הכפרת אשר על-הארץ וקלא ימות** רבנן סברי: אל הקדש בלא יבא, מבית לפרכת ואל פני הכפרת בלא ימות; (אם יש שתי פרוכות יובן) ור' יהודה סבר: אל הקדש ומבית לפרכת (הקרובה לקדש) בלא יבא (אזהרה לבא בין שתי הפרוכות), ואל פני הכפרת (העובר מעבר לפרוכת הקרובה לארון העדות) בלא ימות.

ויקרא אחרי מות טז, ד: כתנת-בד קדש ילבש ומכנסי-בד יהיו על-בשרו ויבאגנט בד יחגור ויבמזנפת בד יצנף בגדי-קדש הם ורתץ במים את-בשרו וילבשם:

ראה תבנית טעמים מקבילה **(ויקרא צו, ג)** **וילבש הפאהו מנדו בד ומכנסי-בד ילבש על-בשרו והרים את-הדשן אשר האכל האש את-העלה על-המזבח ושלמו אצל המזבח:**

ספרא י קדש ילבש שיהיו משל קדש. אין לי אלא אלו בלבד מנין לרבות שאר בגדי כהונה גדולה ובגדי אחיו הכהנים ת"ל **בגדי-קדש בנין אב** לכל הבגדים שיהיו משל קדש.

המלבי"ם התורה והמצוה יג – **בגדי-קדש הם**. הוא מוסב למטה שיען שהם **בגדי-קדש** לכן ירחץ בשרו בעת לבישתן. וכן היה דעת בעל הטעמים ששם האתנח על מלת **יצנף**.

אמנם כבר כללתי **(במר' תוריע' ס' ג)** שכל מקום שאמר נתינת טעם על הדין יבא הטעם מאוחר, (כגון) "ולא יתן עליו לבונה כי חטאת הוא" "פתות אותה פתים מנחה היא" "וטהרו הכהן מספחת היא" וכדומה.

וכל מקום שהקדים הטעם אל הדין נדרש תמיד, וע"כ דרשו שמה שלא אמר ורחץ במים את בשרו בגדי קדש הם. כי בצד אחד מה שכתוב **בגדי-קדש נמשך גם למעלה (אלפניו)**, שבא ללמד שיעשו משל קדש. באשר לא אמר, רק כתנת בד קדש, הוסיף שכל הבגדים בין כ"ג (כהן גדול) בין של כ"ה (כהן הדיין) יהיו משל קדש.

יצנף – אתנח **בגדי-קדש הם** – (אתנח) מונח זקא-קטן, והוא תאור/טעם ואחריו הלכה, תבנית אפשרית ללימוד אלפניו ולאחריו.

הגמרא יומא ל"ב א' וב' מבררת מקור חמש טבילות ועשר קידושי ידיים ורגליים של כהן גדול ביוה"כ. לפני הפסוקים **ויקרא אחרי מות ט"ז ד' וויקרא אחרי מות ט"ז כ"ד** בהן מוזכר "ורחץ".

אופן לימוד א' **לשיטת רבי** הוא שפסוק ד' הוא המקור לטבילות ולקידושיין.

אופן לימוד ב' **לשיטת תנא דבי רבי ישמעאל** הוא **שפסוק ד'** לטבילות קודם לבישת בגדי לבן ופסוק כ"ד לטבילות קודם לבישת בגדי זהב.

אחרי הדיון בפסוק כ"ד הגמרא אומרת ואם כל הטבילות נלמדות מ**פסוק ד'** אז הקרא כ"ד פנוי ללמוד קידושי ידיים ורגליים. בנוסף נלמד **מפסוקים כ"ג וכ"ד** ביחד שצריך קידוש קודם פשיטת הבגדים לטבילה וקידוש אחרי לבישת הבגדים האחרים.

כתנת-בד קדש – כעין כלל מלמד, לטבילות ואולי גם לבגדי כהנים שהם משל קודש.

(א) **ילבש** – רביע, מרמז למספר הטבילות בקודש. אחרי טבילה ראשונה בחול (הנלמדת מטבילה בכל יום, שרבנן הוסיפוה ליוה"כ) תהינה עוד ארבע טבילות בקדש, ואחרי כל טבילה **כתנת-בד קדש ילבש** ראשונה, בין לבגדי לבן בין לבגדי זהב;

(ב) **אולי רבי מרבה מזרקא מונח סגול גם לגבי בגדים**, גם לטבילות וקידושיין.

(אם כן זה דומה ללימוד שלו מול רבי ישמעאל בהקמת והפרת נדרי בת ואשה)

עכשיו נסביר אליבא דרבי סוף פסוק ד' **ורתץ במים את-בשרו וילבשם:**

ורחץ...את-בשרו – מרכא טפחא, יוצר קבוצה לרחצה, חברי הקבוצה: **בשרו** – כל גופו, **את-בשרו** – מרבה על בשרו עוד משהו ולענ"ד אליבא רבי אלו ידים ורגליים, והגמרא מרבה שערותיו

ורתץ במים את-בשרו – מרכא תביר טפחא, קבוצת פרטים שלא על כל אחד חלה אותה הלכה. **את-בשרו** כולל שערותיו וידיו ורגליו. זה יסביר את שאלת הגמרא מדוע לא אמר תיבת טבל ותירוצה כי רוצה ללמוד שני עניינים: (א) רחצה בטבילה לכל הגוף (ב) רחצה באופן של קידוש ידיים ורגליים

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טורד"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות, פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול; 3 – רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ...; זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.

חבנית **אולא (גרשי"ם או אולא-גרש)** – יצא מן הכלל **(דרנא) תביר** – לידון בדבר אחר שלא כענינו יצא להקל ולהחמיר.

1.4 ויקרא אחרי מות טז,א (התשע"ד)

ויקרא אחרי מות טז,ו: וְהִקְרִיב אֶת־פֶּרֶךְ הַחֲטָאתָ אֲשֶׁר־לְךָ וְכִפַּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ:

בבלי יומא ב,א משנה. שבעת ימים קודם יום הכפורים מפרשישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין, ומתקנין לו כהן אחר תחתיו, שמא יארע בו פסול. רבי יהודה אומר: אף אשה אחרת מתקנין לו, שמא תמות אשתו. שנאמר **(וי' אח"מ טז,ו)** **וְכִפַּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ:** ביתו זו אשתו. אמרו לו: אם כן אין לדבר סוף.

בבלי יומא יג,א ... רבי יהודה אומר אף אשה אחרת מתקנין לו. ורבנן נמי, הא חיישי לשמא!

... אם כן הוה ליה שני בתים, ורחמנא אמר (וי' אח"מ טז,ו) וְכִפַּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ: ולא בעד שני בתים!

ספרא אחרי מות פרשה ב ... וכפר בעדו ובעד ביתו, זה וידוי דברים, יכול כפרה בדמים הריני דן נאמר כפרה בפר ונאמר כפרה בשעיר, מה כפרה האמורה בשעיר וידוי דברים חוץ מדמים, אף כפרה האמורה בפר וידוי דברים חוץ מדמים.

בבלי יומא לו,ב תנו רבנן: וכפר – בכפרת דברים הכתוב מדבר. אתה אומר בכפרת דברים, או אינו אלא כפרת דמים? הרי אני דן: נאמרה כאן כפרה, ונאמרה להלן כפרה. מה כפרה האמורה בשעיר – דברים, אף כפרה האמורה בפר – דברים. ואם נפשך לומר, הרי הוא אומר: **(וי' אח"מ טז,ו)** **וְהִקְרִיב אֶת־פֶּרֶךְ הַחֲטָאתָ אֲשֶׁר־לְךָ וְכִפַּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ:** – ועדיין לא נשחט הפר. מאי ואם נפשך לומר? – וכי תימא: נילף משעיר הנעשה בפנים שכפרתו בדמים – הרי הוא אומר וכפר, ועדיין לא נשחט הפר.

וְכִפַּר בְּעֵדוֹ – מרכא טפחא, יתור לרבות כפרת דברים קודם לכפרת הדמים של פר של כהן גדול

וּבְעֵד בֵּיתוֹ – מרכא סלוק, הסלוק מגביל וזה ע"פ רבנן וגם ע"פ רבי יהודה לומר שבכל עת יש לו אשה יחידה,

ובנוסף ע"פ רבי יהודה **וּבְעֵד** – מרכא, ירמז לרבות אשה אחרת בהמתנה, שאם אשת כ"ג תמות במהלך עבודת יום הכפורים, אשת כ"ג גורשה רגע לפני מיתתה והאשה שבהמתנה נישאה לו.

ויקרא אחרי-מות טז,ח: וַנִּתֵּן אֶת־רֶגְלָיו עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים נְזֻלֹת גֹּזֵל אֶחָד לָהּ וְנֹזֵל אֶחָד לְעֹזְאֵל:

ירושלמי יומא פ"ג ה"א (כא,א) ד"ה **לָהּ** לרבות שעיר המשתלח שיהא פסול משום מחוסר זמן

קה"ע – כגון ששחט אמו היום לחולה או שאינו בן שמונת ימים דבעינן שיהיה ראוי לה'

פני משה – לָהּ. כתיב ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה', לרבות לשעיר המשתלח שיהא פסול משום מחוסר זמן שאע"פ שאינו קרב לה' מ"מ ראוי לה' בעינן.

ואתיא כהאי אמר רבי יוחנן וכו'. דלדידיה איצטריך האי קרא לרבות לשעיר המשתלח דס"ל דאף בפה קובע וה"א דיכול לקבוע למחוסר זמן שיהא לשעיר המשתלח קמ"ל (טט) – בא להשמיענו שכשם שאינו ראוי לה' כך אינו ראוי להיות שעיר המשתלח)

גֹּזֵל אֶחָד לָהּ – מהפך פשטא זקף-קטן, שתי דרשות (א) מרבה מכאן לשעיר המשתלח שיהא כמו קרבן הראוי לה' (ב) (בעזרת הרב א"מ פרל) מוציא מפשטו של מקרא כי אם ישפך דם השעיר לה', למאן דאמר שיביאו שני שעירים אחרים, יקבע בגורל נוסף, השעיר לה' שעם דמו יתקדמו בעבודה.

ויקרא אחרי טז,יב: וְלָקַח מֵאֵל־הַמִּחְתָּה גֹּזֵל־אִשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי ה' וּמִלֵּא חַפְזוֹ קְטֹרֶת סָמִים דָּקָה וְהִבִּיא מִבֵּית לִפְרֹכֶת:

ולקח מלא-המחתה – מונח תלישא-גדולה, **גחלי-אש** – גרשיים, **מעל המזבח** – מהפך פשטא, **מלפני ה'** – מונח ז"ק ע"פ ת"כ ותורה שבעל פה (תורה שלמה לרב כשר זצ"ל) –

וְלָקַח מֵאֵל־הַמִּחְתָּה – כעין שני עניני תלישא-גדולה, שיעור חציצה ומחיצה, כאן מספר מערכות האש על המזבח ביה"כ, שיעור הגחלים שהיה כ"ג חותה ביה"כ

- * א' בכל יום היה חותה בשל כסף ומערה לתוך של זהב והיום חותה בשל זהב ובה היה מכניס
- * ב' בכל יום היה חוצה בשל ארבעת קבים ומערה בתוך שלשת קבים, היום חותה בשל שלשת קבים ובה היה מכניס
- * ג' רבי יוסי אומר בכל יום היה חותה בשל סאה ומערה לתוך של שלשת קבים, והיום חותה בשל ג' קבין והיה מכניס בשל ג' קבין

* **טט** – תלישא-גדולה מורכבת על גרשיים והגרשיים גורמים שנויים אחדים בהכנת גחלי האש להקרבת הקטרת של לפני ולפנים ביום הכפורים בשונה מקטורת מזבח הזהב שחרית וערבית. ע"פ הברייתא אביי היה מסדר וגו' מערכה גדולה קודמת למערכה שניה של קטורת, מערכה שניה של קטרת קודמת לסידור שני גזוי עצים וגו' ... היינו מערכה של קטורת היא העבודה הראשונה לקראת הקרבת הקטרת במזבח הפנימי. ע"פ הירושלמי יומא פ"ד ופירוש הפני משה כי ביום הכפורים יוצא מן הכלל מכינים עוד מערכה בשביל קטורת של לפני ולפנים ואין עוד שימוש במערכה הזאת,

גחלי-אש מעל המזבח – גרשיים מהפך פשטא, כעין יצא מן הכלל לידון כענינו, יצא להקל ולא להחמיר

תורה שבע"פ [קטן] בכל יום (במזבח החיצון – קה"ע) ארבע מערכות (של עצים שמבערים עליהם האש) והיום חמש דברי ר"מ, רבי יוסי אומר בכל יום שלש והיום ארבע, רבי יהודה אומר בכל יום שתיים והיום שלש. גמ': מנין למערכת יום הכפורים (שמוסיפין מערכה לקטורת של יוה"כ) רבי ירמיה בשם ר' פדת: גחלי, (טט) – היה מספיק מלה זאת) מה ת"ל אש, שהיא בטילה ע"ג גחליה (שיהיו הגחלים מרובין משלהבת). ואלו במערכה גדולה או בשאר מערכות היה אש הרבה).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות; אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרשא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף- בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה; קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק ששור. מחיצה. עקירה. שגגה = שכחה; פזר – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

עוונותיכם, כדרך שאני נוהג בשאר העמים; לכך נאמר: **אָנִי הוּא אֱלֹהֵיכֶם (ראה שם)**. טט – סלוק, מגביל את אלהותי עליכם כפ' רכ"פ כל אלהותי עליכם תלויה בשמירת קדושתכם.

ראב"ע (ל) ושמרתם את-משמרתתי - זאת המשמרת, והיא: **לְבַלְתִּי עֲשׂוּת**. וטעם **אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לְפָנֶיכֶם** - שלא יאמר אדם: הואיל ועשו כן הקדמונים, אעשה כן גם אני (ע"פ דב' יב, ל). וטעם **אָנִי הוּא אֱלֹהֵיכֶם** - דבק עם **משמרתתי**. שלא ישאל חסר לב: למה זאת המשמרת? כי אם **אָנִי הוּא אֱלֹהֵיכֶם** - עשו כל אשר אצוה אתכם! טט – אפשר כי הקשר ש-**ראב"ע** קושר בין סיפא של הפסוק לרישא מתבצע ע"י טעם טפחא בתפקיד התפשטות האפיון הנוצר ממנו והכתוב אחריו אל הכתוב לפניו, לומר כפ'רכ"פ אם ישראל אינם מטמאים עצמם **מחוקות התועבת אשר נעשו לפניכם** ה' הוא א-לקינו ואנחנו עמו הבלעדי.

טט – **פָּתַח** – אתנה, מגביל הניתוק מה' והכליה דווקא להיטמאות **מחוקות התועבת אשר נעשו לפניכם**, כי כפ' **רמב"ן** ב-(יח, כט) ע"פ (בבלי סנה' קו, א) אלהיהם של אלו שונא זימה הוא, ויש לענין סוד גדול בסוד היצירה. ואם לא שומרים אזי איננו עוד בניו שהורים של אברהם יצחק ויעקב שלהם ניתנה הבטחת ה' להיות עם זרעם הטהור, אבל עבירות אחרות, לא גורמות לניתוק כזה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסוד"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף- בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות, פסק 1 – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ...; זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכחה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכחה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע פ.**

1.5 יוקרא אחרי מות טז,א (התשעה)

יוקרא אחרי-מות טז,ז:

וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהֶעֱמִיד אֹתָם לִפְנֵי הו' פָּתַח אֶהָל מוֹעֵד:

וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים – טפחא מונח אתנה, כתבנית טעמי (בר א,א) **פְּרָאשִׁית פְּרָא אֲלֵהֶם**, רמז לדרשות אחדות הקשורות בתשובה ויום הכפורים שהקב"ה הכינם קודם לבריאת העולם כפי שמובא ב-**ספר הרוקח הלכות תשובה סימן א הלכות תשובה**. תשובה קדמה לעולם כדמייתי לה נבדדים בפ' אין ביד המודר (דף לט) תנאי שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם אלו הן התורה והתשובה וג"ע וגייהנם וכסא הכבוד בית המקדש ושמו של משיח וכן בבר' ובתרגום סוראי התורה קדמה ואחריו כסא הכבוד ג"ע מימינו וגייהנם משמאלו והתשובה ממוצעת בין ג"ע לגייהנם זכה נכנס בגן לא זכה נכנס ונידון בגייהנם בכרכות בשלהי אין עומדין (דף לד) אמר ר' אבהו מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורין אין עומדין שנא' שלום שלום לרחוק ולקרוב ברישא והדר לקרוב (כאן ספר הרוקח מחבר תשובה עם יוה"כ) ואמרינן בפ' ב' דיומא (דף פו) שאל ר' מתיה בן חרש את ר' אלעזר בן עזריה ברומי שמעת ארבעה חלוקי כפרה שהיה ר' ישמעאל דורש א"ל שלשה הם ותשובה עם כל אחד ואחד עבר אדם על מצות עשה ועשה תשובה מוחלין לו מיד שנא' שובו בני ישראל ארפא משוכותיכם עבר אדם על מצות לא תעשה ועשה תשובה התשובה תולה ויוה"כ מכפר שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם עבר אדם על חייבי כריתות ועל חייבי מיתות ב"ד ועשה תשובה התשובה ויוה"כ תולין וייסורין ממרין שנא' ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם וגו'

בבלי שבועות יג,ב ... אמר רב יהודה, הכי קאמר: אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן מושח מתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות, (אבל לא בענין טומאת מקדש וקדשיו) ... דברי ר' יהודה.

ולרבי שמעון הא ודאי הושוו, מאי הושוו? דבני כפרה ניהו, מיהו כל חד וחד מכפר בדנפשיה. מאי טעמיה דרבי שמעון? דכתיב:

וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים, איתקש שעיר המשתלח לשעיר הנעשה בפנים, מה שעיר הנעשה בפנים אינו מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו, דכתיב ביה: אשר לעם, אף שעיר המשתלח אינו מכפר על הכהנים בשאר עבירות. ורבי יהודה? אמר לך: להכי איתקוש, שיהיו שוים במראה ובקומה ובדמים הוא דאתא.

בפסוקים שלפני כן לימדה התורה על כפרת הכהנים בפר החטאת של הכהן הגדול שלפי דברי ר' יהודה זה על טומאת מקדש וקדשיו. איך מתכפרים על שאר העבירות? **וְלָקַח** – טפחא בראש פסוק ללא מרכא לפני בתפקיד התפשטות האפיון – המצוה בכתוב זה אלפניה. לר' יהודה שעיר המשתלח שכאן מכפר על כלל ישראל ובהם הכהנים בשאר עבירות.

אֶת־שְׁנֵי – מקף כרב-מצב (א) לכתחילה שוים וזוהו גם רומז כעין לשון יחיד במלת **הַשְּׁעִירִים** (ללא אות יו"ד בין ר"ש למ"ם) (ב) אם לא מצא לא מעכב גם שונים. דומה לשני הצפורים בטהרת מצורע.

שְׁנֵי – מונח לפני אתנה בתפקיד רבוי תכונות לשוויון שיהיו שוים במראה ובקומה ובדמים .

יוקרא אחרי-מות טז,ח: ונתן אהרן על-שני השעירים גרלות ונתן אהרן על-שני השעירים גרלות ונתן אהרן על-שני השעירים גרלות

בבלי יומא לז,א וקלפי היתה שם ובה שני גורלות. תנו רבנן: **וְנָתַן אֶהָרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרָלוֹת** - [גרלות] של כל דבר (מחומר

כל שהוא). יכול יתן שנים (כגון: שני פתקין, שני אבני גורל) על זה ושנים על זה - תלמוד לומר **וְנָתַן אֶהָרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרָלוֹת**, אין כאן לשם אלא גורל אחד ואין כאן לעזאזל אלא אחד. יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה, ושל שם ושל עזאזל על זה - תלמוד

לומר **וְנָתַן אֶהָרֹן לַה'** - אין כאן לה' אלא אחד, ואין כאן לעזאזל אלא אחד. אם כן מה תלמוד לומר **גְּרָלוֹת**? שיהיו שוין, שלא יעשה אחד של זהב ואחד של כסף, אחד גדול ואחד קטן. גורלות של כל דבר, פשיטא! - לא צריכא לכדתניא לפי שמצינו בציץ

שהשם כתוב עליו והוא של זהב, יכול אף זה (הגורל ביה"כ, רש"י: שהשם כתוב עליו) כן - תלמוד לומר **וְנָתַן לַה'** ... **וְנָתַן לַה'** ריבה של זית, ריבה של אגוז, ריבה של אשכרוע (רשי: ברוש).

וְנָתַן אֶהָרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים – דרגא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא בעלי הלכה שוה בתכונה אחת.

אֶהָרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים – תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא שעל חלקם לא חלה ההלכה בתכונה אחרת. ???

עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים – מרכא טפחא, יתור לרבות הגרלות נוספות אם יהיה צורך בהם בגלל שאחד השעירים ימות לפני שנעשו כל המצוות בשניהם

וְנָתַן אֶהָרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים – דרגא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא בעלי הלכה שוה בתכונה אחת.

אם יצטרך לעשות הגרלות אחדות או ההגרלות לבחירת השעיר המשלים צריכות להיות תמיד באופן שוה להגרלה הראשונה.

אפשר כפי' **בית הבחירה למאירי** כי גורלות אלו שהן בקלפי להגריל בהם על השעירים איזה לשם ואיזה לעזאזל צריך שיהיו שניהם שוים ולא יהא אחד של מין אחד ואחד של מין אחר או אחד גס ואחד דק וכל שהן שוים אין קפדים בהם אם של זהב אם של שאר מיני מתכות אם של עצים ואבנים ... גורלות כתי' רבה להכשיר בכל הגורלות כל שהם שוים

אֶהָרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים – תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא שעל חלקם לא חלה ההלכה בתכונה אחרת. אחרי

ההגרלה ממעט את השעיר שלא צריך להשלים לשעיר שנותר מהזוג הקודם.

עַל־שְׁנֵי – מקף כרב-מצב של פעולת הנתינה (א) אחד על שעיר אחד ואחריו אחד על השעיר האחר (ב) ביחד. (ג) נתינת שתי גורלות על

כל שעיר (ד) נתינת של שם ושל עזאזל על זה, ושל שם ושל עזאזל על זה. (ה) נתינת אחד בלבד על כל שעיר

מכל אלה רק מצב (ה) הוא המצווה וגם מצב (ב) שהנתינה תהיה של גורל אחד על כל שעיר והיחד.

ומסביר **בית הבחירה למאירי** ... אלא שיהיו שנים של שם דבוקים זה בזה שלא יזדמן של שם ושל עזאזל בבת אחת ומתוך שהם דבוקים זה בזה ושהם שם אחד הוא קורא להם אחד והם שנים והוא שאמר תלמוד לומר **אֶהָרֹן לַה'** אין לד' אלא אחד ואין לעזאזל אלא **אֶהָרֹן**

ותכלית הכוונה בה הוא שלא להיות לד' אלא אחד רומז אל אמונת הייחוד ולהוציא מלב האומרים גורלות על כל אחד ובדבקות שני

הגורלות להיותן כאחד לרמוז על אמונה ישנה היו הצדוקים נכשלים בה הרבה כמו שרמזנו למעלה:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסור"ל) כי במצוותך האמיתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קסירים ותפקידם) – להגביר: מונח – רבי; מהפך פשט – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מרצה; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרנא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בדר"ב בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט; **1**; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקף השלישי; **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = **גרש** = **גרשי"ם** – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט); **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתשובת"פ.

ע"פ **חידושי הריטב"א** – מ- **נתקן** ... **נְרָלוֹת** היה משמע שלאחר שיגדיל ויתברר מי לשם ומי לעזאזל, יתן שני הגורלות על כל שיעיר. אין לעשות זאת.

נוֹרָל אַחַר לַה' – מהפך פשטא זקא-קטן, זקא-קטן מלמד על שתי דרשות: (א) אולי יתן שני פתקי גורל או אבני גורל על כל שיעיר? והמענה אין כאן לשם אלא גורל אחד ואין כאן לעזאזל אלא אחד] (רש"י: אין כתיב שם אלא על אחד מהם, ואין כתיב עזאזל אלא על אחד מהם), (ב) יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה, ושל שם ושל עזאזל על זה (רש"י: לקיים **נתקן** ... **נְרָלוֹת** שנים על כל אחד משניהם, ואיזה שירצה יעשה לשם). – תלמוד לומר **נוֹרָל אַחַר לַה'** – אין כאן לַה' אלא אחד, ואין כאן לעזאזל אלא אחד]. (רש"י: ממשמע שנאמר גורל לַה' יודע אני שהוא אחד וכי כתיב **אַחַר** – לדרשה כתיבה). טט – ע"פ פרש"י (בבלי יומא מב), על (וי' אח"מ טז, ט) הגורל קובע ולא קריאת שם ע"כ, כהן, וע"פ התוספות כאן ההגדרה מעכבת, הנחת הגורל על השעירים לא מעכבת. כמו כן לא יביא פתק או אבן נוספת להניח על כל שיעיר אחר ההגדרה, שמה ניטל גורל אחד, או יועבר לשני ואז יתעלם מהם מי הגורל למה.

ירושלמי יומא פ"ג,ה"א (וילנה כא,א) ד"ה לַה' לרבות שיעיר המשתלח שיהא פסול משום מחוסר זמן **קה"ע** – כגון ששחט אמו היום לחולה או שאינו בן שמונת ימים דבעינן שיהיה ראוי לַה' **פני משה** – **לַה'**. כתיב (וי' אמר כב,כז) **ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה'**; לרבות לשעיר המשתלח שיהא פסול משום מחוסר זמן שאע"פ שאינו קרב לַה' מ"מ ראוי לַה' בעינן. ואתיא כהאי אמר רבי יוחנן וכו'. דלדידיה איצטריך האי קרא לרבות לשעיר המשתלח דס"ל דאף בפה קובע וה"א דיכול לקבוע למחוסר זמן שיהא לשעיר המשתלח קמ"ל (טט – בא להשמיענו שכשם שאינו ראוי לַה' כך אינו ראוי להיות שיעיר המשתלח) **נוֹרָל אַחַר לַה'** – מהפך פשטא זקא-קטן, שתי דרשות (א) מרבה מכאן לשעיר המשתלח שיהא כמו קרבן הראוי לַה' (ב) בעזרת הרב א"מ פרל) מוציא מפשטו של מקרא כי אם ישפך דם השעיר לַה', למאן דאמר שביבאו שני שעירים אחרים, יקבע בגורל נוסף מי משניהם יהיה השעיר לַה' שיצטרף לשעיר לעזאזל מהגורל הראשון, ועם דמו יתקדמו בעבודה. **לעזאזל** – כפ' **רש"י** הוא הר עז וקשה, צוק גבוה, שנאמר (פסוק כב) **אַרְצֵי יְזָרְהָה**, חתוכה: ופי' **אשל אברהם** – צוק חתוך בזקיפה ולא במשופע, ואפשר כי הגבלה זאת נלמדת מטעם סלוק כמגביל לגזור וזקוף ולא משופע.

ויקרא אחרי מות טז,טז: והקריב אהרן את השעיר אשר עלה עליו הגורל לַה' ועשהו חטאת:
הסבר ע"פ **ירושלמי יומא פ"ו,ה"א (וילנה לב,ב)**

אַת-הַשְּׂעִיר – זקף קטן, מרבה, כפי שנראה מן ההמשך שעשויים להיות עוד שעירים לשם המחליפים קודמיהם בגלל פסול שארע בהם.

אֲשֶׁר – קדמא, מלמד על ענין קדימה לשעירים מן הגורל הראשון לקרבן חטאת ולשילוח לעזאזל. במקרה ואחד מהן מת קודם שנעשתה מצוותו של השני, כגון מת של לעזאזל לפני שנשחט החטאת לַה'. יביאו זוג אחר ויעשו הגרלה ויצרפו את שעלה עליו הגורל לעזאזל לשעיר שהוא לחטאת לַה' מהזוג הראשון.

עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל – קדמא מרכא תביר טפחא. כעין כלל הצריך לפרט והפרט- **לַה'** – אתנח מגביל שאם השעיר השני שבוורל נתברר לשלוח לעזאזל, צריך מלכתחילה להיות ראוי לַה' (ללא מום, לא מחוסר זמן היינו בן שבעה ימים לפחות, שאמו לא נשחטה באותו יום"כ להאכיל חולה) **עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל** – מחלק, שאם מת אחד מזוג ראשון יקח ע"פ גורל את החסר מזוג שני ואם בזוג שני מת מי שהיה אמור להצטרף לנותר מזוג ראשון ידחה הראשון ויעשה הגרלה בזוג שלישי ויצרפו מזוג שלישי לעומד מזוג שני במקום הראשון שנדחה.

עָלָיו הַגּוֹרָל – תביר טפחא, קבוצת גורלות, שאם צריך חוזר ומגריל כגון שמת בן זוגו, או נשפך דמו של השחוט קודם הזאתו בכל שלב.

ועשהו חטאת. מלת **ועשהו** יתירה למלת **חטאת**, ולכן עומדת לדרשה,

חטאת – סלוק, מגביל ללמד כי השעיר שהוגרל לחטאת קבעו על תנאי עד שחזיתו ועל תנאי שלהגדרה אחת נוספת, בהגדרה שלישית כבר ידחה. משמע: כקה"ע-ועשהו למה לי אלא לקרוע בראשון. קבעו בתליה שלא ידחה. כלומר ואפילו הוא תלוי ועומד כגון שמת השני (בזוג הראשון) אפילו הכי אינו נדחה.

ועשהו – הטפחא אחרי אתנח וללא מרכא עשויה להיות בתפקיד התפשטות אפיון ממנה אלפניה. בא ללמד על לפניו אם תהיינה הגרלות נוספות חטאת מן הזוג הראשון, עומדת כעונן על תנאי שאם ימות המשתלח עד שלא תיקרב, יביאו לַה' בן זוג מהזוג השני. **פני משה** – איזה מהן קרב תחילה-תנתין דקתני ואם של עזאזל (מהזוג השני) מת וכו' וא"כ יש כאן שנים של שם, איזה מהן שקרב תחילה, כלומר שמצוה בתחילה להקריבו.

רב אמר שני שמן זוג ראשון יקרב שס"ל בעלי חיים אינן נדחין, שאף שאירע לו שעת פסול כשמת חבירו, יכול הוא להיות עוד נראה (יחזור להיות ראוי) כשיזדווג לו אחר וגו'

כתיב בראשון החל דרב אמר קרא הכי משמע **והקריב אהרן** ... והדר כתיב ועשהו חטאת והרי כבר אחר **והקריב** ... **ועשהו חטאת** אלא ללמד זה שעלה עליו הגורל ב(זוג) הראשון **ועשהו חטאת**. אמר רבי זעירא טעמא דרבי יוחנן **ועשהו חטאת** קבעו בתליה שלא ידחה. כלומר רבי לא קאמר לא כדק אמרת דר' יוחנן דרוש **ועשהו חטאת** בראשון סתם (רבי מסביב) דעת רבי יוחנן שהראשון מהזוג הראשון יהיה חטאת אינה מוחלטת אלא יש בה תנאי.

(כי יכול להיות מצב כגון) דאם כן אפילו מת המשתלח לאחר שנשחט שלשם, יקרה הוא? (??-הינו החטאת שנשחטה כבר) דגזירת הכתוב הוא שמצוה בראשון ואנן קיימא לן דלכולי עלמא שחוטין נדחין וישפך הדם, יצריך להביא זוג אחר ויגריל עליהם. אלא דהכי נדרוש **ועשהו חטאת** -קבעו לראשון בתליה (על תנאי) שאם ימות חבירו שלא ידחה הוא כשיזדווג לו אחר להשתלח והוא יקרב... אלא רבי בא וכו' וקאמר בשם רבי יוחנן דבכהאי גוונא אמרינן ראשון כבר נדחה כל שכן, כלומר משום שכבר נדחה שתי פעמים אם כן כמו מכל שכן הוא שדינו שידחה.

רדב"ז – פירש רבי יוחנן סבירא ליה דלאחר הגורל לא נתקדש לחטאת עד שיקבע בפה (כמו רש"י בחומש-קורא לו שם ואומר לה' חטאת)...ומוסיף עוד שלא נעשה חטאת עד שעת עשיה, דאפילו נתקדש בפה מכל מקום אינו חטאת לענין דחיה עד שעת עשיה כמו דמסיך קבעו בתליה (??-קבעו על תנאי) שלא ידחה תלוי ועומד דלא הוי חטאת עד שעת העשיה לענין דלא ידחה...וע"כ (בחטאת מזוג ראשון) דנחיה ב' פעמים גם רבי יוחנן מודה שהשני (שחטאת מזוג שני) קודם (...מכל מקום כיון דבדיעבד גם ראשון כשר, אם כן אף הראשון בן זוגו ונמצא דמת בן זוגו על כן כבר נדחה לעולם וזהו כל שכן דלרב אפילו הא' נמי נדחה).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסור"ל) כי במצותך האמנתי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; **מצות ההשערת**: **אתנן**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונת** – רבוי; **מהפך פשט** – מוציא מפשט; **מרכא** = מארך; **רבוי**; **דוגא** – מצרף; **תבר** – מחלק; **ממעט**, **לא ממש**; **טפחא** = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דוגא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיהי לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיהי לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט; **זקף-קטן** – 1; **זקף-גדול** – 2; **רביע** – 3; **רביע** – 4; **מונת רביע** – לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקף; **השלישיה**: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשישם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג; **מדות דר'** ישמעאל ול"ב **מדות דר'** אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט); **תלישא-קטנה** = **טרסא** – דרוש בפסוק ששור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו ששור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **פור** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

1.6 ויקרא אחרי מות טז, זא (התשע"ו)

ויקרא אחרי-מות טז, זח: ונתן אהרן על-שני השעירים נבלות ונתן אהרן לה' ונזרל אהרן לעזאזל:

בבלי יומא לזא, וקלפי היתה שם ובה שני גורלות. תנו רבנן: **ונתן אהרן על-שני השעירים נבלות** - [נבלות] של כל דבר (מומור כל שהוא). יכול יתן שנים (כגון: שני פתקין, שני אבני גורל) על זה ושנים על זה - תלמוד לומר **ונזרל אהרן לה' ונזרל אהרן לעזאזל**, אין כאן לשם אלא גורל אחד ואין כאן לעזאזל אלא אחד. יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה, ושל שם ושל עזאזל על זה - תלמוד לומר **ונזרל אהרן לה'** - אין כאן לה' אלא אחד, ואין כאן לעזאזל אלא אחד. אם כן מה תלמוד לומר **נבלות**? שיהיו שני, שלא יעשה אחד של זהב ואחד של כסף, אחד גדול ואחד קטן. גורלות של כל דבר, פשיטא! - לא צריכא לכדתניא לפי שמצינו בציץ שהשם כתוב עליו והוא של זהב, יכול אף זה (הגורל ביה"כ, רש"י: שהשם כתוב עליו) כן - תלמוד לומר **ונזרל** ... **ונזרל** ריבה. ריבה של זית, ריבה של אגוז, ריבה של אשכנז (רשי: ברוש).

ונתן אהרן על-שני השעירים – דרגא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא בעלי הלכה שיהי בתכונה אחת.

אהרן על-שני השעירים – תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא שעל חלקם לא חלה ההלכה בתכונה אחרת. ???

על-שני השעירים – מרכא טפחא, יתור לרבות הגרלות נוספות אם יהיה צורך בהם בגלל שאחד השעירים ימות לפני שנעשו כל המצוות בשניהם

ונתן אהרן על-שני השעירים – דרגא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא בעלי הלכה שיהי בתכונה אחת.

אם יצטרך לעשות הגרלות אחדות או ההגרלות לבחירת השעיר המשלים צריכות להיות תמיד באופן שיהי להגרלה הראשונה.

אפשר כפי' **בית הבחירה למאירי** כי גורלות אלו שהן בקלפי להגדיל בהם על השעירים איזה לשם ואיזה לעזאזל צריך שיהיו שניהם שוים ולא יהא אחד של מין אחד ואחד של מין אחר או אחד גס ואחד דק וכל שהן שוים אין קפדים בהם אם של זהב אם של שאר מיני מתכות אם של עצים ואבנים ... גורלות כתי' רבה להכשיר בכל הגורלות כל שהם שוים

אהרן על-שני השעירים – תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא שעל חלקם לא חלה ההלכה בתכונה אחרת. אחרי

ההגרלה ממעט את השעיר שלא צריך להשלים לשעיר שנותר מהזוג הקודם.

על-שני – מקף כרב-מצב של פעולת הנתינה (א) אחד על שיעיר אחד ואחריו אחד על השעיר האחר (ב) ביחד. (ג) נתינת שתי גורלות על

כל שיעיר (ד) נתינת של שם ושל עזאזל על זה, ושל שם ושל עזאזל על זה. (ה) נתינת אחד בלבד על כל שיעיר

מכל אלה רק מצב (ה) הוא המצווה וגם מצב (ב) שהנתינה תהיה של גורל אחד על כל שיעיר והיחד.

ומסביר **בית הבחירה למאירי** ... אלא שיהיו שנים של שם דבוקים זה בזה שלא יזדמן של שם ושל עזאזל בבת אחת ומתוך שהם דבוקים

זה בזה ושהם שם אחד הוא קורא להם אחד והם שנים והוא שאמר תלמוד לומר **אָהֳרֹן לְה' אֵין לְד' אֵלֵא אֶחָד** ואין לעזאזל אלא **אָהֳרֹן**

ותכלית הכוונה בה הוא שלא להיות לד' אלא אחד רומז אל אמונת הייחוד ולהוציא מלב האומרים גורלות על כל אחד ובדבקות שני

הגורלות להיותן כאחד לרמוז על אמונה ישנה היו הצדוקים נכשלים בה הרבה כמו שרמזנו למעלה:

ע"פ **חידושי הריטב"א** – מ- **ונתן** ... **נבלות** היה משמע שלאחר שיגריל ויתברר מי לשם ומי לעזאזל, יתן שני הגורלות על כל שיעיר. אין לעשות זאת.

ונזרל אהרן לה' – מהפך פשטא זקף-קטן, זקף-קטן מלמד על שתי דרשות: (א) אולי יתן שני פתקי גורל או אבני גורל על כל שיעיר?

והמענה אין כאן לשם אלא גורל אחד ואין כאן לעזאזל אלא אחד] (רש"י: אין כתיב שם אלא על אחד מהם, ואין כתיב עזאזל אלא על אחד מהם), (ב) יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה, ושל שם ושל עזאזל על זה (רש"י: לקיים **ונתן** ... **נבלות** שנים על כל אחד משניהם, ואיזה

שירצה יעשה לשם). - תלמוד לומר **ונזרל אהרן לה'** - אין כאן לה' אלא אחד, ואין כאן לעזאזל אלא אחד]. (רש"י: ממשמע שנאמר גורל

לה' יודע אני שהוא אחד וכי כתיב **אהרן** - לדרשה כתביה). טט – ע"פ פ"רש" (בבלי יומא מ"ב), על (ו' אח"מ טז, ט) הגורל קובע ולא קריאת

שם ע"כ הן, וע"פ התוספות כאן ההגרלה מעכבת, הנחת הגורל על השעירים לא מעכבת. כמו כן לא יביא פתק או אבן נוספת להניח על כל שיעיר אחר ההגרלה, שמא ינטל גורל אחד, או יועבר לשני ואז יתעלם מהם מי הגורל למה.

ירושלמי יומא פ"גה"א (וילנה כא, א) ד"ה לה' לרבות שיעיר המשתלח שיהא פסול משום מחוסר זמן

קה"ע – כגון ששחט אמו היום לחולה או שאינו בן שמונת ימים דבעינן שיהיה ראוי לה'

פני משה – **לה'**. כתיב **(וי אמר כבדו) ומיזם השמיני ונקלףה ירצה לקרבנו אשה לה'**; לרבות לשעיר המשתלח שיהא פסול משום מחוסר זמן שאע"פ שאינו קרב לה' מ"מ ראוי לה' בעינן.

ואתיא כהאי אמר רבי יוחנן וכו'. דלדידיה איצטריך האי קרא לרבות לשעיר המשתלח דס"ל דאף בפה קובע וה"א דיכול לקבוע

למחוסר זמן שיהא לשעיר המשתלח קמ"ל (טט – בא להשמיענו שכשם שאינו ראוי לה' כך אינו ראוי להיות שיעיר המשתלח)

ונזרל אהרן לה' – מהפך פשטא זקף-קטן, שתי דרשות (א) מרבה מכאן לשעיר המשתלח שיהא כמו קרבן הראוי לה' (ב) בעזרת הרב

א"מ פרל) מוציא מפשטו של מקרא כי אם ישפך דם השעיר לה', למאן דאמר שביאו שני שעירים אחרים, יקבע בגורל נוסף מי משניהם יהיה השעיר לה' שיצטרף לשעיר לעזאזל מהגורל הראשון, ועם דמו יתקדמו בעבודה.

לעזאזל – כפ' **רש"י** הוא הר עז וקשה, צוק גבוה, שנאמר (פסוק כב) **אָרֶץ נִזְרָה**, חתוכה: ופ"י **אשל אברהם** – צוק חתוך בזקיפה ולא במשופע, ואפשר כי הגבלה זאת נלמדת מטעם סלוק כמגביל לגזור וזקוף ולא משופע.

ויקרא אח"מ טז, זח: ומאת ערת בני ישׂראל יקח שני-שעירי עיזים לחטאת ואיל אהרן לעלה:

שני-שעירי – מקף, לכתחילה – שוים, בדיעבד לא שוים לא מעכב (ע"פ תו"כ).

לענין לכתחילה שוים, בדיעבד לא שוים ולא מעכב מובא עיון בפסוקים אחרים אם אותה דרך הסבר

ויקרא מצרע יד, ד: וצנה הפלון ולקח למטהר שתי-צפרים חיות טהרות ועץ ארז ושני תולעת ואזב:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטרול) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא = מרמז; מרמז = מאריך; רבוי; זרמא – מצרף; תביר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפחא = טרמא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרמז טפחא – קב' ששעיה לגולל, יתור לרבות, מכל מקום; זרמא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרמז תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרמז טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; זרמא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביעי – 4; זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש – גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרמא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע פ.

ספרא מצורע פרשה א (יא) (י" מצ' יד, ז) **וְלִקְחָהּ ... צִפְּרִים**, מיעוט ציפרים שנים אם כן למה נאמר שְׁתֵּר- שיהו שוות, ומנין שאף על פי שאינן שוות כשירות תלמוד לומר **(י" מצ' יד, ה) צִפְּרִים** **(י" מצ' יד, ז) צִפְּרִים** ריבה (א) פעם שניה **(י" מצ' יד, ז) צִפְּרִים**.

(י" מצ' יד, ז) שְׁתֵּר-צִפְּרִים – מקף, כרב-מצב (א) לכתחילה הצפרים צריכות להיות שוות (ב) בדיעבד אם לא שוות לא מעכב. הפסוקים הבאים מלמדים על צווים לקחת שני בעלי חיים מאותו מין לקרבן מסוים. כאשר מופיע מקף הלימוד הוא לכתחילה שוויון בין שני בעלי חיים ובדיעבד כשרים לקרבן גם זוגות שאינן שווים. כאשר לא מופיע מקף אין דרישה של לכתחילה שוויון בין שני בעלי חיים.

ויקרא מצורע יד: וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי-כִבְשִׁים תְּמִימִם וּכְבֹשֶׂה אֶתֶת בַּת-שְׁנֵתָה תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים סֵלֹת מִנְחָה בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן וְלֶגַע אֶחָד שֶׁמֶן: שְׁנֵי-כִבְשִׁים – מקף, לכתחילה – שוים, בדיעבד לא שוים לא מעכב (ע"פ תו"כ).

במדבר פינחס כח:ט: וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִת שְׁנֵי-כִבְשִׁים בְּנֵי-שְׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֹת מִנְחָה בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ:

שְׁנֵי-כִבְשִׁים – מקף, לכתחילה – שוים, בדיעבד לא שוים לא מעכב ע"פ **(בבלי יומא סב, ב)** מוספין של שבת - ודאי צריכין שיהיו שניהן שוין. **רש"י ומוספין של שבת** - שנאמר בהם **שְׁנֵי-כִבְשִׁים** - ודאי שנים שוים לעיכובא, מדלא הדר כתב בהו אחד לרבות, אף על פי שאינן שוין להכשיר (היות ולא חזר הכתוב ופירט כמו בתמידין כבש אחד כבש שני שמשמעו שאי שוויון לא מעכב), כך שמעתי,

הסבר משמעות שילוח השעיר לעזאזל בדומה לשחיטת ציפור מצורע, פרה אדומה.

ויקרא מצרע יד:ה: וּצְנִיָּה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת-הַצִּפּוֹר אֶל-כַּף-הַיָּרֵשׁ עַל-מַיִם חַיִּים:

(י" מצ' יד, ה) אֶל-כַּף-הַיָּרֵשׁ - מקף ראשון, מלמד על (א) מצב אסור של שחיטת חולין כדי להרחיק ממראית עין של שחיטה לע"ז, (ב) לעומת מצב רצוי של שחיטה במצות ה' לטהרת מצורע, כפירוש **רמב"ן** עה"ת ב- (וי' מצ' יד, ז) ושלח את הצפור, מפנה ל- (וי' אח"מ טז, ח), לענין שלוח שעיר לעזאזל ללמד ששני השילוחים ופרה אדומה נעשים כמצות ה' להעביר את רוח הטומאה ולא לשם של שכלים הנבדלים ולרוחות בקרבן שהם כוונות עובדי עבודה זרה במעשים כאלה (עיי' שם באריכות).

ויקרא אחרי מות טז, ט: וְהִקְרִיב אֶתְרֵן אֶת-הַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לָהּ וְעָשָׂהוּ חֲטָאת:

בבלי יומא מ, ב ... תא שמע: **וְעָשָׂהוּ חֲטָאת** - הגורל עושהו חטאת, ואין השם (רש"י: אם קרא לו שם בלי גורל) עושהו חטאת.

ויקרא אחרי מות טז, ט: וְהִקְרִיב אֶתְרֵן אֶת-הַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לָהּ וְעָשָׂהוּ חֲטָאת:

הסבר ע"פ **ירושלמי יומא פ"ו, ה"א (וילנה לב, ב)**

אֶת-הַשְּׂעִיר - זקף קטן, מרבה, כפי שנראה מן ההמשך שעשויים להיות עוד שעירים לשם המחליפים קודמיהם בגלל פסול שארע בהם.

אֲשֶׁר – קדמא, מלמד על ענין קדימה לשעירים מן הגורל הראשון לקרבן חטאת ולשילוח לעזאזל. במקרה ואחד מהן מת קודם שנעשתה מצוותו של השני, כגון מת של לעזאזל לפני שנשחט החטאת לה'. יביאו זוג אחר ויעשה הגרלה ויצרפו את שעלה עליו הגורל לעזאזל לשעיר שהוא לחטאת לה' מהזוג הראשון.

עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל - קדמא מרמז תביר טפחא. כעין כלל הצריך לפרט והפרט - **לָהּ** - אתנת מגביל שאם השעיר השני שבגורל נתברר לשלוח לעזאזל, צריך מלכתחילה להיות ראוי לה' (ללא מום, לא מחוסר זמן היינו בן שבעה ימים לפחות, שאמו לא נשחטה באותו יום"כ להאכיל חולה) **עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל** – מחלק, שאם מת אחד מזוג ראשון יקח ע"פ גורל את החסר מזוג שני ואם בזוג שני מת מי שהיה אמור להצטרף לנותר מזוג ראשון ידחה הראשון ויעשה הגרלה בזוג שלישי ויצרפו מזוג שלישי לעומד מזוג שני במקום הראשון שנדחה. **עָלָיו הַגּוֹרֵל** – תביר טפחא, קבוצת גורלות, שאם צריך חוזר ומגריל כגון שמת בן זוגו, או נשפך דמו של השחוט קודם הזאתו בכל שלב.

וְעָשָׂהוּ חֲטָאת. מלת **וְעָשָׂהוּ** יתירה למלת **חֲטָאת**, ולכן עומדת לדרישה,

חֲטָאת – סלוק, מגביל ללמד כי השעיר שהוגרל לחטאת קבעו על תנאי עד שחיטתו ועל תנאי שלהגרלה אחת נוספת, בהגרלה שלישיית כבר ידחה. משמע: כקה"ע-ועשהו למה לי אלא לקרוע בראשון. קבעו בתליה שלא ידחה. כלומר ואפילו הוא תלוי ועומד כגון שמת השני (בזוג הראשון) אפילו הכי אינו נדחה.

וְעָשָׂהוּ - הטפחא אחרי אתנה וללא מרמז עשויה להיות בתפקיד התפשטות אפיון ממנה אלפניה. בא ללמד על לפניו אם תהיינה

הגרלות נוספות החטאת מן הזוג הראשון, עומדת כעוגן על תנאי שאם ימות המשתלח עד שלא תיקרב, יביאו לה בן זוג מהזוג השני.

פני משה - איזה מהן קרב תחילה-תנתין דקתני ואם של עזאזל (מהזוג השני) מת וכו' וא"כ יש כאן שנים של שם, איזה מהן שקרב תחילה, כלומר שמצוה בתחילה להקריבו.

רב אמר שני שמן זוג ראשון יקרב שס"ל בעלי חיים אינן נדחין, שאף שאירע לו שעת פסול כשמת חבירו, יכול הוא להיות עוד נראה (יחזור להיות ראוי) כשיזדווג לו אחר וגו'

כתוב בראשון החל דרב אמר קרא הכי משמע **וְהִקְרִיב אֶתְרֵן ... וְעָשָׂהוּ**

חֲטָאת אלא ללמד זה שעלה עליו הגורל ב(זוג) הראשון **וְעָשָׂהוּ חֲטָאת**. אמר רבי זעירא טעמא דרבי יוחנן **וְעָשָׂהוּ חֲטָאת** קבעו בתליה שלא ידחה. כלומר-רבי לא קאמר לא כדק אמרת דר' יוחנן דרוש **וְעָשָׂהוּ חֲטָאת** בראשון סתם (רבי מסביר) דעת רבי יוחנן שהראשון מהזוג הראשון יהיה חטאת אינה מוחלטת אלא יש בה תנאי.

(כי יכול להיות מצב כגון) דאם כן אפילו מת המשתלח לאחר שנשחט שלשם, יקרה הוא? (??-הינו החטאת שנשחטה כבר) דגזירת הכתוב הוא שמצוה בראשון ואנן קיימא לן דלכולי עלמא שחוטין נדחין וישפך הדם, יצריך להביא זוג אחר ויגריל עליהם.

אלא דהכי נדרוש **וְעָשָׂהוּ חֲטָאת** -קבעו לראשון בתליה (על תנאי) שאם ימות חבירו שלא ידחה הוא כשיזדווג לו אחר להשתלח והוא יקרב... אתא רבי בא וכו' וקאמר בשם רבי יוחנן דבכהאי גוונא אמרינן ראשון כבר נדחה כל שכן, כלומר משום שכבר נדחה שתי פעמים אם כן כמו מכל שכן הוא שדינו שידחה.

רדב"ז - פירש רבי יוחנן סבירא ליה דלאחר הגורל לא נתקדש לחטאת עד שיקבע בפה (כמו רש"י בחומש-קורא לו שם ואומר לה'

חטאת)...ומוסיף עוד שלא נעשה חטאת עד שעת עשיה, דאפילו נתקדש בפה מכל מקום אינו חטאת לענין דחיה עד שעת עשיה כמו דמסיך קבעו בתליה (??-קבעו על תנאי) שלא ידחה תלוי ועומד דלא הוי חטאת עד שעת העשיה לענין דלא ידחה...וע"כ (בחטאת מזוג ראשון) דנדחה ב' פעמים גם רבי יוחנן מודה שהשני (שחטאת מזוג שני) קודם (...מכל מקום כיון דבדיעבד גם ראשון כשר, אם כן אף הראשון בן זוגו נמצא דמת בן זוגו על כן כבר נדחה לעולם וזהו כל שכן דלרב אפילו הא' נמי נדחה).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טורד) ל"י כ"י במצוותך האמתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרמז = מאריך, רבוי; דרמז – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרמז – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרמז טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרמז תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; **מרמז תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; **תביר מרמז טפחא** – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זרקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקף-קטן** – 2; **זקף-גדול** – 3; **רביעי** – 4; **מנח רביעי** – לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט); **תלישא-קטנה** = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע.פ.

1.7 ויקרא אחרי מות טז,א (התשע"ז)(בהשפחות נחלת יעקב)

ויקרא מצורע יד,א: וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לְאָמֵר: מופע 22 (מתוך 70) של הפסוק בתורה, המופעים הבאים הם

ויקרא אחרי מות יז,א: מופע 23 של התוכן, אחרי מות פי"ז וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לְאָמֵר:

ויקרא אחרי מות יח,א: מופע 24 של התוכן, אחרי מות פי"ח וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לְאָמֵר:

מבחינת הפסוקים בעלי התוכן "וידבר ה' אל-משה לאמר" החלק הראשון של פרשת אחרי מות (פט"ז) נמצא אחרי המופע ה-22 של פסוק זה בתורה ועד המופע הבא התוכן כולל **טהרת המצורע, צרעת הבית וטהרתו, פר' זבים ונדה, אחרי מות פט"ז**. הדרשה מבבלי גיטין המובאת להלן מכילה שתי פרשות השייכות לפרשת אח"מ. הדרשה מספר זוטא המובאת להלן מכילה רק פרשה אחת מפרשת אח"מ. פרשות **טהרת המצורע, צרעת הבית וטהרתו, פר' זבים ונדה**, שבפרקים ויקרא יד,טו) אינם מוזכרות בגיטין וספרי זוטא. נשאר בצריך עיון מדוע הציורף שלהן יחד עם פרשת אח"מ פט"ז תחת המופע ה-22 של "וידבר ה' אל-משה לאמר".

הובא ב-[דבר מלכות תנ"מ התשע"ז, ע' יד, משיחות ו' אייר ה'תשנ"א פר' תזריע-מצורע, אדמו"ר מ"ש] ... ענינם האמיתי של הגנעים שהם "אורות עליונים" ... שאינם יכולים להתלבש "בכלים". ובלשון הקבלה והחסידות – "אורות דתוהו", שלמעלה מהתלבשות ב"כלים דתיקון", שמהם נשתלשלו (לאחר השבירה כו') כל הענינים הבלתי רצויים. ה"אורות עליונים" שאינם מתלבשים ב"כלים" פועלים בתנועה של "רצוא" ומזה יכול להיות ניקה לחיצונים (מהאורות שנשארים ללא כלים) והטומאות הבאות מגוף האדם. ואחרי הרצוא צריך להיות "שוב" שהוא ענין הביטול ובכך יבוא ההשבה להתפשט בכלים שונים למטה ונשלמת הכוונה שנתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים. טט: וענינו של כהן גדול ביוה"כ, הוא התבטלות כהן גדול לפני ה' ובכך להביא להתלבשות "אורות עליונים" בכלים של "שוב" ומניעת ניקת החיצונים וכך להביא לכפרה לבני ישראל. בהסבר זה הצענו קשר אפשרי בין הנושאים השונים אשר מבחינת המופע ה-22 של "וידבר ה' אל-משה לאמר" מקובצים ביחד. בתיקוני הזהר תיקון 22 (מתוך 70) מכנה פגם הברית "צרעת ממארת" ובפי' ה-[מתוק מדבש] מפרש כי אם לא עשה תשובה רק במיתה וכליון בשר יהיה לו תיקון. ניקת החיצונים מאורות עליונים שלא הוטרפו בכלים.

נאמר ב-[בבלי גיטין ס, א] ... דאמר רבי לוי: שמנה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן, אלו הן: פרשת כהנים, ופרשת לויים, ופרשת טמאים, ופרשת שילוח טמאים, ופרשת אחרי מות, [בבלי גיטין סב, ו] ופרשת שתויי יין, ופרשת נרות, ופרשת פרה אדומה. ופ' [רש"י בבלי גיטין ס, א] א"נ לכדרכי לוי - איקראי מגילה אותן ח' פרשיות שהוצרכו ליום (א' כהדש ניסן בשנה השנית ליציאת מצרים) נאמרו ונכתבו ונמסרו בו ביום ונכתבו כל אחת במגילה לבדה לפי שמובדלות ורחוקות זו מזו הלכך קרי לישאר נמי מגילה משום דכשחזרו והשלימה הוצרך לכתוב מבראשית עד פרשת כהנים לבד ודילג פרשת כהנים הכתובה כבר וכתב מפרשת כהנים עד פרשת שילוח טמאים וכן כולם.

פרשת כהנים - (וי אמר כא,א) אָמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים שהלכות כהנים כתובות בה לא יטמא לא יקח מום בו לא יגש ומפני שבו ביום הוזקק לעבודה הוצרכה קדושתן להודיעם.

פרשת לויים - (במ' בהע' ח,ו) קח את־הַלְוִיִּם דבהעלותך שבה הלכות לויים ו"א ואל הלויים תדבר ואינו כן כי מה ענינם אצל הקמת המשכן מעשר ראשון לא נהגה עד סוף חמשים וארבעה שנה ועוד פרשת מעשר מיקריא.

פרשת לויים - הוצרכה לבו ביום שזקקו לשיר.

פרשת טמאים - (במ' בהע' ט,ו) וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמָאִים וגו' משום הלכות הפסח והמשכן הוקם באחד בניסן והוזהרה להם פרשת שילוח טמאים וישלחו מן המחנה שבו ביום הוקבעו שלש מחנות שכניה ומחנה לוייה ומחנה ישראל והוזקקו להשתלח ומתוך כך הוזקקו טמאים לישראל הואיל וצריכין שילוח ולא יוכלו ליכנס למשכן היאך יעשו פסחיהם ולרבי לוי יכולים היו ליטהר עד ט"ו ולא נזקקו לפסח שני אלא א"כ לא יטהרו.

פירש רש"י שפרשת טמאים היא פרשת פסח שני ונאמרה בראש חודש ניסן. על זה מקשים ה-[תוספות בבלי גיטין ס, א] פרשת טמאים - פי' בקונטרס **(במ' בהע' ט,ו) וַיְהִי אֲנָשִׁים** וקשה לפירושו, דאמר (הגמרא) בפ"ק דפסחים (דף ו.ו) שואלים בהלכות פסח קודם הפסח ל' יום שהרי נביא עומד בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני (כי לפי פשוטו של מקרא ב-[במ' בהע' ט,ו) וַיְהִי אֲנָשִׁים] הדבר ארע בערב פסח ומשה רבנו שאל ה' וקבל תשובה בו ביום על עשיית פסח שני שהוא שלושים יום אח"כ אבל לפי פרש"י השאלה והתשובה היו בר"ח ניסן) ולפ"ז איכא חדש וחצי כיון שנאמר בראש חודש ניסן ועוד דלא יתכן לרבי יוסי הגלילי דאמר נושאי אורנו של יוסף היו ולרבי יצחק דאמר למת מצוה נטמאו וחל שביעי שלהם בערב פסח (כי כבר הזו מי נידה בשלישי) (התוס' מציעים הסבר אחר) ונראה דפרשת טמאים היינו פרשת **(וי אמר כב,ב) וַיְגַזְרוּ מִקְדָּשֵׁי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל** דכתיב ביה טומאת שרץ ונבילה וכל הצריך לטומאת מקדש וקדשיו (טט: שבפשט נאמרה לכהנים לפרוש כאשר הם טמאים).

פרשת שילוח טמאים - (במ' נשא ח,ב) וישלחו מן־הַמַּחֲנֶה פֶּלֶא־צֹרֶעַ וְכָל־גֵּב וְכָל־טְמֵא לְנֶפֶשׁ: שבאותו היום הוקבעו המחנות וכשנגללים הפוכות בכל סילוק מסעות הותרו זבין ומצורעים ליכנס לשם.

ופרשת (וי אח"מ טז,א) אָחֲרַי מוֹת - אף על פי שהיא של יום הכפורים בו ביום נאמרה כדכתיב אחרי מות ומפני שמתו בני אהרן בשביל ביאה שלא לצורך נאמרה אותה אזהרה לאהרן אל יבא בכל עת.

[רש"י בבלי גיטין יין (טט: (וי שמ' יט) וַיִּזְכָּר אֶל־תְּשׁוּבָתוֹ] - לפי שמאותו היום ואילך נאסרו דהא בביאת אהל מועד תלה רחמנא.

ופרשת נרות - (במ' בהע' ח,ב) בַּהֲעֶלְתָּךְ לפי שבו ביום התחילו להדליק. (נחלת יעקב: וצריך עיון כי מפרש"י במקום מבורר כי הפרשה בהעלתך נאמרה אחרי חנוכת הנשיאים) **[רש"י] (במ' בהע' ח,ב) בַּהֲעֶלְתָּךְ** - למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו, שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות: **ופרשת פרה אדומה - לפי שביום המחרת נשרפה הפרה להיות נטהרין לפסחיהן וקודם לכן לא יכלו לעשותה דבעינן (במ' חקת יט,ד) וַהֲרִי אֶל־נֶכֶח פְּנֵי אֶל־מוֹעֵד** והכי אמרינן במסכת מגילה ירושלמי באחד בניסן הוקם המשכן ושני לו נשרפה הפרה.

אבל **[ספרי זוטא פרק ז] (במ' נשא ז,יא)** מלמד שהפרשות הבאות נאמרו בא' ניסן: **וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה לְאָמֵר:** חמשה עשר פעם נדבר עם משה ביום אחד ואיזה זה יום הוקם המשכן. ואלו הן אדם כי יקריב מכם קרבן, צו את אהרן, קח לך עגל, יין ושכר אל תשת, איש איש מבית ישראל אשר ישחט, כמעשה ארץ מצרים, קדושים תהיו, **אָמַר** אל הכהנים, **וישלחו** מן המחנה, כה תברכו, קח מאתם, נשיא אחד ליום, **בהעלותך, קח** את הלויים, **ויקחו** אליך פרה אדומה: בספרי זוטא אין פרשת טמאים, ואין אחרי מות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוות (ל) האמתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א; תמצית ההשקפה: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תבר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפחא = טרנא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שיהי לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיהי לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשאא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.

ויקרא אח"מ טז,ה: ומאת עדת בני ישראל יקח שני-שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעלה: זה הפסוק הראשון העוסק בכפרת עם ישראל ולא בכפרת כהן גדול והמקדש. משוער לפי הדעה שארבעה חילוקי כפרה הן, שהתורה מודיעה בפתיחה בטעם רביע במלה **ומאת** בתפקיד ארבע כי ארבעה חלוקי כפרה הן, ולא כחלוקים שרק שלושה הן. ולכפרות אלו של **עדת בני ישראל יקח וגו'** [תוספתא מסכת יומא (כפורים) (ליברמן) פרק פ"ד] [הלכה ו] ר' ישמעאל אומ' ארבעה חלוקי כפרה הן **עבר על מצות עשה ועשה תשובה** אין זו ממקומו עד שמוחלין לו שני שובו בניו שובכים ארפא משובתם [הלכה ז] **עבר על מצות לא תעשה ועשה תשובה** תשובה תולה ויום הכפורים מכפר שני' כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' [הלכה ח] **עבר על כריתות ומיתות בית דין** ועשה תשובה תשובה ויום הכפורים תולין ופשוט כפשיא ימות השנה ממרקין שני' ופקדתי שבטש פשעם וגו' אבל מי שנתחלל בו שם שמים מזיד ועשה תשובה אין בה לא בתשובה לתלות ולא ביום הכפורים לכפר אלא תשובה ויום הכפורים מכפרין שלישי וייסורין מכפרין שלישי ומיתה ממרקת עם הייסורין ועל זה נאמ' אם יכופר העון הזה וגו' מלמד שיום מיתה ממרק [ספרא אחרי מות פרשה ב סוף פרק א] (א) ("אח"מ טז,ה) **ומאת עדת בני ישראל** שיהו משל ציבור **יקח שני-שעירי** מיעוט שעירים שנים, אם כן למה נאמר **שני** שיהיו שוים (החפץ חיים=הח"ח: במראה ובקומה ובדמים דכתיב תלתא זימני שני (גמרא)), ומנין אף על פי שאינן שוים כשירים תלמוד לומר שעיר שעיר (הח"ח: ("אח"מ טז,ה) **השעיר אשר עלה עליו הגורל לה' ("אח"מ טז,ה)** והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל) ריבה (הח"ח: דאע"פ שאינם שוים כלל כשור).

(א) **עדת בני ישראל** – פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן בתפקיד שנים, ויחד עם טעם פשטא מלמד על שתי דרשות בפשט (א) מתו"כ לעיל שהקרבנות שבפסוק יהו משל ציבור (ב) ע"פ [פסיקתא רבתי (איש שלום) פיסקא מז אח"מ] ... אהרן אינו יכול להיכנס לקדש הקדשים מזכויות עצמו בלבד אלא מזכויות האבות, האמהות, מנשה ואפרים, השבטים, המילה, התורה, וזכות ישראל.

ויקרא טז (ט) והקריב אהרן את-השעיר אשר עלה עליו הגורל לה' וישלחו חטאת:
 (י) והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל יעמדתי לפני ה' לכפר עליו לשלח אתו לעזאזל המדברה:
 (כב) ונשא השעיר עליו את-פלג עונתם אל-ארץ גזרה ושלח את-השעיר במדבר:
 (ל) כִּי-ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו:
בראשית תולדת כז (ט) לְדָנָא אֶלְהֵזָאן וְגַחְדִּילִי מִשּׁוֹם שְׁנַי גְּדַנְי עֲזִים טַבִּים וְאֶעֱשֶׂה אֲתָם מְטַעְמִים לְאֶבֶד פְּאָשֶׁר אֶהָב: שְׁנַי-שְׁעִירִי – מקף, לכתחילה – שוים, בדיעבד לא שוים לא מעכב (ע"פ תו"כ).
 לענין לכתחילה שוים, בדיעבד לא שוים ולא מעכב מובא עיון בפסוקים אחרים אם אותה דרך הסבר
 ("מצ' יד, ד) **וְלָקַח ... צִפְּתָרִים** תחילת טהרת המצורע ("מצ' יד, ד) **וביום השמיני יקח שני-כבש** – טהרת מצורע בבית המקדש, (במ' פ"י כח, ט) **וביום השפּת שני-כבשים** – קרבן תמיד

(א) **יקח שני-שעירי עזים לחטאת** פי' [כלי יקר] ("אח"מ טז,ג) ... ושני שעירים של יעקב אמרו במדרש (בראשית רבה סה יד) (**בר' תול' כז, ט**) **שני גְּדַנְי עֲזִים טַבִּים**, טובים לך וטובים לבניך טובים לך שעל ידיהם תקבל הברכות וטובים לבניך שעל ידיהם מתכפר להם ביום כיפור, ומאז הובטח יעקב על כפרת יום קדוש זה על ידי שני שעירים: התוכן מלמד ברכות ליעקב ולבניו, וכפרת יוה"כ, אבל תבניות הטעמים מסייגות הכפרה בזמן שאין בית המקדש.

(ב) **שני גְּדַנְי עֲזִים** ("אח"מ טז,ה) **יקח שני-שעירי עזים** – תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורה לנושא הנדון, שעשויה להתרחב ושעל חלקה לא חל ענין כלשהו או הלכה כלשהי הקשורים לנושא. הבסיס הוא יעקב אבינו, ההרחבה אל בניו. האם לכל הבנים יש כפרה? מתי יוה"כ מכפר? עונה על כך [משנה יומא פ"ח,מ"ח] [*] חטאת ואשם ודאי מכפרין, מיתה ויום הכפורים מכפרין עם התשובה, תשובה מכפרת על עבירות קלות על עשה ועל לא תעשה ועל החמורות הוא תולה עד שיבא יום הכפורים ויכפר: [מ"ט] [*] האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה, אחטא ויום הכפורים מכפר אין יום הכפורים מכפר. עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה חברו. את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה ("אח"מ טז,ה) **מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו: עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו ...**

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת יומא פ"ח,מ"ו / ח זכור כללים אלו וסמוך עליהם, והוא אם שגג אדם בעשה ולא תעשה או הזיד בעשה ועשה תשובה מתכפר לו מיד. והתשובה היא שיתודה על חטאו לפני ה' ויתנחם על מה שעשה ויקבל עליו שלא יעשה אותו מעשה לעולם. נאמר בודוי והפרישה מן החטא ומודה ועוזב ירוחם, ונאמר בחרטה עליו כי אחרי שובי נחמתי וכו'. ואם הזיד בלאו ועשה תשובה תשובה תולה ויום הכפורים מכפר. ואם שגג בכררות ומיתות בית דין בדבר שחייבין עליו חטאת או שעשה עבירה שחייב עליה אשם ודאי והביא חטאתו ואשמו ועשה תשובה נתכפר לו מיד. ומפורש בתורה שהמביא חטאתו צריך תשובה שני' והתודה אשר חטא עליה. ואם הזיד בכררות ומיתות בית דין ועשה תשובה. תשובה ויום הכפורים תולין וייסורין ממרקין, וכשימות תגמר כפרתו. וכל זה אם עבר ברצונו, אבל באונס הרי זה פטור. במה דברים אמורים בזמן שאין עבודת יום הכפורים, אבל אם יש (בית מקדש), כבר ידעת שבשעיר המשתלח מתכפרין כל העונות כמו שנבאר בתחלת שבועות.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת יומא פ"ח,מ"ז / ט אמרו אחטא ויום הכפורים מכפר אין יום הכפורים מכפר, הוא כמו שאמר אין מספיקין בידו לעשות תשובה, כלומר לא יסייעו ה' לעשות ביום צום כפור מה שבו יהיה ראוי שיתכפר לו באותו היום. ושעיר המשתלח אינו מכפר עבירות שבין אדם לחברו.

ליקוטי שיחות כרך כז ע' 124 ("אח"מ טז,ב) הרמב"ם פסק שהשעיר מכפר על עבירות קלות גם בלי תשובה, ואלו יוה"כ רק לשבים. ויש לבאר דהנה השעיר מכפר על העברה (ונשא השעיר עליו את-פלג עונתם) ולא הרי עברה קלה (שמתכפרת בלי תשובה) כחמורה (שמתכפרת רק לשבים) אך יוה"כ מכפר על האדם (ביום הזה יכפר עליכם) ומי שלא שב הוא 'מנגד' לכפרה זו ומעכבה מלחול עליו בלי הבדל בין קלה לחמורה.

אפשר שיעקב אבינו השתדל לרצות את עשו אחיו כדי שלא יהיה שום טענה למקטרג כנגדו. ונדרש על (**בר' וישלח ל,ג-ד**) [ג] **והוא עבד לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד-גשתו עד-אחיו: [ד] וירצן עשו לקראתו ויחבקוהו ויפל על-צוארו וישקוהו ויבכּו:** (ג) **וישתחו ארצה** – מהפך פשטא, מוציא מפשט הכתוב ללמד שהשתחוה לקב"ה ולא לעשו. עשו גי' 376 = 26 (גי' שם הוי"ה) ו-7 * 50 היינו (7 * "טמא" גי' 50) **שבע פעמים** – פה מתאים מאד לדרוש זקף-קטן כהזדקף יעקב מפני שבכל השתחויה הסיר מעשו "טמא" (גי' 50) אחד ולאחר שבע השתחויות נותר רק שם הוי"ה" ואז עשו היה אח ליעקב גי' 182 = 7 * 26 (גי' שם הוי"ה) ו-8 * 26 עולה 208 היינו יצח"ק, מעל לטבע. (בשם רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמתית – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מרצא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרצא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרצא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרצא טפחא – קבוצה שמעמטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקרף – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק 1 – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביעי ... זקף-קטן ... זקף-גדול – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכחה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכחה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.**

1.8 ויקרא אחרי מות טז,א (התשע"ח)(בהשפעות נחלת יעקב)

(המשך משנת התשע"ז) **ויקרא אח"מ טז,ה: ומאת עדת בני ישראל יקח שני-שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעלה:** זה הפסוק הראשון העוסק בכפרת עם ישראל ולא בכפרת כהן גדול והמקדש.

לחטאת – אתנה, מגביל את כפרת החטאת המלאה רק לעבירות שבין אדם למקום ורק לזמן שבית המקדש קיים ומקריבים חטאת. ע"פ **[פירוש המשנה לרמב"ם מסכת יומא פ"ח, מ"ז / ט]** עבירות שבין אדם לחבירו גם בזמן בית המקדש אין שעיר המשתלח מכפר עד שירצה את חבירו.

[פירוש המשנה לרמב"ם מסכת יומא פ"ח, מ"ו / ח] בזמן שאין בית המקדש רק תשובה ועיצומו של יוה"כ מכפרים בהגבלה לעושה בשגגה, למרצה את חבירו, אבל החוטא וסומך על יוה"כ לכפר אינו מתכפר, והמזיד בכרתות ומיתות בית דין ועשה תשובה. תשובה ויום הכפורים תולין ויסורי ממרקין,

[בבלי יומא ע"ב] ... דכולי עלמא מיהת חד איל הוא, כמאן – כרבי. **[רש"י: דכולי עלמא מיהא – בין לר' אליעזר בין לר' עקיבא חד איל הוא דציבור, דכולהו אמרי איל העם (הכתוב ב- (וי' אח"מ טז,ה), ולא איירי באיל הכתוב בחומש הפקודים כלל.)**

התניא: רבי אומר: איל אחד האמור כאן, הוא האמור בחומש הפקודים **(במ' פ"י ט,ה) איל אחד**. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: שני אילים הן, אחד האמור כאן, ואחד **(רש"י: בתורת כהנים ואיל אחד לעולה הוא) האמור בחומש הפקודים**. מאי טעמא דרבי? דכתיב **(וי' אח"מ טז,ה) אֶחָד**. ורבי אלעזר ברבי שמעון: מאי **אֶחָד** – מיוחד שבעדרו. ורבי (הגמרא שואלת מניין לרבי "המיוחד שבעדרו") – נפקא ליה מ- **(דב' ראה יב,יא) מִבְּתַר נְדָרֶיךָ**. ורבי אלעזר ברבי שמעון: (טט: לומד מ- **מִבְּתַר נְדָרֶיךָ**) חד בחובה וחד בנדבה, וצריכי **(רש"י: וצריכי – שיש דעת נוטה לומר נדבה מובחרת כדי שתהא מקובלת ברצון ויש דעת נוטה לומר חובה תהא מובחרת כדי שיצא ידי חובתו יפה).**

(דב' ראה יב,יא) ... וְכֹל מִבְּתַר נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדְרוּ לָהּ: וְכֹל מִבְּתַר נְדָרֶיךָ – פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן שני לימודים, וטעם פשטא מרמז ששני הלימודים בפשט הכתוב. אפשר כי (א) כ- **[בבלי יומא ע"ב]** רבי אלעזר ברבי שמעון: (טט: לומד מ- **מִבְּתַר נְדָרֶיךָ**) להביא מובחר בין בקרבן חובה ובין בקרבן נדבה, (ב) **[רבינו בחיי (במ' פ"י כח,לא)]** לומד להביא אפילו עצי מערכה מובחרים חדשים וללא תולעים, וכן שמן זית מובחר למאור ושלא נפל בו שרץ ומטעם זה אסרו רז"ל שמן שנפל בו עכבר להדליק ממנו נרות של בית הכנסת (וכנראה משהו הוסיף לרבינו בחיי את הציון שו"ע או"ח ס' קנד סע' יב) **[פנים יפות (דב' ראה יב, יא)]** ראוי יותר שלא יפריש כל נדרו אלא כבואו לירושלים, שאם יפריש בביתו ויוליכו לירושלים אין זה מן המובחר שתכחיש בטורח הדרך, והיינו דכתיב **אֲשֶׁר תִּדְרוּ** שלא יפריש כל נדרו אלא כבואו לירושלים:

(דב' ראה יב,יא) אֲשֶׁר תִּדְרוּ לָהּ: ה- [פנים יפות] לומד מ- **אֲשֶׁר תִּדְרוּ** שלא ידור עד בואו לירושלים, מוצע לומר כי **אֲשֶׁר תִּדְרוּ** – מרצא טפחא כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, מרמזת כי מקום הנדר יכול להיות במקום הנודר יכול להיות בירושלים אבל טעם מלת **לָהּ** – סלוק מגביל, ע"פ פ' **[פנים יפות]** מומלץ לא לנדור מחוץ לירושלים כדי שיביא קרבן מובחר

(וי' אח"מ טז,ה) וְאֵיל אֶחָד – מרצא טפחא, כעין יתור לרבות כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, אפשר כי בא ללמד על איל העם שב- **(טז,ה) וְאֵיל לְעֹלָה** הבא בנדבה ועל **(במ' פ"י ט,ה) אֵיל אֶחָד** למוסף הבא כחובת הצבור. **לְעֹלָה** – סלוק מגביל שבין אם האיל הוא אחד או שנים יהיו מובחרים. כדי שההסבר שלנו יתמוזג עם ההסבר של רבי אלעזר ברבי שמעון: מאי אחד – מיוחד שבעדרו. יש לומר כי טעם טפחא של **אֶחָד** פועל בתפקיד כפותח טפח להתאפיין מהלימוד מהכתוב אחריו, כאן מהמגבלה הנלמדת מטעם סלוק של **לְעֹלָה** שתהיה מובחרת.

נאמר ב- **(וי' אח"מ טז,ד) וְרִחַץ אֶת-בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת-בְּגָדָיו וְצָא וְעָשָׂה אֶת-עֹלֹתָו וְאֶת-עֹלֹת הָעֶם וְכִפֶּר בְּעֹדוֹ וּבְעֵד הָעַם: (רש"י בבלי יומא ע"ב)** ואחר כך אילו **(טז,ג) וְאֵיל לְעֹלָה (טז,ד) עֹלֹתוֹ שֶׁל כ"ג** ואיל העם **(טז,ה) וְאֵיל אֶחָד לְעֹלָה: (טז,ד) עֹלֹת הָעַם** של עדת בני ישראל) ואחר כך אימורי חטאת – כל אלו בטבילה שלישיית.

וְאֶת-עֹלֹת הָעַם – וְאֶת-עֹלֹת מִקֵּף כֶּרֶב-מִצֵּב. אפשר שמברר בין (א) **(טז,ה) וְאֵיל אֶחָד לְעֹלָה** ובין (ב) **(במ' פ"י ט,ה) אֵיל אֶחָד** למוסף. כאן לומד את (א) **(טז,ה) וְאֵיל אֶחָד לְעֹלָה** ואילו האיל למוסף המצוה ב- **(במ' פ"י ט,ה) וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לָהּ רֵיחַ נִיחַח פֶּר בְּרִיחַ קֶסֶר אֶחָד אֵיל אֶחָד פְּכָשִׁים בְּנִי-שֹׁנָה שֶׁבָּהּ תִּמְיָם יִהְיוּ לָכֶם: הוקרב באחד משתי הקרבות המוספים כפ' **[רש"י:] (וי' אח"מ טז,ג)** וזהו סדר העבודות תמיד של שחר בבגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימים וקטרת של מחתה בכגדי לבן, ו**אֵילוֹ (טז,ד) עֹלֹתוֹ** ואיל העם **(טז,ה) וְאֵיל אֶחָד לְעֹלָה (טז,ד) עֹלֹת הָעַם** ו**מִקְצַת הַמוֹסָפִין** בכגדי זהב, והוצאת כף ומחתה בכגדי לבן, ושעירי **[ושעירי] המוספין** ותמיד של בין הערבים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בכגדי זהב.**

ויקרא אח"מ טז,ו: והקריב את-פר החטאת אשר-לו וכפר בעדו ובעד ביתו:

[בבלי זבחים צח,א] ... חטאת – מה חטאת אינה באה אלא מן החולין ובידו הימנית, אף כל אינה באה אלא מן החולין **ובין** **ובידו הימנית**. וחטאת מנלן? אמר רב חסדא, אמר קרא: **(וי' אח"מ טז,ו) וְהִקְרַיֵב אֶת-פֶּר הַחֲטָאת אֲשֶׁר-לוֹ** – משלו, ולא משל ציבור ולא משל מעשר. (הגמרא מפרטת) ביום, מ- **(וי' צו ז,לח) בַּיּוֹם צֹאֲתוֹ נִפְקָא!** **[ביום]** היא מלה יתירה בפשט של הפסוק המסכם את הקרבנות שבפרשת צו, והיתירות מלמדת על הבאת קרבן ביום, לכן לא צריך ללמוד אותו מהקש מחטאת, לכן הגמרא מוסיפה) כדי נסבה (אכן ללא צורך הביא התנא פרט זה, אלא דרך אגב). בידו הימנית, מדרבה בר בר חנה נפקא! דאמר רבה בר בר חנה אמר ר"ל: כל מקום שנאמר אצבע וכהונה (הכוונה אצבע או כהונה) **(ע"פ רש"י: דבר זה נלמד ב- [בבלי זבחים ד,ב])** אינו אלא ימין! (גם כאן הגמרא מוסיפה) כדי נסבה (אכן ללא צורך הביא התנא פרט זה, אלא דרך אגב).

(וי' אח"מ טז,ו) וְהִקְרַיֵב אֶת-פֶּר הַחֲטָאת – דרגא תביר מרצא טפחא, תבנית טעמים המלמדת שתי הלכות, הלכה (א) **וְהִקְרַיֵב אֶת-פֶּר הַחֲטָאת** – דרגא תביר מרצא טפחא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, שעל כל אחד חלה אותה הלכה, כאן כמאמר **[בבלי זבחים צח,א]** אף כל (היינו כל סוג קרבן) אינה באה אלא מן החולין וביום **(רש"י: חטאת באה ביום כדכתיב בפר יוה"כ (וי' אח"מ טז,ל) בַּיּוֹם תִּקְרַב עֲלֶיךָ)** (ובידו הימנית).

ולראיה שהמלים "אף כל" מלמדות על כל הקרבנות, נעזר בפסוק **(וי' צו ז,לח) הסמוך לפסוק (וי' צו ז,לח) שמביאה הגמרא לענין קרבן ביום ותוכנו כולל כל מיני הקרבנות (וי' צו ז,לח) זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולזאבים ולמלואים ולקבץ השלמים:** הלכה (ב) **אֶת-פֶּר הַחֲטָאת** – תביר מרצא טפחא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, כאן כל מיני הקרבנות אלא שעל חלקם לא חלה הלכה (ב), מדובר בידיו שמדאורייתא נאמר בשעת הסמיכה על קרבן חטאת ואשם בלבד ויש האומר גם על עולה על עון עשה ועון לא תעשה הניקח לעשה. על קרבן שלמים והדומים לו נאמר שבח. והבכור, מעשר, פסח וקרבת אשה, וקרבת נכרי לא סומך ולא אומר דבר. אפשר כי כתוב זה וטעמו הם מקור נאמר בדברי הימים ע"פ **[תורה תמימה הערות ויקרא א,ד הערה לא]**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טו"ד ל) כי במצוותך האמיתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – תמצית ההשערות: אתנן, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרשא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות, פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4 ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

(יב) (יז,טז) וְלִקְחָה מִנְהֶם הַפֶּרֶר, (התוה"מ: בד"כ לקח דם פירושו קבלת דם, כאן השחיטה הייתה לפני הקטרת הקטורת לכן המשמע היא) נוטלו ממי שהוא ממרס בו, וְהִזְהָהּ, ולא המטיף, וְהִזְהָהּ ולא הזורק, (יז,טז) אֶצְבְּעוּ נאמר כאן אֶצְבְּעוּ ונאמר להלן אצבעו, מה אצבעו האמור להלן הימנית המיומנת שבימין אף (יז,טז) אֶצְבְּעוּ האמור כאן הימנית המיומנת שבימין.
(יג) (יז,טז) עַל-פְּנֵי הַכַּפְּרֶת קְדָמָה זה בנין אב כל מקום שנאמר כפורת זה הפנים למזרח.
(יד) דבר אחר (יז,טז) עַל-פְּנֵי הַכַּפְּרֶת קְדָמָה, אינו מתכוין להזות לא למעלן ולא למטן אלא כמצליף.
(טו) (יז,טז) לְפָנֵי הַכַּפְּרֶת יִזָּה שְׁבַע-פְּעָמִים לא שבע טיפים, שְׁבַע-פְּעָמִים שיהא מונה שְׁבַע-פְּעָמִים הרי אחת ושבע.

(יז,טז) וְהִזְהָה בְּאֶצְבְּעוֹ עַל-פְּנֵי הַכַּפְּרֶת קְדָמָה

(יז,טז) עַל-פְּנֵי – מקף כבורר בין מעל ובין סמוך או מולו [התוה"מ לז] מלות **עַל-פְּנֵי**. הוא לפעמים על גבו של דבר ממש. ... ולפעמים הוא נגד גב הדבר. כאן הכוונה למולו.
(יז,טז) קְדָמָה – אתנה כמגביל את ההזיה הראשונה לצד מזרח בלבד כהסבר [התוה"מ לז] **קְדָמָה** בא ללמד שלא יזה על צד מערב הכפורת ממש על גבה, רק על פני היינו נגד הגב, ובוזה מטה ההז' לצד קדם כנגד הכפורת והטיפים נופלים בארץ.

וְלִפְנֵי הַכַּפְּרֶת – מונח רביעי, בתפקיד לפחות ארבעה לימודים. מוצע לומר שזה עשוי לכלול גם מה שנלמד על (יז,טז) וְהִזְהָה בְּאֶצְבְּעוֹ **עַל-פְּנֵי הַכַּפְּרֶת קְדָמָה**. [החפץ חיים (הח"ח)] (יא בהח"ח=יב לעיל) (יז,טז) (ט: א) וְהִזְהָה ולא המטיף. פ"י בהתזה ולא שיטיף אצבעו מאליו. (ט: ב) וְהִזְהָה ולא הזורק. פ"י שלא יזרוק במזרק כדרך שעושה בעולה. (ט: ג) אֶצְבְּעוּ האמור כאן הימנית המיומנת שבימין. (ט: ד) (יב=יג) כל מקום שנאמר **לְפָנֵי הַכַּפְּרֶת קְדָמָה**. פ"י הוא מלמד לכל פני הכפורת הכתוב בכל התורה שהוא הפנים הפונים למזרח ובגמרא גריס כל מקום שנאמר פני זה הפנים למזרח. לאו אפני אדם קאי אלא פני הכפורת קרוי רוח מזרחית אבל הכהן פניו למערב.
(ט: ה) **לְפָנֵי הַכַּפְּרֶת יִזָּה שְׁבַע-פְּעָמִים** לא שבע טיפים, (ט: ו) שְׁבַע-פְּעָמִים שיהא מונה שְׁבַע-פְּעָמִים הרי אחת ושבע.

יִזָּה שְׁבַע-פְּעָמִים מִן-הַדָּם – דרגא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים קשורים לנושא שעל כל אחד חלה אותה הלכה, כהסבר [החפץ חיים (הח"ח)] (יג=יד) ד"א **עַל-פְּנֵי הַכַּפְּרֶת קְדָמָה**. פ"י דמפשטיה דקרא מוכח דהיה צריך להזות אחת למעלה על הכפורת ושבע למטה דכתיב (יז,טז) וְהִזְהָה בְּאֶצְבְּעוֹ עַל-פְּנֵי הַכַּפְּרֶת קְדָמָה וְלִפְנֵי הַכַּפְּרֶת יִזָּה שְׁבַע-פְּעָמִים אכן בגמרא מוכיח דעל נמי לאו ממש הוא דלא היה נוגע בכפורת כלום אלא היה מזה מכנגד וזהו שאמר בברייתא אינו מתכוין להזות לא למעלה וכו' ור"ל שתהא אחת למעלה בחודה העליון של הכפורת והשבע למטה מאמצעה בעוביה (שהכפורת היה עוביו טפח) שהרי לא על הכפורת נוגעים אלא בארץ נופלות. אלא כמצליף. בשורה זו תחת זו כל שמונה הזאות [ומפרש בגמרא כמנגדא ופירש"י כמכה ברצועות שמתחיל מן הכתפיים ומכה והולך למטה ויש עוד פירושים עיין ברא"ש]

בְּאֶצְבְּעוֹ עַל-פְּנֵי הַכַּפְּרֶת – תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים קשורים לנושא בענין אחד, ושעל חלקם לא חלה הלכה מסוימת כהסבר [החפץ חיים (הח"ח)] (יג=יד) אלא שיש נ"מ ביניהם (ט: בין הזאה ראשונה והשבע הבאות) כדאיתא בגמרא דבאחת של מעלה מצדד גב ידו למטה ואצבעותיו כלפי מעלה וההזאה שהוא מזה באצבעו עולה נגד ראש העליון של הכפורת וכשהוא מזה השבע שלמטה מצדד גב ידו למעלה ואצבעותיו למטה ומזה באצבעו כנגד עוביה של כפורת ולכן כתיב בהזאה של מעלה על הכפורת ובהזאה של מטה כתיב ולפני הכפורת אבל לא היו נוגעות כלל בכפורת אלא כל השמונה הזאות נופלות לארץ.

להשוואה נאמר בטהרת מצרוע (וי' מצ' יז, טז) וְהִזְהָה עַל הַמִּטְהַר מִן-הַצֵּרַעַת שְׁבַע פְּעָמִים וְנִטְהָרוּ וְשָׁלַח אֶת-הַצֵּרַעַת הַתִּיהָ עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה: **עַל הַמִּטְהַר מִן-הַצֵּרַעַת** – דרגא תביר טפחא, בתפקיד כעין קבוצת פרטים מצטרפת, שהן שבע הזאות ברצף אחד, כתבו [החזון איש נגעים – סימן יא אות טז ד"ה מ"א והזה שבע] ו-[אבן האזל הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ג] ששבע הזאות על המצרוע יכולות להיות בטבילה אחת כיוון שלא מפורש בין בדברי חז"ל ובין ברמב"ם להצריך לכל הזאה טבילה. אז האם גם בשבע הזאות **לְפָנֵי הַכַּפְּרֶת** אפשר לבצען בטבילה אחת ברצף אחד?,

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור'ל) כי במצוות האמתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התש"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מוציא; תבר – מחלק, ממעט; לא ממש; טפחא = טרחה – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' ששעיה לגול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקב – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; ו – זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואלא – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיטת), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.**

1.10 ויקרא אחרי מות טז,א (התש"פ)

ויקרא אח"מ טז,י: והשעיר אשר עלה עליו הנזרל לעזאזל יעמד-תי לפני ה' לכפר עליו לשלח אתו לעזאזל המזבחה:

משניות ב – ה של **[משנה שבויעות פ"א]** עוסקות בכפרה שבימים שעירי ראשי ומועדות על ביאת מקדש וקדשיו בטומאה בידיעה ובהעלם ידיעה.

הסיפא של **[משנה שבויעות פ"א,מ"ו]** מלמדת ששעיר המשתלח מכפר על עבירות, שאינן מתחום ביאת מקדש וקדשיו, היינו רוב מצוות התורה בין אם נעברו בידיעה ובין אם נעברו בהעלם ידיעה בשעת עשייתם.

מטרת ההסבר של תבניות הטעמים של הכתוב **(וי' אח"מ טז,י)** **והשעיר אשר עלה עליו הנזרל לעזאזל** להראות ש-**[משנה שבויעות פ"א,מ"ו]** היא הסבר הילכתי המתואם עם תבניות הטעמים של הכתוב הזה.

[משנה שבויעות פ"א,מ"ו] [*] ועל זדון טומאת מקדש וקדשיו שיער הנעשה בפנים ויום הכפורים מכפרין **ועל שאר עבירות שבתורה הקלות**

והחמורות הזדונות והשגגות הודע ולא הודע עשה ולא תעשה, כריתות (טט: עונש כרת משמים על זדון בלי עדים והתראה) ו(טט: ארבע) מיתות בית דין (טט: עם עדים והתראה) שעיר המשתלח מכפר:

[פירוש המשנה לרמב"ם מסכת שבויעות פ"א,מ"ו] פותר את לשון הסיפא של המשנה, ומונה ארבעה מצבים בעשיית עבירות שנסמנם בלשוננו: ... **נקלות** הוא קורא מצות עשה ומצות לא תעשה חוץ מלא תשא בלבד. **והחמורות** הם כרתות ומיתות בית דין ולא תשא שהיא מן החמורות אף על פי שהיא לא תעשה בלבד, וכפל אותם כדי לבארם. ואמרו השגגות והזדונות, כלומר בין שעשה דבר מאותם הקלות והחמורות (ט: א) בשוגג (טט: ב) או במזיד (טט: ג) ובין הודע אליו הדבר אשר שגג בו (טט: ד) או לא הודע, שעיר המשתלח מכפר ואפילו לא שב מן הקלות, אבל החמורות שעיר עם התשובה מכפרין.

נשלב הסבר הרמב"ם עם תבניות הטעמים הבאות: (וי' אח"מ טז,י) והשעיר – רביע מרמז לארבעה לימודים הקשורים לשעיר המשתלח.

אשר – תרסא בתפקיד כעין מחיצה, כאן העלם ידיעה, **עלה** – קדמא בתפקיד קודם למעשה עבירה.

(טט: א) בשוגג – העלם ידיעה קודם למעשה העבירה

(טט: ב) או במזיד – לעושה הייתה ידיעה קודם למעשה העבירה אבל לא הגיע לכפרה ע"י עונש בית דין

(טט: ג) ובין הודע אליו הדבר אשר שגג בו – אחרי המעשה העבירה אבל לא הביא כפרה

(טט: ד) או לא הודע – אחרי המעשה העבירה ולכן לא הביא כפרה

המשכר הסבר הרמב"ם משולב עם תבנית הטעמים הבאה:

(וי' אח"מ טז,י) עליו הנזרל לעזאזל – מהפך פשטא זקף-קטן, זקף-קטן מרמז לשני לימודים. מהפך פשטא מרמז שלפחות אחד מן

הלימודים האלו יוצא מפשט הכתוב. אפשר שזה כ-**[רמב"ם פירוש המשנה]** (למוד א) שעיר המשתלח מכפר ואפילו לא שב מן

הקלות, והחמורות שעיר עם התשובה מכפרין

(למוד ב) משמע פשט הכתוב **(וי' אח"מ טז,י) עלה עליו הנזרל לעזאזל** מדבר על ההגדרה שבה נקבע שעיר חטאת לה' ושעיר לעזאזל.

נאמר ב-**[בבלי יומא מ"ב]**, **(וי' אח"מ טז,י) יעמד-תי לפני ה' לכפר עליו**, עד מתי יהיה (המשתלח) זקוק לעמוד חי - עד שעת מתן דמו

של חבריו **(מלב"ם:)** שכן יעזור בכפרה שבימי המשתלח), דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: עד שעת וידוי דברים.

פירש **[רש"י מסכת יומא מ"ב]** **(וי' אח"מ טז,י) יעמד-תי** - על כרחך, ללמדנו שאם מת אתה צריך להביא אחר,

איך יביא אחר? אפשר שתבנית הטעמים כאן **עלה עליו הנזרל** – מהפך פשטא מוציא מהפשט של ההגדרה שכבר נערכה, ומלמד על

הגדרה חדשה שבה **(וי' אח"מ טז,י) עלה עליו הנזרל** – קדמא יקשרו בין השעיר שנשאר חי מהזוג **הקודם** ובין שעיר אחר שיקבע

בהגדרה למלא את יעוד השעיר שמת ואפשר כי **(וי' אח"מ טז,י) עלה עליו הנזרל לעזאזל** – קדמא מהפך פשטא בתפקיד כעין מדות

כ"ב וכ"ג מל"ב מדות (כב) מדבר שחבירו מוכיח עליו, (כג) מדבר שהוא (טז,י) מוכיח על חבריו, הכתוב לפניו **(וי' אח"מ טז,י)**

והקריב אתה השעיר אשר עלה עליו הנזרל לה' – אפשר שתבנית הטעמים כאן מרמזת לנאמר ב-**[משנה יומא**

פ"ו,מ"א] ... מת אחד מהן (מהשעירים) אם עד שלא הגריל (ביניהם את יעודיהם) מת יקח (בן) זוג (יחיד) לשני **ואם משהגריל מת יביא**

זוג אחר (שני שעירים אחרים) **ויגריל עליהם בתחלה** (טעם קדמא כמו בהגדרה הקודמת) ויאמר אם של שם מת זה שעלה עליו הגורל

לשם יתקיים תחתיו ואם של עזאזל מת זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקיים תחתיו והשני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו

לנדבה שאין חטאת צבור מתה ... שני השעירים מגיעים ליעודיהם בהגדרה אחת או יותר וב-**[רמב"ם פירוש המשנה]** כתב שאין

הנותר חי מהגדרה קודמת נדחה מיעודו.

לפי דרך ההסבר שלנו נושא ההגדרה השניה מקדים את הסיבה להגדרה **(וי' אח"מ טז,י) יעמד-תי** – תביר אפשר בתפקיד נשבר רמז שמת.

אפשר שזה מראה שההגדרה הנוספת היא למצוה, כמו שכתוב בסוף **[תוספות]** נאמר מגריל עליהם למצוה ולר' שמעון למצוה נמי לא

כיון דסבירא ליה דאינו מביא אלא אחד אין שייך בו הגרלה.

(וי' אח"מ טז,י) והשעיר אשר עלה עליו הנזרל לעזאזל סיכום הסבר אגדה ותורת הסוד לשעיר המשתלח:

(וי' אח"מ טז,י) והשעיר – רביע בתפקיד רובץ היינו מונחים עליו הסברים אחרים (אפשר ארבעה לימודים) הקשורים לשעיר. אפשר

שהם כלהלן (א)(ב) **(עלה** – קדמא מרמז כי השעיר קשור לארועים קדומים) **מכפר על מעשה עווא ועזאל** **[אוצר המדרשים**

אייזנשטיין] ערך מטטורון] שקטרגו לפני הבורא מה אנוש כי תזכרנו, לא לברוא את האדם, וכשהופלו מהשמים לעולם לימדו לדור

אנוש כשפים להוריד חמה לבנה וכוכבים ומזלות, (ג) ומזה בני אדם עברו לע"ז (ואיבדו האמונה בבורא) (ד) בעיקרו השעיר המשתלח

לעזאזל **מכפר על העריות** כי עווא ועזאל לקחו בנות אדם **(אשר** – שם הטעם תרסא מרמז למחיצה, שם הטעם תלישא מרמז לתלישת

מחיצה, פרצו מחיצה שבין מלאכים ובין בני אדם), ורק כשמתודה עליו מתודה אגב על כל העונות.

אשר – תרסא, בתפקיד מחיצה, **[פירוש סולם לזוהר חדש – רות, מאמר עווא אזאל ונעמה אות רפד]** שעווא ועזאל נתגלמו

ביסודות שבבני אדם (נתלכשו בלבוש חומר) ולא יכלו להתפשט ממנו.

[ספרא אחרי מות פרשה ב פרק ב] (מ"ו) (וי' אח"מ טז,י) והשעיר אשר עלה עליו הנזרל, יכול היא ננתנה (את קובית הגורל) על גביו

(של השעיר) תלמוד לומר **אשר עלה עליו הנזרל**, שעלה לשמו מתוך קלפי, **יעמד-תי לפני ה'**, מה תלמוד לומר לפי שנאמר **לשלח**

אתו שילוחו למיתה, יכול שילוחו לחיים תלמוד לומר **יעמד-תי לפני ה' לכפר עליו** הא כיצד עמידתו **תי לפני ה'**, ומיתתו בצוק.

[בבלי יומא מ"ב], **(וי' אח"מ טז,י) יעמד-תי לפני ה' לכפר עליו**, עד מתי יהיה (המשתלח) זקוק לעמוד חי - עד שעת מתן דמו של חבריו

(מלב"ם:) ממת **עליו** לומד שהשעיר הפנימי יכפר על החצון פ"י עוור בכפרתו של המשתלח), דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: עד שעת

וידוי דברים. במאי קא מיפלגי? כדתניא: **לכפר** – בכפרת דמים הכתוב מדבר, וכן הוא אומר **(ויקרא אח"מ טז,י) וכלה מפפר אתה הקדש**.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טורול) כי במצוות האמתי – הלהים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; זרקא – מחרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **זרקא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שנהלק, השלם והחלק נדרשים; **זרקא סגול** – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקף-קטן** – 2; **זקף-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקש; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכהה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע.

מה להלן (תערוכת דם פר כ"ג ודם שעיר לה) בכפרת דמים – אף כאן בכפרת דמים (דם שעיר לה), דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: (וי' אח"מ טז, טז) **לכפר עליו** – בכפרת דברים (בודוי כ"ג על שיעיר המשתלח) הכתוב מדבר.

רש"י מסכת יומא מ,ב (וי' אח"מ טז, טז) **יַעֲמֹד-תָי** – על כרחך, ללמדנו שאם מת אתה צריך להביא אחר, דאי לא – למאי אתא, אם תאמר שלא ישלחנו עד לאחר מתן דמים – ליכתוב יעמד לפני ה' לכפר עליו, תָי למה לי, אלא, שאם מת – צריך להביא אחר.

ועד מתי הזקיקו להיות תָי עד שעת מתן דמים של חבירו – דכתיב **לכפר** עד שיכפר בדמו של חבירו, אבל משעת מתן דמים ואילך, אף על פי שעדיין לא התורה לפי סדר המקראות (וי' אח"מ טז, טז) **וְכָלָה מִפְּכָר וְגו'** (וי' אח"מ טז, טז) **וְסִמְךָ אֶהְרֹן וְגו'**, אם מת אין צריך אחר, אלא: וידוי לא מיעכב.

ר' שמעון אומר כו' – כדפריש טעמא לקמן, ואני שמעתי: ואזדו לטעמיהו בהגולה מיעכבא ולא מיעכבא, ואי אפשר להעמידה. וכן הוא אומר (וי' אח"מ טז, טז) **וְכָלָה מִפְּכָר אֶת-הַקֹּדֶשׁ** – הוא מתן דמים, (וי' אח"מ טז, טז) **וְהִקְרִיב אֶת-הַשְּׂעִיר הַחֵי:י** – עד כאן צריך להיות חי. **לכפר עליו** – בכפרה המוטלת עליו הכתוב מדבר, והוא הידוי.

(וי' אח"מ טז, טז) **יַעֲמֹד-תָי** – מקף כבורר בין דעת ר' יהודה שהשעיר המשתלח זקוק לעמוד חי עד כפרת דמים של השעיר לה', ובין דעת ר' שמעון שהשעיר המשתלח זקוק לעמוד חי עד כפרת דברים של כ"ג על ישראל. **[חידושי הריטב"א]** לריהודה דידוי אינו מעכב ולרבי שמעון מוקים לה בוידוי משום דסבירא ליה וידוי מעכב,

(וי' אח"מ טז, טז) **תָי** – תביר מחלק חיותו, לדעת ר' יהודה עד שעת מתן דמו של השעיר שעלה בגורל לה' ועמד לפני ה'; לדעת ר' שמעון עד כפרת דברים של כ"ג על ישראל בוידוי על השעיר המשתלח. אח"כ יכול למות גם בלי שלוח.

רש"י [בחומש פירש – (וי' אח"מ טז, טז) **יַעֲמֹד-תָי**]. כמו יועמד חי על ידי אחרים, **[שפת"ח]** לפי שנאמר יעמד ואין עמידה אלא מחיים א"כ מה תלמוד לומר חי כו'.

שמעתי מסבירים (ולא מצאתי מקור) שסיבה שזקוק להיות מועמד ע"י אחרים מרומז בטעם תביר של **יַעֲמֹד-תָי** – כמעט ומרמז כי המעמד של יום הכפורים והגורל שנפל עליו לשלחו לעזאזל ממעט מחיותו עד כדי שעלול למות עוד לפני שלחוהו.

לפני ה' – מרכא טפחא, יתור לרבות מרחק כי עומד בשער ניקנור (כגון פ' **[לקח טוב]** ל- (ז, טז) ... מעמידו בשערי ניקנור אחוריהן למזרח ופניהם למערב), ולא לפני ההיכל.

(ויקרא אח"מ טז, טז) **וְכָלָה מִפְּכָר אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-אֶהֱל מוֹעֵד וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת-הַשְּׂעִיר הַחֵי:י**

(ספרא ... מ"ז) עד מתי הוא זקוק להיות חי [עד מתן דמו של חבירו דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר עד עת וידוי]. **לכפר**, עד שיכפר שנאמר (ויקרא אח"מ טז, טז) **וְכָלָה מִפְּכָר אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-אֶהֱל מוֹעֵד וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ** דברי רבי יהודה (**בבלי יומא מ,ב**) כפרת דמים), רבי שמעון אומר **לכפר עליו** כפרה שהיא בגופו (**בבלי יומא מ,ב**) **[כפרת דברים]**, **לְשַׁלַּח אֹתוֹ**, שאם נשפך הדם ימות המשתלח, מת המשתלח ישפך הדם.

(ויקרא אח"מ טז, טז) **לכפר עליו** – מונח מרבה, אתנה מגביל, **(ספרא ... מ"ז)** להשתדל לרבות זמן חיות השעיר המשתלח עד שהושגה לר' יהודה כפרת דמים ולר' שמעון כפרת דברים.

(ויקרא אח"מ טז, טז) **לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזְאֹזֶל** – מרכא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא והשוניים בהלכותיהם ביחס לנושא. **(ספרא ... מ"ז)**, שאם נשפך הדם ימות המשתלח, מת המשתלח ישפך הדם. השעיר המשתלח יכול למות לר' יהודה אחרי כפרת דמים ולר' שמעון אחרי כפרת דברים ולא חייב למות במדבר בדחיפה מההר.

כפרת דברים [רמב"ם **עבודת יום הכיפורים פ"ב, ה"ו]**

זה שנאמר בתורה וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל, מפי השמועה למדו וידוי דברים, נמצאת למד שהוא מתודה ביום זה שלשה וידוים, אחד על ידי עצמו תחילה, וידוי שני על ידי עצמו עם שאר הכהנים, ושניהם על פר חטאת אשר לו, והיודוי שלישי על ידי כל ישראל על שעיר המשתלח, ומוזכר את השם בכל וידוי מהן שלש פעמים, כיצד הוא אומר אנא השם חטאתי עויתי ופשעתי לפניך אנא השם כפר נא לחטאים ולעוונות ולפשעים שחטאתי ושעויתי ופשעתי וכו'. שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו, הרי שלש פעמים הזכיר את השם, וכן בכל וידוי מהן, וכשהוא נותן את הגורל על שעיר החטאת אומר להשם חטאת, נמצא מוזכר את השם ביום זה עשר פעמים, ובכולם הוא מוזכר ככתבו שהוא השם המפורש, בראשונה היה מגביה את קולו בשם, כיון שרבו פרוצין חזרו לאומרו בקול נמוך ומבליעו בנעימות עד שלא יכירו בו אפילו חביריו הכהנים.

(ויקרא אח"מ טז, טז) **וְנִשָּׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת-כַּלְעֻנָתָם אֶל-אֶרֶץ גִּזְרָה וְשַׁלַּח אֶת-הַשְּׂעִיר בַּמִּדְבָּר:**

(ספרא ... מ"ח) **לְעִזְאֹזֶל** למקום הקשה בהרים, יכול ביישוב תלמוד לומר **הַמִּדְבָּרָה**, ומנין שיהיה בצוק תלמוד לומר (ויקרא אח"מ טז, טז) **אֶל-אֶרֶץ גִּזְרָה**.

[תו"כ] מה ת"ל לפי שנא' (וי' אח"מ טז, טז) **לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזְאֹזֶל** ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים לכך נא' **יַעֲמֹד-תָי** עד שישתלח מכאן ששליחותו למיתה.

רש"י (וי' אח"מ טז, טז) **לְעִזְאֹזֶל** – הוא הר עז וקשה צוק גבוה שנאמר ארץ גזרה חתוכה

(ויקרא אח"מ טז, טז) **הַמִּדְבָּרָה** – סלוק כמגביל למקום צוק קשה בהרים, **הַמִּדְבָּרָה** – סלוק כמגביל לשלחו למדבר שהוא, כ- **[ת"י]** דבמדברא דצוק הוא בית חרווי – מדבר צוקים חדים בלבד ולא מדבר אחר.

[אור החיים] – שלא יתורה עליו תיכף ומיד כשיעלה הגורל אלא יניחו חי פ"י לצד כי בחינת הרע נקראת מת ועל שמה יקרא הגוף בלא נשמה מת להיות ששולטת בו בחינת הטומאה הנקראת מת, והשעיר לעזאזל כשמתודה הכהן עליו ונותן עליו כל העונות והפשעים וכו' הנה הוא מת כלול מכל מיני מיתות וצוה האדון שלא יעשהו מת אלא **יַעֲמֹד-תָי** ולזה תמצא כשאומר עוד אח"כ (וי' אח"מ טז, טז) **וְסִמְךָ אֶהְרֹן וְגו'** **עַל רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחֵי:י וְהַתְּנַחֵהוּ** וגו' (וי' אח"מ טז, טז) **וְנִשָּׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו**, כי מתחלה קודם שהתורה קראה חי ואח"כ אמר השעיר ולא הזכיר החי לומר שאחר שהתורה עליו אינו חי שכבר כחות של מיתה ירדו עליו ותמצא שצוה ה' שהמשתלח טמא ויכבס בגדיו ורחץ בשרו במים כדין טמא מת.

(וי' אח"מ טז, טז) **הַשְּׂעִיר הַחֵי:י** – זרקא סגול בתפקיד מוסיף מהענין על הענין, ע"פ **[רמב"ם]** ו- **[אור החיים]** מוסיף חיות לשעיר שיעמד חי, כלומר שימשיך להתקיים בשעת כפרת הדם ע"י השעיר הפנימי ועד סיום היודוי של כ"ג עליו, כי מרגע נפילת הגורל עליו הוא בבחינת מת ואם ימות יצטרכו להביא זוג אחר. אחרי היודוי יכול למות ואז יצא חובת השילוח.

(וי' אח"מ טז, טז) **הַשְּׂעִיר הַחֵי:י** – זרקא סגול, שני אופני מיתה – מת מעצמו אחרי היודוי של כ"ג עליו, ואם לא מת שילוח לעזאזל.

[דב' תצא כב,כד] **וְסִמְלָתָם אִתָּם פְּאָכְנִים** (נערה המאורסה שלא צעקה בעיר ובעולה) לסקילה שני אופנים – קודם הפלת הנסקל מבית הסקילה, אם לא מת עדיין אח"כ הפלת האבן עליו ע"י העדים ואם עדיין לא מת רגימה ע"י העם שזה אופן נוסף של הפלת אבן.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסור"ל) כי במצוות האמנותי – הלהים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; **מצות ההשערת**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; **מקף פטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מנרד, רבוי; **דגא** – מצרף; **תבר** – מחלק; **ממעט**, **לא ממש**; **טפחא** = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשת; **מרכא טפחא** – קב"ש ששנויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דגא תבר טפחא** – קבוצה עם הלקה לרבות; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלקה לא שיה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שממעטים הלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק ו** – סדור שנהלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פטא** – פשוט; **ו**; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואלא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ו"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט); **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכהה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.

1.11 ויקרא אחרי מות טז,א (התשפ"א)

ויקרא אחרי-מות טז,א: ולקח מהם הפך והזה באצבעו על-פני הכפרת קדמה ולפני הכפרת יזה שבע פעמים מן-הדם באצבעו:

(טז,א) **ולפני הכפרת יזה שבע פעמים מן-הדם** – מונח רביעי, בתפקיד לפחות ארבעה לימודים. וכאן נרחיב על שני לימודים שלא הורחבו עד כאן. **(לימוד א)** **(טז,א)** **יזה שבע פעמים מן-הדם** – דגא תבר טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא שעל כל אחד חלה אותה הלקה, כהסבר **[החפץ חיים (הח"ח)] (ג=יד) ד"א (טז,א) על-פני הכפרת קדמה**, פ"י דמפשטיה דקרא מוכח דהיה צריך להזות אחת למעלה על הכפורת ושבע למטה וגו' כנכתב לעיל. **(טז,א)** **שבע פעמים** – מקף כבורר משמע מלת **(טז,א)** **פעמים** כלשון מנין שצריך למנות, כמוסבר להלן. ולא רק במשמע שזה קרה פעמים אחדות. **(טז,א)** **מן-הדם** – מקף כבורר משמע מלת **(טז,א)** **הדם** שצריך כל פעם לנקות הדם הקודם שבעצבעו ולטבול אצבעו בדם שבכלי, ולא שיהיה באצבעו דם מטבילה קודמת ומוסיף עליו.

[תורה שלמה] [ספרא אח"מ (סוף) **פרשתא ב תחילת פרק ג] [מ"ו] (לימוד ב) (טז,א) לפני הכפרת יזה שבע פעמים לא שבע טיפים, הסבר [הח"ח]: (טז,א) ולא שבע טיפין. דיוה ז' פעמים משמע שבכל פעם צריך שיהיה שיעור הזהה ולא טיפה. שבע פעמים** שיהא מונה שבע פעמים. פ"י מדלא כתיב שבע הזאות אלא **(טז,א)** **פעמים** הוא לשון מנין וש"מ דצריך למנות. הרי אחת ושבע. פ"י דבענינו צריך הזאות אחת למעלה ושבע למטה ולא כמו בפר כהן משיח דצריך רק שבע לחוד וכדאיתא לעיל בויקרא דחובה פרשה ג' הלקה ט' **הבא לעיכובא כל אלו הזאות** (ועיין ברש"י בחומש משמע קצת ג"כ שהוא מפרש כדברינו) ולענין דצריך למנות האחת שלמעלה עם כל אחת לא נזכר בבירייתא ואפשר דס"ל כדעת ר' אלעזר כגמרא דהוא רק תקנת חז"ל. **[ספרא שם] (לימוד ג) שבע פעמים** שיהא מונה **שבע פעמים** הרי אחת ושבע. הסבר **[התורה"מ = מלבי"ם לח]: ולפני הכפרת יזה שבע פעמים**. פ"י ר' יוחנן ביומא (דף נה) שממה שכפל פעל יזה **(והזה ... יזה)** למד שימנה הזי' ראשונה עם כאו"א, ר"ל שא"ל (שאפשר לומר) שלכן אמר שנית יזה. לבל נפרש והזה על הכפורת ולפני הכפורת שבע פעמים. שבשני המקומות יזה שבע פעמים. שהלא ה"י יכול לכתוב ושבע פעמים לפני הכפורת ונדע שרק לפני הכפורת יזה שבע ולא יצטרך לכפל פעל יזה. רק שאז אם יקדים המספר יהי עקר החלוקה מצד המספר ר"ל אחד יזה למעלה ושבע למטה, אבל במה שהקדים לפני הכפורת אל המספר **(ולפני הכפרת יזה שבע פעמים)** עיקר החלוקה מצד המקומות לא מצד המספר, כי הוא מונה שנית מספר אחת גם עם (טט: כל אחד מ) השבע. ואין ניגוד בין המספרים. רק בין המקומות. וכלל בלשון שתמיד יקדים מה שהוא עקר החלוקה והניגוד בין שני המאמרים כמבואר אצלנו תמיד. ודעת ר"א שם שהוא רק מדרבנן כדי שלא יטעה בהזאות:

(טז,א) באצבעו – סלוק כמגביל. כבר התפרש על מלה זאת במופעה הראשון בפסוק כי **(טז,א) אצבעו** (הראשון בפסוק) האמור כאן הימנית המיומנת שבימין. מה חידש המופע השני? מלמדת תו"כ במשנה שלפני-כן שהראשון נלמד מהשני **[ספרא אחרי מות פרשה ב תחילת פרק ג] [מ"ב] (טז,א) ולקח מהם הפך**, נוטלו ממי שהוא ממרס בו, **והזה**, ולא המטיף, **והזה** ולא הזורק, **(טז,א) אצבעו** (הראשון). נאמר כאן **(טז,א) אצבעו** (הראשון) ונאמר להלן **(טז,א) אצבעו** (השני), מה **(טז,א) אצבעו** האמור להלן (השני) הימנית המיומנת שבימין **[קרבן אהרן]** והוא שאצל גודל) אף **(טז,א) אצבעו** (הראשון) האמור כאן הימנית המיומנת שבימין.

הסבר **[התורה"מ אח"מ לו]** מפנה אל **[מלבי"ם פרשת ויקרא (מקטע ב) ריח]** (טט: בכפרת כהן משיח על שגתו נאמר) **(וי ד,ו) את-אצבעו**. בכ"מ נאמר בתורה אצבעו סתם. רק ב(טהרת) מצורע **(וי' מצ' יד טז(מצרע עשיר))**. ושם כז(מצרע עני)) אמר וטבל הכהן את אצבעו הימנית מן השמן אשר על כפו השמאלית והזה מן השמן באצבעו ומבואר ש"ש שם שנית באצבעו הוא למותר, ובא ללמד שכמו שאצבעו הנאמר שם הוא הימנית כן אצבע שנאמר בכ"מ הוא הימנית. כן אמר בספרא כאן ובפ' אחרי (פ"ג מ"א ובפ' מצרע פ"ג מ"ח ובספרי פסקא קכג ובגמ'). ר"ל שמזה ידעינן שלכן סתמה התורה בכ"מ משום דאצבעו הנאמר סתם הוא הימני. לבד במצורע הוצרך לבאר זאת. כי שם אמר ולקח הכהן מלוג השמן ויצק על כף הכהן השמאלית (שמפ' בספרא שם שיוצק על כף כהן אחר (טט: או על כפו השמאלית של היוצק)), ועז"א וטבל הכהן (טט: המטהר את המצרע) את אצבעו הימנית מן השמן אשר על כפו השמאלית (טט: של הכהן המחזיק את השמן בכפו (כהן אחר או הוא עצמו)). שבזה אם לא יכתב הימנית נטעה שטובל השמאלית, מכף הכהן השמאלית, כדומה לו שמאל מן השמאל, לכן באר הימנית. וכפל והזה באצבעו ללמד שאצבעו סתם בכ"מ הוא הימנית. ומ"ש המיומנת שבימין. כי היה לו לומר וטבל את אצבע ידו הימנית כמ"ש בהן ידו הימנית. שאין האצבע ימנית רק היד. ומזה מבואר שגם האצבע עצמו תהי' המיומנת, ר"ל האצבע הסמוכה לגודל הרגילה למלאכה ומוכנת להשתמש, שכן שם ימין נקרא מלשון הזמנה (ימן=זמין), וימן ה' דג, או מענין אשר מנה את מאכלכם. וז"ש המיומנת שבימין:

[ריט] וטבל את אצבעו בדם, כבר בארנו (בס' ריז) ש"ש שנית והזה מן הדם צריך ללמד שיטבול על כל הזי' (ובאח"מ נאמר (טז,א) יזה שבע פעמים מן-הדם). אבל עדיין ה"י די שיאמר וטבל את אצבעו והזה מן הדם. שהייתי יודע שההזי' תהי' מן הדם לא מן שיריים שבאצבע. ופ"י חז"ל שבא ללמד שיהי' בדם (שבכלי) כדי טבילה, ופ"י במנחות (דף ז) וזבחים (דף צג) דהיינו שיהי' בו בתחלה כשיעור ז' טבילות, שעז"א וטבל בדם שברם הזה עצמו יטבול כל טבילותיו לא שיתן שם על כל טבילה דם אחר מחדש. ועי' במ"ל (במשנה למלך) ה' מעה"ה (מעשה הקרבנות) פ"ד ה"ה, ופ"ה ה"ט, ואכמ"ל:

[רכ] והזה מן הדם. כבר בארתי (למעלה ס' מס) שיש הבדל בין לשונות זריקה והזיה ונתינה שנאמרו גבי דם. הזריקה הוא מרחוק בכח והרבה פעם אחת. וההזי' הוא ג"כ בכח כזריקה אבל מעט מן אצבעו או באגודת אזור לא כזריקה שזורק מן הכלי. והנתינה הוא מעט באצבע ובנחת. ועז"א בספרא (כאן ובפ' אחרי פ"ג מ"א) והזה ולא המטיף ר"ל בנחת. שא"כ ה"ל ונתן. והזה ולא הזורק ר"ל הרבה בפעם אחד שא"כ ה"ל וזרק. ונמצא עוד פעל שפך גבי דם. והוא נבדל מזריקה ששופך הרבה בנחת לא מרחוק. ונבדל מנתינה שהנתינה הוא מעט.

טהרת מצורע עשיר ויקרא מצרע יד, טז: וטבל הפהו את-אצבעו הימנית מן-השמן אשר על-כפו השמאלית והזה מן-השמן באצבעו שבע פעמים לפני ה': טהרת מצורע עני ויקרא מצרע יד, כז: והזה הפהו את-אצבעו הימנית מן-השמן אשר על-כפו השמאלית שבע פעמים לפני ה': **(וי' מצ' יד, טז, כז)** **הימנית מן-השמן** – זקא-קטן זקא-גדול, בתפקיד כעין הקש (כמו הרבה זקא-קטן ... זקא קטן בין שני קיסרים) (סלוק ... אתנה או אתנה ... סלוק) מקיש מאצבע ימנית שלידי הגודל בטהרת מצורע שאצבע הנאמר בכל מקום בתורה הוא האצבע הימנית שלידי הגודל.

כפרת כהן משיח על שגתו ויקרא ד,ו: וטבל הפהו את-אצבעו בגם והזה מן-הדם שבע פעמים לפני ה' את-פני פרכת הקדש: כפרת כהן משיח על שגתו העם ויקרא ד,ז: וטבל הפהו את-אצבעו מן-הדם והזה שבע פעמים לפני ה' את פני הפרכת:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסוד"ל) כי במצוותך האמתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סודר שבחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביעי – 4; מונח רביעי – לפחות 4 ...; זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקף השלישי; קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשאא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.

ויקרא אח"מ טז, יד – טז:

[יד] וְלָקַח מִדָּם הַפֶּהר וְהִזָּה בְּאֶצְבְּעוֹ עַל-פְּנֵי הַכַּפְרֹת קִדְמָה וּלְפָנֵי הַכַּפְרֹת יִזָּה שְׁבַע-פְּעָמִים מִן-הַדָּם בְּאֶצְבְּעוֹ:

[טו] וְשָׂחַט אֶת-שֵׁעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעֹם וְהֵבִיא אֶת-דָּמּוֹ אֶל-מִבֵּית לַפְּרֹכֶת

וְעָשָׂה אֶת-דָּמּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפֶּהר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל-הַכַּפְרֹת וּלְפָנֵי הַכַּפְרֹת:

[טז] וַיִּכְפֹּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִשְׁמַתּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאַהֲל מוֹעֵד הַשֶּׁכֶן אִתָּם בְּתוֹךְ טַמְאָתָם:

ויקרא אח"מ טז, יח: וַיִּזְצֹא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לְפָנֵי-ה' וַיִּכְפֹּר עָלָיו

וְלָקַח מִדָּם הַפֶּהר וּמִדָּם הַשֵּׁעִיר וַנָּתַן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

[ירושלמי יומא פ"ה ה"ד (וילנא גר' שו"ת כז ב – כח א)] [הלכה ד] ... עירה דם הפר לתוך דם השעיר ונתן את המלא אל תוך הריקן

(וי' אח"מ טז, יח) וַיִּזְצֹא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לְפָנֵי-ה' וַיִּכְפֹּר עָלָיו. זה מזבח הזהב.

גמרא. ... (וי' אח"מ טז, יד) עַל-פְּנֵי הַכַּפְרֹת קִדְמָה. יָזָה. שְׁבַע מה תלמוד לומר יָזָה כדי שתהא הזייה ראשונה נמנית עמהם (טט: וכך היה

מונה אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים, ... אחת ושבע). כתיב (וי' אח"מ טז, יט) וְהִזָּה אֹתוֹ עַל-הַכַּפְרֹת יָזָה. שְׁבַע על מצחה? ת"ל עַל-הַכַּפְרֹת וּלְפָנֵי

הַכַּפְרֹת. רבי זעירה אמר צריך שיהא נוגע, ר' שמואל בר רב יצחק אמר אינו צריך שיהא נוגע. אמר ר' בון בר חייה טעמא דר' שמואל

בר רב יצחק (וי' אח"מ טז, יט) וְהִזָּה אֹתוֹ עַל-הַכַּפְרֹת וּלְפָנֵי הַכַּפְרֹת. מה כפרת שנאמר להלן (טט: (וי' אח"מ טז, יד) הזאת דם הפר) על

מצחה (מצחה) (טט: (וי' אח"מ טז, יד) עַל-פְּנֵי) לא על גגה ואינו צריך שיהא נוגע אף כפורת שנאמר כאן (טט: (וי' אח"מ טז, יט) הזאת דם שעיר) על

מצחה (מצחה) (טט: (וי' אח"מ טז, יט) עַל-הַכַּפְרֹת) לא על גגה ואינו צריך שיהא נוגע.

(טז, יד) עַל-פְּנֵי – בהזאת דם פר החטאת הפנימי בקדש הקדשים, טעם מקף כבורר בין משמע מעל כאן גג הכפורת ובין משמע בסמוך

כאן בסמוך לכיוון מזרח, וכן (טז, יט) עַל-הַכַּפְרֹת – בהזאת דם שעיר החטאת הפנימי בקדש הקדשים, טעם מקף כבורר בין משמע מעל

כאן גג הכפורת ובין משמע בסמוך כאן בסמוך לכיוון מזרח.

(טז, יט) וּלְפָנֵי הַכַּפְרֹת – מרכא סלוק, מרכא מרבה סלוק מגביל, בסה"כ רבוי הגבלות בשתי ההזאות כ-אמר ר' בון בר חייה טעמא

דר' שמואל בר רב יצחק ... לא על גגה ואינו צריך שיהא נוגע.

(וי' אח"מ טז, יט) וְעָשָׂה אֶת-דָּמּוֹ – מונח רביעי, לפי תוכן הפסוק מוצע להסביר כמו שהוסבר ב-(טז, יד) וּלְפָנֵי הַכַּפְרֹת – מונח רביעי,

בתפקיד לפחות ארבעה לימודים. מוצע לומר שזה עשוי לכלול גם מה שנלמד על (טז, יד) וְהִזָּה בְּאֶצְבְּעוֹ עַל-פְּנֵי הַכַּפְרֹת קִדְמָה .

[החפץ חיים (הח"ח)] [הסימון יא בהח"ח=יב לעיל] (טז, יד) (טט: א) וְהִזָּה ולא המטיף. פי' בהתזה ולא שיטיף אצבעו מאליו. (טט:

ב) וְהִזָּה ולא הזורק. פי' שלא יזרוק במזרק כדרך שעושה בעולה. (טט: ג) (טז, יד) אֶצְבְּעוֹ האמור כאן הימנית המיומנת שבימין.

(טט: ד) (יב=יג) כל מקום שנאמר (טז, יד) פְּנֵי הַכַּפְרֹת קִדְמָה. פי' הוא מלמד לכל פני הכפורת הכתוב בכל התורה שהוא הפנים

הפונים למזרח ובגמרא גריס כל מקום שנאמר פני זה הפנים למזרח. לאו מפני אדם קאי אלא פני הכפורת קרוי רוח מזרחית אַבְל

הכהן פניו למערב. (טט: ה) (טז, יד) לְפָנֵי הַכַּפְרֹת יָזָה שְׁבַע-פְּעָמִים לא שבע טיפים, (טט: ו) שְׁבַע-פְּעָמִים שיהא מונה שְׁבַע-

פְּעָמִים הרי אחת ושבע.

(וי' אח"מ טז, יט) וַיִּכְפֹּר עַל-הַקֹּדֶשׁ – מונח רביעי, חמש מתנות דמים: שניים (פר ושעיר) בקדש הקדשים, שניים על הפרוכת (פר

ושעיר) אחד דם מעורבב של פר ושעיר על מזבח הזהב. מספר המתנות נלמד מהכתוב אפשר שהלימוד מתבנית הטעמים מונח רביעי בא

לומר שצריך לכוין כנגד הקדש, ואפשר שאם עשה שלא כסדר או חיסר הדבר מעכב.

(וי' אח"מ טז, יט) וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאַהֲל מוֹעֵד – היכן מזה באהל מועד? אפשר כי הרישא (טז, יט) וַיִּכְפֹּר עַל-הַקֹּדֶשׁ ... מקשרת אל (ויקרא ד, ו)

וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבְּעוֹ בְּדָם וְהִזָּה מִן-הַדָּם שְׁבַע-פְּעָמִים לְפָנֵי ה' אֶת-פְּנֵי פְּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ בִּקְרִיב (וי' ד, ג) הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ יִחַטֵּא לְאַשְׁמַת הָעַם.

ומכאן ללמד במה מצינו בחזרה להזאות כהן גדול ביום הכפורים באהל מועד שמוזה על הפרוכת אך ההגבלה שזה בין הבדים נלמדת בספרא

בשילוב מהזאת כהן משיח על שגגתו ומהזאת הכהן בקרבן שגגת העם (ויקרא ד, ז) וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבְּעוֹ מִן-הַדָּם וְהִזָּה שְׁבַע-פְּעָמִים לְפָנֵי ה' אֶת

פְּנֵי הַפְּרֹכֶת: [ספרא ויקרא - דבורא דחובה פרשה ג סוף פרק ג] (מ"י) (וי' ד, ז) לְפָנֵי ה', יכול על כל הבית תלמוד לומר אל פְּנֵי

הַפְּרֹכֶת או אל פְּנֵי הַפְּרֹכֶת, יכול אל פְּנֵי הַפְּרֹכֶת כלה, תלמוד לומר (ויקרא ד, ו) הַקֹּדֶשׁ מלמד שהוא מכוון כנגד הבדים.

ההבדל בין כפרת נשיא על שגגתו וכפרת כהן משיח על שגגתו לעומת כפרת העם על שגגתו

[ירושלמי תענית פ"ב ה"א (וילנא גר' שו"ת ח, א)] כתוב אחד אומר (וי' אח"מ טז, ב) אֶל-פְּנֵי הַכַּפְרֹת וכתוב אחד אומר (ויקרא ד, ו) אֶת-פְּנֵי

פְּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ ר' אחא אמר איתפלגון ר' אבהו ורבנן חד אמר חטא הנשיא (גר' [אוצר מדרשים] הכהן המשיח) הגדולה במקומה חטא

הציבור אין הגדולה במקומה וחורנא אמר לפי שחטאו הלמד והמלמד לפיכך יצאו לחוץ ויפרסמו על שם (ויקרא ד, כא) וְהוֹצִיא אֶת-הַפֶּהר

אֶל-מַחֲוֵץ לְמַחְנֶה.

(וי' אח"מ טז, יד) וְהִזָּה בְּאֶצְבְּעוֹ - [שפת"ח ב] אינו רוצה לומר שמלת וְהִזָּה אחת במשמע ד-וְהִזָּה אינו משמע אם אחת אם יותר, אלא

רוצה לומר (וי' אח"מ טז, יד) וְהִזָּה בְּאֶצְבְּעוֹ משמע הזאה אחת מכה גזירה שוה שנאמרו דמים למטה בשעיר ונאמרו דמים למטה בפר

מה למטה בפר שבע אף שעיר למטה שבע וכשם שלמעלה בשעיר אחת מדכתיב (וי' אח"מ טז, יט) וְהִזָּה אֹתוֹ ודרשו רבותינו זכרונם

לברכה אֹתוֹ מיעוטה הוא פעם אחת יזה ולא יותר. למדנו שדם השעיר דלמעלה על הכפורת אינו אלא אחת אף הזאת פר למעלה אחת

דרמים (טט: כנראה כוונתו (טז, יד) מִדָּם הַפֶּהר) דמים (טט: כנראה כוונתו (טז, יט) אֶת-דָּמּוֹ) לגזירה שוה.

(וי' אח"מ טז, יט) אֹתוֹ - המלה מיעוט, טעם תביר מיעוט, מיעוט אחרי מיעוט מרבה, אפשר מלמד שזוה אחת למעלה בשעיר, ומרבה עליו

הזאה למעלה בפר

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטרול) כי במצוות האמתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות, פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4 ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטיי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.**

1.12 ויקרא אחרי מות טז, זא (התשפ"ב)

ויקרא אחרי-מות טז, זי: וְכַל-אֲדָמָה לֹא-יִהְיֶהוּ בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּבֹאֵו לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד-צֹאתוֹ וְכִכְפֹּר בְּעֶדְו וּבְעֶדְו בֵּיתוֹ וּבְעֶדְו כָּל-קֹהֵל יִשְׂרָאֵל:

(העמק דבר) בפסוק (וי' אח"מ טז, זי) מסביר שהנאמר ב-(וי' אח"מ טז, זי) **וְכִכְפֹּר עַל-הַקֹּדֶשׁ** דלעיל, היה הכפרה על הקודש והמקדש עצמם שלא יהיו פגומים מטומאה: (הפסוק טז, זי) מלמד שאיחוד הפעולות שלעיל קטורת, הזאת דם פר, הזאת דם שעיר מכפר על כלל ישראל). **וְכִכְפֹּר בְּעֶדְו** וגו'. דהאי קרא הוא כפרה על ישראל מעון טומאת מקדש וקדשיו, וע' בסמוך, ובאמת גם זה הפי' מפורש בת"כ וביומא דמ"ד, דמפרש האי קרא כפרתו קודם לכפרת ביתו וכו', וזה אינו אלא בכפרת דמים: **[ספרא אחרי מות פרשה ג תחילת פרק ד אות ו]** (וי' אח"מ טז, זי) **וְכַל-אֲדָמָה לֹא-יִהְיֶהוּ** יכול בעזרות תלמוד לומר **בְּאֶהָל מוֹעֵד** אין לי אלא באהל מועד מנין לרבות שילה ובית עולמים, תלמוד לומר **לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ**. אין לי אלא בשעה שנכנס לכפר בקטורת, מנין שנכנס לכפר בדמים תלמוד לומר **בְּבֹאֵו לְכַפֵּר** (בכך הכפרה שלמה), אין לי אלא בביאה מנין אף ביציאה תלמוד לומר בצאתו **עַד-צֹאתוֹ**, **וְכִכְפֹּר בְּעֶדְו וּבְעֶדְו בֵּיתוֹ וּבְעֶדְו כָּל-קֹהֵל יִשְׂרָאֵל** כפרתו קודמת לכפרת ביתו, וכפרת ביתו קודמת לכל ישראל.

[מלבי"ם אח"מ מד] (וי' אח"מ טז, זי) וְכַל-אֲדָמָה לֹא-יִהְיֶהוּ בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּבֹאֵו לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד-צֹאתוֹ. דייק לאמר **בְּאֶהָל מוֹעֵד** אבל בעזרה מותר להיות. ושם עמד כהן הממסר את הדם כמ"ש ב-[וימא מ"ג ע"ב], וכבר בארתי בסדר [צו (ס' עד)] שבכ"מ שהזכיר שם אוהל מועד בענין שתלוי בקדושת המקום צריך ריבוי לרבות גם בית עולמים שקדושתו משונה משל א"מ. ולכן הוסיף **לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ**. שקדש כולל משכן ומקדש. ואם היה אומר בבואו עד צאתו (טט: ולא אומר **לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ**). הייתי טועה לאמר רק בביאה ראשונה שנכנס להקטיר קטורת. וב-[וימא דף מד] ששם מובא ברייתא זאת פי' מקום הטעות מ"ש (טז, זי) **וְכִכְפֹּר בְּעֶדְו וּבְעֶדְו בֵּיתוֹ וּבְעֶדְו כָּל-קֹהֵל יִשְׂרָאֵל**. והייתי מפרש בבואו וכפר בעדו היינו בביאת הקטורת שאז מכפר כפרה אחת בעד כולם. לאפוקי בואו עם הדמים. שהפר מכפר בעדו ובעד ביתו והשעיר מכפר בעד ישראל ואינו כפרה אחת). לכן אמר **בְּבֹאֵו לְכַפֵּר**. שכולל גם כפרת דמים. ואם היה אומר בבואו לבד לא הייתי אוסר (טט: הימצאות אדם) רק בביאה לכן הוסיף צאתו ולא אמר בצאתו שהיה משמע תחלת היציאה רק **עַד-צֹאתוֹ** דהיינו עד שיוצא לגמרי. וכבר בארנו למעלה (ס' יא) שכל מקום שהפעולים חלוקים זה מזה יכפול אות או מלת היחוס עם כל א'. ופה **בְּעֶדְו וּבְעֶדְו בֵּיתוֹ וּבְעֶדְו כָּל-קֹהֵל יִשְׂרָאֵל**. שכפרתו קודמת לכפרת ביתו. וכפר' ביתו לכלל ישראל יבא זכאי ויכפר על החייב:

נציג הרבוי מאהל מועד לבית עולמים. (וי' אח"מ טז, זי) **לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ** - מרכא טפחא בתפקיד כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, כאן מרבה על אהל מועד את שילה ובית עולמים **[מלבי"ם מד]** שקדושתו משונה משל אהל מועד.

(וי' אח"מ טז, זי) **וְכַל-אֲדָמָה לֹא-יִהְיֶהוּ בְּאֶהָל מוֹעֵד** - גרשיים מונח פסק (מונח לגרמיה) מונח רביע, תבנית טעמים העשויה לרמז לכעין יצא מן הכלל ללמד על עצמו, וזה מתבטא בהסברים אחדים בהמשך. לכתוב זה יש הסבר ברמת הפשט וברמת הסוד של פרד"ס. ברמת הפשט (טז, זי) **וְכַל-אֲדָמָה** - מקף בורר בין ממש כל אדם וזה שייך להקטרת הקטורת, ובין הזאת דמים **[וימא נגב]** שכ"ג מניח כלי עם הדם על כן הזהב היחיד (או השני) שבהיכל, ויש כהן הממסר בדם הפר, ואח"כ בדם השעיר. האם בשעת הזאת הדם בקה"ק הכהן הממסר נשאר?
ברמת הסוד (טז, זי) **וְכַל-אֲדָמָה** - מקף בורר בין הסבר שאלו רק בני אדם, ובין הסבר שאלו בני אדם ומלאכים שיש להם פני אדם. (טז, זי) **לֹא-יִהְיֶהוּ** - מקף בורר בין משמע נוכחות בחומר ובין משמע התפשטות מחומר לרוחני.

סיבות להרחקת כל אדם מהקדש ומקדש הקדשים **[בכור שור] (וי' אח"מ טז, זי) וְכַל-אֲדָמָה לֹא-יִהְיֶהוּ בְּאֶהָל**. מפני אימת השכינה שבאה בענן הקטורת כדכתיב: (וי' אח"מ טז, זי) **בִּי בְּעֵנָו אֲרָאָה עַל-הַפְּקָרֹת:** וגם שלא יזונו עיניהם מבית קודשי הקדשים כשהוא פותח פתח האמה טרקסין ליכנס **[משנה מדות ד, ז]**...
[חזקוני] (וי' אח"מ טז, זי) וְכַל-אֲדָמָה מן הכהנים דפשיטא לן אין זר נכנס בהיכל. **לֹא-יִהְיֶהוּ בְּאֶהָל מוֹעֵד** שמא יארע להם טומאה בעודם שם ואין הכהן מכפר (בעבודת יוה"כ) על טומאה שאירעה בו ביום.

נציג את מספר הכניסות של כהן גדול לקדש הקדשים ביום הכפורים. שלוש כניסות מפורשות בפסוקים **[ספרא שם]** אין לי אלא בשעה שנכנס לכפר בקטורת, מנין שנכנס לכפר בדמים תלמוד לומר (טז, זי) **בְּבֹאֵו לְכַפֵּר**, זאת אמירה כללית הנאמרת פעם אחת וחלה אחרי כל אחת מהפעולות אשר מתוארות בשלושה הכתובים הבאים (א) (וי' אח"מ טז, זי) **וְנָתַן אֶת-הַקְּטֹרֶת עַל-הָאֵשׁ לְפָנֵי ה'** ... (ב) (וי' אח"מ טז, זי) **וְלָקַח מִדְּמַם הַפָּר וְהִזָּהוּ בְּאֶזְרָעוֹ עַל-פְּנֵי הַפְּקָרֹת קֹדֶמָה** ... (ג) (וי' אח"מ טז, זי) **וְשִׁחַט אֶת-שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לְעֹמֵם ... וְהִזָּהוּ אֹתוֹ עַל-הַפְּקָרֹת וְלָפָנֵי הַפְּקָרֹת:**
(וי' אח"מ טז, זי) **וְכִכְפֹּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם** ... כתוב המסיים את שלוש הכניסות לקה"ק ביוה"כ.
הכניסה הרביעית (וי' אח"מ טז, זי) **וְגָא אֶהְרֹן אֶל-אֶהָל מוֹעֵד** ע"פ פ' [רש"י] אמרו רבותינו ב-[וימא לב, א] כל הפרשה אמורה על הסדר, חוץ מביאה זו שהיא אחר עשיית עולתו וגו' (טז, כד) בבגדי זהב, (וי' אח"מ טז, זי) **וְגָא אֶהְרֹן אֶל-אֶהָל מוֹעֵד** (קה"ק) – והוציא את הכפ והמחתה. **[רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פ"ב, ה"ב]** ... ומקריב תמיד של בין הערבים, ואחר כך מקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי זהב, וטובל ועולה ומסתפג ולובש בגדי לבן, ומקדש ידיו ורגליו, ונכנס לקדש הקדשים, ומוציא משם את הכפ ואת המחתה, וגו'

מוצע לומר שבמצבים יוצאים מן הכלל יש עוד כניסות של כ"ג לקה"ק ביוה"כ מעבר לארבע הכניסות הנ"ל. לשם כך נענין בתבנית הטעמים של (וי' אח"מ טז, זי) **לֹא-יִהְיֶהוּ בְּאֶהָל מוֹעֵד** – מונח פסק (מונח לגרמיה) מונח רביע, לתבנית טעמים זאת יש קריאה ללא פסק, וקריאה עם פסק.
(וי' אח"מ טז, זי) **לֹא-יִהְיֶהוּ בְּאֶהָל מוֹעֵד** – מונח פסק (מונח לגרמיה) מונח רביע, בקריאה ללא פסק טעם מונח של **לֹא-יִהְיֶהוּ** עשוי לרבות את מספר הלמודים על תבנית הטעמים **בְּאֶהָל מוֹעֵד** – מונח רביע. (למוד א) ירמז ליותר מארבע כניסות של כ"ג לקה"ק ביוה"כ כאשר

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תכר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תכר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תכר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תכר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביעי – לפחות 4 ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

(א) באופן יוצא מהכלל הכהן הגדול מנוע מלהמשיך בעבודתו והכהן הגדול המחליף אותו צריך להתחיל עבודה מחדש. (ב) נשפכו הקטורת, ו/או הדם של הפר ו/או של השעיר (ג) מת שיער המשתלח וצריך להתחיל עבודה עם זוג שעירים חדש.

(למוד ב) בכל כניסה של כהן גדול לקדש הקדשים ביום הכפורים, לא נמצא אדם באהל מועד ובמבנה שבמקומו בבית המקדש. בקריאה ללא פסק (וי אח"מ טז, יז) וְכַל-אֲדָמָה (חמרי) לֹא-יִהְיֶה (נוכח) בְּאֶהֱל מוֹעֵד – מונח רביעי בתפקיד לפחות ארבעה פרטים, בבית עולמים אלה חלקי המבנה: (א) ההיכל (ב) העליה שמעל להיכל (ג) קדש הקדשים (ד) העליה שמעל לקדש הקדשים (ה) חזרי האגפים והעליות ביניהם מדרום ממערב מצפון להיכל ולקדש הקדשים. (1) [רש"י הירש] אולם (י) [רבינו מיוחס] (וי אח"מ טז, יז) וכשם שפורשין ביום הכפורים כך פורשים בכל יום בשעת הקטרה והרצאת דמים הפנימיים ואפי' מבין האולם ולמזבח [יומא מד, א].

(וי אח"מ טז, יז) וְכַל-אֲדָמָה – גרשיים – יוצא מענינו, כאן בצירוף לֹא-יִהְיֶה – מונח לגרמיה – לא יהיה בהוויית החמרית, כ"ג מתפשט מגשמיותו ועומד לפני הקב"ה. בְּאֶהֱל מוֹעֵד – מונח רביעי, מעבר לארבעה יסודות החומר ומעבר לחומר ההיולי. אפשר שמרמז לנלמד ב- [ירושלמי יומא פרק ה ה"ד (וילנה כז א)] נטל את הדם ממי שהוא ממרס בו נכנס למקום שנכנס ועמד למקום שעמד והזה ממנו אחת למעלן ושבע למטן וגוי' טט – המשנה לא אומרת נכנס לקדש הקדשים או תאור מקום גשמי אחר, אלא "למקום שנכנס ועמד למקום שעמד" מרמזת שנכנס לפני המקום, תואר לקב"ה ועמד למקום – לקב"ה, מעבר לחומר ההיולי. (מבוסס על הסבר האדמו"ר מ"ש מחב"ד המופיע ב"פרש"י לרש"י"ה"ה"ה על מקום ר' עקיבא מניין שכל מכה ומכה שהביא הקב"ה על המצרים במצרים הייתה של חמש מכות). וכנלמד בספר [ירושלמי יומא פ"ה ה"ב (וילנה כז א)] ארבעים שנה שימש בעצדיק את ישראל בכהונה גדולה ובשנה האחרונה אמר להן בשנה הזאת אני מאמרו לו מאיכן אתה יודע אמר להן כל שנה שנה ושנה שהייתי נכנס לבית קודש הקדשים היה זקן אחד לבוש לבנים ועטוף לבנים נכנס עמי ויוצא עמי ובשנה הזו נכנס עמי ולא יצא עמי בעון קומי (שאלו לפני) רבי אבהו והכתוב וְכַל-אֲדָמָה לֹא-יִהְיֶה בְּאֶהֱל מוֹעֵד בְּבֹאֵי לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד-צֵאתוֹ אפילו אותן שכתוב (יחזקאל א, י) וְדָמוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם (במעשה מרכבה מלאכים העומדים תמיד לפני המקום, בעלי ארבע הפנים) לא יהיו באהל מועד אמר לון מה אמר לי דהוה בר נש אני אומר הקב"ה היה [אילת השחר] (וי אח"מ טז, יז) לֹא-יִהְיֶה בְּאֶהֱל מוֹעֵד. בירושלמי (יומא פ"ה ה"ב) איתא דאפי' אותם שכתוב בהם (יחזקאל א, י) וְדָמוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם לא יהיו באהל מועד, והיינו דאפי' מלאכים לא נמצאים שם (אבל יצר הרע יש גם שם), והנה הטעם שלא יהיו שם מלאכים י"ל כיון שגם מלאכים מזכירים לפעמים קיטרוג, וכדמצינו (בשבת פ"ח ב') שלא רצו שהקב"ה יתן את התורה לישראל ואמרו מה אנוש כי תזכרנו, ומשו"ה אפי' מלאכים לא ימצאו שם כדי שלא יהי' קיטרוג כלל (ורש"י באיוב ל"ט כ"ז כתב שהקב"ה מסלק פמליא שלו שלא יזיקו לאהרן בבואו אל הקודש ביוהכ"פ):

1. יחזקאל א, י: וְדָמוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אֲרָגָה אֶל-הַמִּזְבֵּיחַ לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי-גִישָׁר לְאַרְבַּעַתָּם:
2. יחזקאל י, כב: וְדָמוֹת פְּנֵיהֶם הֵמָּה הַפְּנִים אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל-גֵּהַר-כְּפֹרֵי מְרֵאֵיהֶם וְאוֹתָם אִישׁ אֶל-עַבְרָא פְּנֵי יַגְלוֹ:

עד-צאתו – מקף בורר במשמע מלת עד בין עד ועד בכלל [מלב"ם מד] שיוצא לגמרי, ובין עד ולא עד בכלל. עד-צאתו – אתנח מגביל את "לא-יהיה" לזמן שהיית הכהן באהל מועד.

(טז, יז) בְּבֹאֵי – תביר, ממעט מ-לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ על טומאה שאירעה בו ביום, כפי [חזקוני] (וי אח"מ טז, יז) וְכַל-אֲדָמָה מן הכהנים דפשיטא לן אין זר נכנס בהיכל. לֹא-יִהְיֶה בְּאֶהֱל מוֹעֵד שמא יארע להם טומאה בעודם שם ואין הכהן מכפר (בעבודת יוה"כ) על טומאה שאירעה בו ביום. (טז, יז) בְּבֹאֵי – תביר, מחלק בין כהן ראוי לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ ובין כהן שאינו ראוי לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ. (וי אח"מ טז, יז) לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ – מרכא טפחא בתפקיד כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב, כאן מרבה על אהל מועד את שילה ובית עולמים [מלב"ם מד] שקדושתו משונה משל אהל מועד. עד-צאתו – אתנח, מגביל שרק כהן ראוי לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ יוצא חי, והלא ראוי אינו יוצא חי או מת בסמוך. כנלמד ב-[בבלי יומא יט, טב] תנו רבנן: מעשה בצדוקי אחד שהתקין (קטורת) מבחוק והכניס (שלדעתם נכנסים עם עמוד עשן)..... אמרו: לא היו ימים מועטין עד שמת והוטל באשפה, והיו תולעין יוצאין מחוטמו. ויש אומרים: ביציאתו ניגף. דתני רבי חייא: כמין קול נשמע בעזרה, שבא מלאך וחבטו על פניו. ונכנסו אחיו הכהנים ומצאו ככף רגל עגל בין כתפיו, שנאמר (יחזקאל א, י) וְנִגְלִיהֶם נִגְלַי וְנִגְלִיהֶם וְנִגְלִיהֶם כְּכַף רִגְלֵי עֵגֶל וְנִצְצִים עֲשֵׂין נְחֹשֶׁת קָלָל:

[אילת השחר] (טז, יז) וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל-קִהְל יִשְׂרָאֵל. הנה מזה שכל אחד כתוב בפני עצמו, משמע שאין כפרת כולם בשוה אלא היו דרגות שונות בכפרה, ומצינו בפר של אהרן שאחיו הכהנים היו מתכפרים בו, והגמ' ביומא (ב' ב') מסופקת אם הם מתכפרים בו כפרה גמורה או כפרה מקופיא, ועי' אבן עזרא:

(טז, יז) וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ – מהפך פשטא מונח זקא-קטן, זקא-קטן מרמז לשני למודים, מהפך פשטא מרמז שלפחות אחד מהלמודים יוצא מהפשט, (למוד א) כפי [אילת השחר] שאין כפרת כולם בשוה אלא היו דרגות שונות בכפרה. (למוד ב) [העמק דבר] פשט הכתוב (טז, יז) וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וגו'. דהאי קרא הוא כפרה על ישראל מעון טומאת מקדש וקדשיו, ועי' בסמוך, ובאמת גם זה הפי' מפורש בת"כ וכיומא דמ"ד, דמפרש האי קרא כפרתו קודם לכפרת ביתו וכו', וזה אינו אלא בכפרת דמים: (ויש גם דרש) (וי אח"מ טז, יז) וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וגו'. ולפי הדרש קאי על הקטרת שמכפר על לשה"ר, וזהו הלשון וּבְעֵד כָּל-קִהְל יִשְׂרָאֵל, עון שישנו בכל ישראל, וכדאיתא במס' [ב"ב דקס"ה א] והכל בלשון הרע ומפרש בגמ' באבק לה"ר. (טז, יז) וּבְעֵד – טפחא ללא מרכא, בתפקיד שנוי ו/או רבוי, כפי [העמק דבר] עד שלא נתכפרו בדם, לא היה הקטרת מועיל לכפרה אלא להגין ימות כמו שכתבנו ב-(יז, יג). אבל עתה בא ענן הקטרת גם לכפרה. (טז, יז) כָּל-קִהְל – מקף כבורר בין אלו שעשו תשובה ובין אלו שלא עשו תשובה. (טז, יז) כָּל-קִהְל יִשְׂרָאֵל – מרכא מרבה, סלוק מגביל, סה"כ רבוי הגבלות על הכפרה כנאמר ב-[משנה יומא פ"ח מ"ט*] [האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה אחטא ויום הכפורים מכפר אין יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה חברו וגו'.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטרול) כי במצוות האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; **מקף פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מרבי, **דראג** – מוציא; **תבר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרחה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דראג תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקף-קטן** – 2; **זקף-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישי: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

1.13 **ויקרא אחרי מות טז,א (התשפ"ג)**

ויקרא אחרי מות טז,א: ויצא אל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לַפְּנֵי-ה' וַיִּכְרֹם עֲלוּי וַיִּלָּחַם מִדָּם הַפָּר וַיִּמְדַם הַשֹּׁעִיר וַיִּתֵּן עַל-קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

כדי להסביר חלק מתבניות טעמי המקרא של פסוק זה נביא תמצית מסדר עבודת כהן גדול ביום הכפורים **[חמדת ימים יום הכיפורים פרק ז אות עד]** סדר א"ב מנוסח "אחר וידוי שקד" לעבודת יום הכפורים אחר וידוי שקד בעצמה לעשות חטאתו וחטאת העם. בדק סכין **ושחט פרו** רוב שנים ומירק אחר שחיטה וקבל דמו במזרק טהור. לחבירו מיד יתנהו למרס בדמו כדי שלא יקרוש.

דָם זה הניחו ביד מי שממרס בו על הרובד הרביעי של היכל מבחוץ, ונטל מחתה של זהב אדום _____ הורידה מלאה גחלי אש _____ הוציאו לו כף ריקן ומחתה מלאה קטורת דקה מן הדקה. וחפץ ממנה _____ ונתן לתוך הכף _____ זרז עצמו ונכנס לקדש הקדשים _____ חפץ כל הקטורת שבכף בחפניו ונתן על הגחלים לצד מערב וממתין שם עד שנתמלא הבית כולו עשן. _____ פסע ועשב לאחוריו פניו לקדש ואחוריו להיכל עד שיצא מן הפרוכת, _____

יצא ונטל דם הפר ממי שממרס בו ונכנס למקום שנכנס (קה"ק) ועמד במקום שעמד והזהו ממנו לפני הכפורת בין בדי הארון _____ יצא מקדש הקדשים והניחו על כן הזהב שהיה בהיכל (סמוך לפרוכת, ואינו הולך עם הבויד למזבח הזהב). כצאתו (לעזרת כהנים) הביאו לו שעיר חטאת, שחטו וקבל דמו במזרק טהור. לפנים יכנס להזות מדמו בין שני בדי הארון כסדר דם הפר _____ יצא (אינו הולך עם בויד דם השעיר למזבח הזהב, אלא) והניחו על כן הזהב השני שהיה בהיכל (דעה אחרת החליף בין הבזיכים בכך אחד).

מיהר ונטל דם הפר מן הכן שהניח עליו וטובל אצבעו על כל הזיה, והזהו ממנו על הפרוכת כנגד הארון מבחוץ _____ הניח דם הפר ונטל דם השעיר ועשה לדמו כאשר עשה לדם הפר והזהו על הפרוכת כנגד הארון מבחוץ _____ (דעה א' שלא בסדר העבודה הזה, דעת רבי יונתן **[יומא נז,א]**) **(שלב א)** מניח בויד דם השעיר על כנו או מחליף עם הבויד של דם הפר והולך להזות או לתת מדמו על קרנות מזבח הזהב. חוזר עם הבויד לכן, **(שלב ב)** נוטל בויד דם השעיר. והולך להזות או לתת מדמו על קרנות מזבח הזהב. חוזר עם הבויד לכן. **(שלב ג)** מערב דם הפר בדם השעיר, הולך עם התערובת למזבח. וחותרה הגחלים והאפר שבמזבח הזהב הילך והילך עד שמגלה זהבו ומזה מדם התערובות על טהרו של מזבח שבע פעמים. (דעה ב' כסדר העבודה הזה, דעת רבי יאשיה **[יומא נז,א]**) שש ועירה דם הפר לתוך המזרק שבו דם השעיר ונתן את המלא בריקן כדי שיתערבו יפה זה בזה, ובא ועמד לפנים ממזבח הזהב בין המזבח והמנורה ומתחיל להזות מדם התערובות. על ארבע קרנותיו יתן כסידרון, מתחיל מקרן מזרחית צפונית ומסיים בקרן דרומית מזרחית, וחותרה הגחלים והאפר שבמזבח הזהב הילך והילך עד שמגלה זהבו ומזה מדם התערובות על טהרו של מזבח שבע פעמים.

מהתאור שבסדר העבודה של הנחת דם הפר ואח"כ הנחת דם השעיר אחרי יציאה מקה"ק, על כן או כנים סמוך לפרוכת, ואח"כ הזאות מכל דם על הפרוכת **מוכח**, שאין הכהן הולך עם בזיכים אלה ביציאתו מקה"ק אל מזבח הזהב, אם כן מדוע ב-**[יומא נז-נח]** יש דיון בין ר' עקיבא ובין ר' יוסי הגלילי על קשר בין באיזה צד פרופה הפרוכת בין קה"ק והקדש (מדרום או מצפון) כי זה קובע לאיזו קרן במזבח הזהב כהן יגיע ויתחיל את מתן הדם בין בהקפה ברגל של המזבח או בהעברת ידו בין הקרנות. מוצע לומר כי הכן או הכנים להנחת הבזיכים עם הדם, היו סמוכים למקום שבו הפרוכת הייתה פרופה. אחרי שהכהן סיים הזאות דם הפר ודם השעיר בקדש על ובסמוך לפרוכת במרכז הפרוכת מול מקום ארון הברית בקה"ק, חזר למקום הכן או הכנים בצפון או בדרום ומשם יצא לכיוון מזבח הזהב.

עולה שאלה מה מלמד **(וי' אח"מ טז,יח) וַיִּצֹא** – רביע בתפקיד הערך ארבע? אם זה קשור להולכת הדם אז ב-**(דעה ב)** יטול דם מעורב וילך **רק פעם אחת** למזבח הזהב. ב-**(דעה א)** יטול פעם דם פר פעם שניה דם שיעיר **פעם שלישית** דם תערובת דם פר ודם שיעיר, וכל פעם ילך למזבח הזהב. בכל אופן אין כאן ארבע.

[תורה תמימה = תו"ת] – ת"ר, **(וי' אח"מ טז,יח) וַיִּצֹא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ**, מה ת"ל⁽¹³⁾, א"ר נחמיה, לפי שמצינו בפר הבא על כל המצות **(וי' ד)** שכהן עומד חוץ למזבח (ממעברו) ומזהו על הפרוכת בשעה שהוא מזה, יכול אף זה כן, ת"ל **(וי' אח"מ טז,יח) וַיִּצֹא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ**, היכן היה - לפניו מן המזבח (ממעברו) ^(טז) **[בבלי יומא נ"ח ב']**:

[תו"ת עז] פירש"י דהו"ל לכתוב בקצור וכפר על המזבח אשר לפני ה', עכ"ל. ויש להוסיף באור, משום דבעלמא לשון יציאה מורה על היציאה חוץ למחיצה, וכאן שעומד בהיכל וכתוב **(וי' אח"מ טז,יח) וַיִּצֹא** משמע שיוצא משם לעזרה למזבח החיצון, ובאמת הלא אין הענין כן, דהא כתיב **(וי' אח"מ טז,יח) וַיִּצֹא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לַפְּנֵי-ה'**, דהוא מזבח הפנימי, א"כ מאין יצא: **[תו"ת עז]** ר"ל בפר כהן משיח אנו למדין שהכהן בשעת הזאה על הפרוכת עומד חוץ למזבח, והו"א שגם כאן כן, ת"ל **(וי' אח"מ טז,יח) וַיִּצֹא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ**, הרי מבואר דעד עתה בעת ההזאה על הפרוכת היה עומד לפניו מן המזבח: **(וי' אח"מ טז,יח) וַיִּצֹא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ** – עד דנפק מכולא מזבח, מלמד דבקרן דפגע ברישא לא עביד ^(טז) **[שם שם]**: **[תו"ת עז]** ר"ל כי בתחלה פוגע במערב המזבח, וצריך (לדעת ריה"ג) שיצא עד קרן מזרחית צפונית, וע"ע בסמוך אות פ"ג:

(תשובה א) המתאימה לשתי הדעות

[בבלי יומא נח,ב] ד"ה דכולי עלמא מיהא בההוא קרן דפגע ברישא, (מעברית דרומית) מאי טעמא אמר שמואל דאמר קרא **(וי' אח"מ טז,יח) וַיִּצֹא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ**...

ד"ה ורבי עקיבא (שלדעתו הפרוכת פרופה בדרום) נהי דלא יליף (לא לומר) פנים (למתן דם חטאת במזבח הזהב) מחוץ (מתן דם במזבח החיצון) ... ואמאי לא עביד (בקרן הראשונה שפגע בה תחילה, מעברית דרומית) משום דכתיב **(וי' אח"מ טז,יח) וַיִּצֹא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ** - (שדורשים מכך שאינו מזה) עד דנפיק מכוליה מזבח (שיצא כלפי פתח ההיכל מכל ארכו של מזבח לצד מזרח ונמצא ממזרח לקרן דרום מזרח)

- טט – **(וי' אח"מ טז,יח) וַיִּצֹא** – רביע, מרמז שאפשר לומר שיצא מזרחה מארבע זוויותיו של המזבח
- טט – **(וי' אח"מ טז,יח) וַיִּצֹא** – רביע, מרמז שחייב לשמור על סדר ארבע הזאות, דם פר ושעיר בפנים, דם פר ושעיר על הפרוכת. **רק אז** יהיה תקין מתן הדם על מזבח הזהב. חוזר למקום הכן או הכנים של הנחת בזיכי הדם, ב-**(דעה ב)** מערב דם שיעיר בדם הפר וממשיך אל המזבח ועובר למזרחו, לר' עקיבא בדרומו, לר' יוסי הגלילי בצפונו. ע"פ **[חמדת ימים]** כל הזאה עם צירוף ספירות ובמקום אחר אומר עם צירוף שמות ה' המיוחדים לה בסדר מסוים. רק כך תהיה הכפרה בשלמות וכן השפעת החיות הא-לקית.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוות האמנותי – הוללים ק"ט, טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג; **תצית ההשערת**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונה** – רבי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך; **רבי**; **דראג** – מצרף; **תבר** – מחלק, מנעט, לא ממש; **טפחא** = טרחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפחא** – קב"ש ששעיה לגולו; יתור לרבות, מכל מקום; **דראג תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שממטעים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – ב"ב בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביעי** – 4; **מונה רביעי** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקש; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט); **תלישא-קטנה** = **טרסא** – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **פוז** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

(תשובה ב) (וי' אח"מ טז,יח) וי'צא – רביעי, ל- (דעה א) שלא מערבים דם פר ושעיר להזאה על קרנות המזבח הפנימי אלא מזה בדם פר בנפרד מדם שעיר, יהיה שללוש פעמים הליכה ממקום הבזיכים ליד הפרוכת אל מזרחו של המזבח הפנימי.

א) לוקח דם פר עובר המזבח ומזה, ב) חוזר מניח דם פר נוטל דם שעיר עובר המזבח ומזה, ג) חוזר מערבב דם בכלי אחד ומניחו בתוך הכלי השני, עובר המזבח ומזה מהתערובת על טהרו של מזבח, ד) רק אם משאיר כלי עם דם שלא נכנס לבזיך אחד, אולי חוזר לאספו. אבל לפי הדיון הבא ההלכה היא שמעריבים הדמים ויש רק הליכה אחת למזבח הזהב.

[בבלי יומא נז,א] רבי יונתן אומר: מזה בפני עצמו, ומזה בפני עצמו. אמר לו רבי יאשיה: והלא כבר נאמר אחת! – אמר לו רבי יונתן: והלא כבר נאמר דם הפר ומדם השעיר. אם כן למה נאמר אחת – לומר לך אחת ולא שתיים מדם הפר, אחת ולא שתיים מדם השעיר. תניא אידך: ולקח מדם הפר ומדם השעיר – שיהיו מעורבין זה בזה. אתה אומר שיהיו מעורבין זה בזה או אינו אלא מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו? תלמוד לומר: אחת. ו**סתמא** כרבי יאשיה (הליכה אחת עם דם מעורב).

(תשובה ג) (המתאימה רק לדעה א) [מסכת יומא, שערי היכל, מכוון המקדש, מערכה קלג, דם פר ודם שעיר שנתערבו, דף יומא נז,ע' רפח] (הזאות דם בקה"ק בין בדי הארון ובקדש על הפרוכת) **[סיכום]**... כאשר נתערבו הכוסות ולא ידוע איזה דם פר ואיזה דם שעיר, יש להזות שלוש פעמים, פעם מדם בכוס (א), פעם שניה מדם בכוס (ב), פעם שלישית מדם בכוס (א). כך בוודאי דם הפר ודם השעיר יינתנו כסדרם. אם (א) דם שעיר אז הסדר הוא (ב) פר (א) שעיר. אם (א) דם פר אז הסדר הוא (א) פר (ב) שעיר. לכן כמסקנה להזאות על המזבח ולשיטת רבי יונתן של מתן דם פר לבד אח"כ מתן דם שעיר לבד, כאשר נתערבו הכוסות יעשה, כמוסבר לעיל (א) (ב) (א) ובפעם הרביעית יזה מהדם המעורב, וגם יתנו על טהרו של גג המזבח.

(וי' אח"מ טז,יח) וי'צא אל-המזבח אשר לפני-ה' – יכל להכתב ויצא למזבח לפני ה'. המלים "אל" ו-"אשר" יתירות כדי לדרוש מנוכחותם.

(וי' אח"מ טז,יח) אל-המזבח אשר לפני-ה' – מקף אפשר בורר בין האם יש קשר באיזה צד הפרוכת פרופה ובין היכן מתחיל הכהן להזות, ובין שאין קשר מפני שבין היציאה מקה"ק ובין הזאות על המזבח יש הנחת הבזיכים על כן או כנים בקדש ליד הפרוכת וגם הזאות על הפרוכת. אלא אם נאמר שהכין או הכנים סמוכים למקום הפריפה של הפרוכת ואז יש קשר בין מקום הפריפה ובין היכן מתחיל הכהן להזות. לר' עקיבא ילך לקרן דרום מזרחית ולריה"ג ילך לקרן מזרחית צפונית.

(וי' אח"מ טז,יח) אל-המזבח – **[מסכת יומא, שערי היכל, מכוון המקדש, מערכה קלו ע' רצב]** הלכה מיוחדת במזבח הזהב השונה מכל הכלים האחרים, שאף מקומו התקדש להקטרה ואם המזבח נעדר מקטירים על מקומו. אפשר שטעם מקף בורר האם אפשר להקטיר במקום מזבח הזהב בהעדרו או אי אפשר. וטעם תביר ירמו שגם בהעדר המזבח ההלכה שאפשר הסבר אחר לטעם תביר **(וי' אח"מ טז,יח) אל-המזבח** – תביר בתפקיד שובר את הכלל שאין מעבירים על המצוות,

(וי' אח"מ טז,יח) אשר לפני-ה' – מרכא (=מאריך) טרחא, בתפקיד יתור לרבות דרכו שלא יעמוד הכהן בין קה"ק ובין המזבח הזהב אלא לדעת ר' עקיבא ילך לקרן דרום מזרחית ולדעת ריוסי הגלילי ילך לקרן מזרחית צפונית של המזבח הפנימי להתחיל ממנה בכפרת המזבח הפנימי.

[תו"ת] (וי' אח"מ טז,יח) אל-המזבח וגו' זה מזבח הזהב^(ב) **[שם שם]: [תו"ת פ] מדכתיב (וי' אח"מ טז,יח) אל-המזבח אשר לפני-ה', ומזבח החיצון לא לפני ה' הוא:**

(וי' אח"מ טז,יח) לפני-ה' – מקף כבורר משמעות "לפני ה'" ככתוב זה מזבח הזהב, לעומת **(וי' שמ' א,ב)**, הכנסת אש זרה לקדש, יציאת אש מלפני ה', וזה קשור אל **(וי' אח"מ טז,יח)** המתיחס לפר' שמיני בקרבנתם לפני-ה' לעומת **(וי' אח"מ טז,יח)** לפני ה' תטהרו שזה ענין רוחני, ולעומת **(במ' נשא ה,טז)** והעמידה הכהן (לסוטה) לפני ה' " שזה בשער ניקנור, לעומת **(במ' מט' לב,כט)** כָּל חֲלוּץ לְמִלְחָמָה לְפָנֵי יְהוָה

[תו"ת] (וי' אח"מ טז,יח) מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר – שיהיו מעורבין^(א) **[יומא נ"ז ב:]: [תו"ת פא]** ר"ל שיערב הדמים, דאין לומר שמזה מכל אחד בפני עצמו, דהא כתיב ב-**(שמ' תצ' ל)** **[וכפר אהרן על-קרנותיו אחת בפעם מִדָּם תִּטָּא הַכֹּפָרִים ודרשינן שם הזאה אחת ולא שתיים יעו"ש:**

(וי' אח"מ טז,יח) מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר – מהפך פשטא מונח זקא-קטן, זקא-קטן מרמו לשני למודים, מונח מרבה אפשרות לעוד למודים בתפקיד זקא-קטן, מהפך פשטא מרמו שלפחות אחד מהלמודים יוצא מפשטו. **[למוד א]** דעת ר' יאשיה מזה מדם מעורב ולא מכל דם בנפרד. **[למוד ב]** שמפני חשיבות קדשים אין דם בטל בדם אע"פ שדם הפר רב על דם השעיר. כלהלן:

[תו"ת] (וי' אח"מ טז,יח) מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר – והלא דם הפר מרובה מדם השעיר, אלא מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה^(א) **[מנחות כ"ב א]: [תו"ת פב]** ר"ל דכיון דקיי"ל דצריך לערב הדם, ודם הפר מרובה מדם השעיר, א"כ בטל המעוט ברוב, וא"כ הול"ל ולקח מן הדם, אבל הלשון מדם הפר ומדם השעיר משמע ששקולים הם ואין בטלים זה בזה, אלא מוכרח מלשון זה דמינים העולין ע"ג המזבח אין מבטלין זא"ז אף על פי שזה רוב וזה מעוט. ונראה הטעם בזה משום חשיבות קדשים, וכ"נ מ-**[תמורה ה,ב]** דילף ענין זה מדרשה אחרת דכתיב **(במ' קרח יח,יז) קָדַשׁ הֵם אֶת-דָּמָם תִּזְרַק עַל-הַמִּזְבֵּחַ** ופירש"י בהווייתם יהיו אף על פי שנתערבו. לדיון זה השלכה להלכות היתר ואיסור ביו"ד סי' ק"ב:

[תו"ת] (וי' אח"מ טז,יח) על-קרנות וגו' – כיצד הוא עושה, מתחיל מקרן מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית, דרומית מזרחית^(ב), מקום שהוא מתחיל בחטאת על מזבח החיצון שם היה גומר על מזבח הפנימי^(ג) **[יומא נ"ח ב:]:**

טט – סוגיה האם מקיף מזבח פנימי ביד או ברגל. **[בבלי יומא נט,א]** אלא מחזורתא כדשינן מעיקרא (שלכולי עלמא לא לומדים יד מרגל מר (ר"ע) סבר הקפה ביד ומר (ריה"ג) סבר הקפה ברגל ובהא קא מיפלגי, מר (ריה"ג) סבר **סָבִיב** דמזבח פנימי כ-**סָבִיב** דמזבח החיצון (ע"פ (וי' א,ה) **וְזָרְקוּ אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב** – למד ממזבח חיצון שהקפתו ברגל למזבח פנימי להקיפו ברגל) ומר (ר"ע) סבר כוליה מזבח פנימי במקום חדא קרן דמזבח חיצון קאי.

(וי' אח"מ טז,יח) מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר – מהפך פשטא מונח זקא-קטן, טעם מונח מרבה אפשרות לעוד למודים בתפקיד זקא-קטן, **(וי' אח"מ טז,יח) ... וְלָקַח מִדָּם הַפָּר** – גרשיים מהפך פשטא, כעין יצא מן הכלל להקל ולא להחמיר, רבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי אומרים שהכתוב בא להקל על הכ"ג והם חולקים מה יותר קל ... **(וי' אח"מ טז,יח) וְנָתַן עַל-קֶרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב** – תביר מרכא טפחא סלוק. סלוק מרבה תכונה ל-**סָבִיב** אפשר שכאן הסלוק מפנה להקשה מ-**(וי' א,ה) סָבִיב** – זקא-קטן, רבי יוסי הגלילי כמו תנא קמא לומד מ-**(וי' א,ה) וְזָרְקוּ אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב** – קדמא מהפך פשטא זקא-קטן. התבנית מהפך פשטא זקא-קטן מורה על לימוד אחד כפשוטו למזבח החיצון, לימוד אחד שלא כפשוטו, אפשר שזה שייך למזבח חיצון, אפשר שזה מופנה להקיש ממנו ל-**(וי' אח"מ טז,יח) סָבִיב** – סלוק, של מזבח הפנימי. בכל אופן, רבי יוסי הגלילי למד קשר הקשה דוקא בין שני פסוקים אלו (מתוך 13 פסוקים (2 בשמות, 11 בויקרא) העוסקים בזריקת הדם על המזבח החיצון סביב. 11 סביב – סלוק, אחד בפשטא, אחד בזקא-קטן שהוא (וי' א,ה).